

MOTERIS ISLAME

Jos teisės ir orumas

Muftiate of Lithuania
دار الإفتاء - مجلس المحققين الإسلاميين الليتوانية

Osman ERSAN

Istanbul 2023

Originalus leidinio duomenys:

Versta iš:

Последняя божественная религия Ислам, Стамбул: 2023

MOTERIS ISLAME

Jos teisės ir orumas

Autorius	: Osman Ersan
Redaktorius	: Aleksandras Beganskas
Maketavimas ir viršelis	: Ilhan Baštaš
ISBN	: 978-609-96162-8-5
El. paštas	: info@islamicpublishing.org
Tinklalapis	: www.islamicpublishing.org
Spausdino	: Erkam Printhouse
Leidėjas	: Lietuvos musulmonų sunitų religinių bendruomenių taryba – Muftiatas Smolensko g. 19, Vilnius, LT-03200, Vilnius 2023
Kalba	: Lietuvių

Muftiate of Lithuania
دار الفتاء - مجلس المجتمعات الإسلامية الليتوانية

MOTERIS ISLAME

Jos teisės ir orumas

Osman Ersan

Muftiate of Lithuania
دار الإفتاء - مجلس المجتعات الإسلامية الليتوانية

TURINYS

PRATARMĖ.....	9
IŽANGA	15
MOTERS GARBĖ IR ORUMAS ISLAME.....	17
Svarbiausia – motina	19
Garbė būti motina	20
Nėra nieko panašaus į motiną.....	24
MOTINA VAIKO AUKLĖJIME	27
MOTINOS MALDA (DUA)	35
Pati geriausia moteris	36
MOTERS TEISĖS ISLAME	38
VYRŲ IR MOTERŲ LYGYBĖ MŪSŲ TIKĖJIME.....	41
Lygybė baudmėje ir atlygyje	44
Berniukų ir mergaičių lygybė.....	46
Fiziniai ir psichologiniai skirtumai.....	48
Vyrai – šeimos galva.....	49
MOTERŲ TEISĖ Į IŠSILAVINIMĄ	52
IŠTEKĖJUSIOS MOTERS PADĖTIS	56
Vedybų esmė	57
Pora ir jų atitikmenys vedybose (Kufiuv)	59
Moters teisė išsirinkti vyrą	62
TRYS PAGRINDINĖS MOTERS TEISĖS	64
I Mahr	64

II Būtinios priemonės žmonai išlaikyti.....	67
III Būstas	69
MOTERS PASIAUKOJIMAS.....	70
NUOLAIDOS MOTERIMS GARBINIME	72
As Saliat	
(privalama malda, atliekama penkis kartus per parą)	72
As Saum (Pasninkas).....	73
Az Zakiat (Metinis musulmono mokestis)	73
Al Hadž (Šventa piligriminė kelionė į Meką)	74
Al Džihad (Šventas karas už Tikėjimą).....	75
MOTERIS IR KARAS	77
Moteris šaukime į Islamą.....	78
TASATTUR SAUGO MOTERS GARBĘ	81
MOTERIS IR LIUDIJIMAS.....	87
MOTERS PADĖTIS, SUDARANT PALIKIMĄ.....	93
SKYRYBOS ISLAME	98
Skyrybų etapai	100
Paaikškinimas dėl fizinės bausmės moterims.....	103
Kodėl pirmumo teisė skyrybose priklauso vyrams	106
Moterų teisė į skyrybas.....	107
Skyrybų priežastys pagal Islamą	108
Mutaa (Sutuoktuvės iš naudos ar pinigų)	110
HULLE (vedybos siekiant grįžti pas pirmąjį vyrą).....	117
Vedybos su daugiau nei viena žmona	119

Allaho pasiuntinio ﷺ gyvenimo su daugiau nei viena žmona priežastys	122
MŪSŲ ĮŽYMAUSIOS MOTERYS.....	126
Amina ﷺ	126
Hadidža ﷺ	129
Aiša ﷺ	132
Įvykis dėl šmeižto	135
Fatima az Zahra ﷺ	138
Ali ir Fatimos ﷺ pasižadėjimas	141
Nasiba hatun ﷺ	143
Poetė Hansa hatun ﷺ	144
Mašita hatun ir jos Tikėjimo tvirtovė	146
Rabijal Adavija	148
Bezmi Alem Valide Sultan	149
PALIEPIMAS MŪSŲ MERGAITĖMS.....	151
Šeimos laimės principai.....	153
Baigiamasis žodis	156

PRATARMĖ

Visiems gyviems sutvėrimams, kurie ateina į šį gyvenimą, būdingas bejėgiškumas. Dėl to kiekvienai atžalai, jauniškiui ar vaikui, prieš tai, kol jis pradės savarankišką gyvenimą, būtinas dėmesys, rūpestis ir priežiūra. Tai liečia viską, kas gyva, nuo medžio iki žmogaus. Juk sodinukai saugomi nuo vėjo ir pririšami prie kuolelio.

Didžiausią gailestingumą ir užuojautą rasime motinos širdyje. Žmonių motiniški jausmai yra daug labiau išsivystę nei kitų sutvėrimų. Juk pirmąjį maistą tiek kūnui, tiek sielai žmogus gauna būtent iš motinos. Būtent motina duoda gyvybę žmogui, kuris paskui turi tapti pačiu artimiausiu kūriniumi iš visų prieš Allahą, Pasaulių Viešpatį. Visi žmonės, nuo pranašo ﷺ iki paprasčiausio mirtingojo, iš motinos gauna pirmąjį maistą kūnui ir sielai. Būtent motinoms Kūrėjas dovanojo didelę dalį iš Savo Malonės.

Vis dėl to žodis „motinystė“ turi gana plačią sąvoką. Motina yra ir ta, kuri, norėdama atsikratyti kūdikio, atneša jį ant rankų ir palieka parke, o toks sutvėrimas kaip skorpionas nešioja savo palikuonį ant savo nugaros. Ir motina yra ta, kuri, pagimdžiusi neįgalų vaiką, rūpinasi juo, apgaubia jį savo meile ir gailesčiu nuo pirmos jo gimimo dienos iki pat mirties.

Aukščiausiasis Allahas sukūrė moterį labiau jausmingą ir užjaučiančią nei vyrą. Būtent toks Aukščiausiojo Viešpats jai suteiktas ypatingas atsakomybės jausmas.

Moteris apdovanojama gebėjimu užjausti, būti kuklia, motiniškai pasiaukoti. Būtent dėl to moters paskirtis yra žmonijos išsaugojimas ir pratęsimas. Moteriškumas įgauna tobulybę, kai moteris šalia viso to vysto ir kitas savybes, kuriomis jas apdovanojo Allahas. Nes jei ji švaisto jai duotas ypatingas savybes, prieštaraudama dieviškiems įsakymams, ji praranda motinystės jausmą, garbę, pražudo šeimyninį gyvenimą, tampa visuomenės susipriešinimo dalimi ir virsta į patelę, tapdama kūno reikmių objektu.

Islamas kaip sistema idealiai atspindi gyvenimo realijas, atitinkamu laikmečiu sukuria moteriai ypatingą vaidmenį – būti šeimyninio gyvenimo pradininke, motina, kaip to nori Aukščiausiasis Allahas. Galiausiai būtent motina gali tapti tokia, kuri atnaujina visuomenę, ir gali tapti tokia, kuri pražudo ją. Kiekvienos visuomenės tradicijų giluma, išsigelbėjimas ir gerovė priklauso nuo to, kokius motiniškus jausmus motinos išvystė tai tautai.

Tikra motina yra nuostabi visuomenės pradininkė. Laimingas kiekvienos moters dominavimas prasideda būtent nuo jos motinystės. Allahas pasiuntinys ﷺ dažnai kartodavo: „Rojus yra po jūsų motinų kojomis“, tai liudija jo ypatingą požiūrį į motinas.

Allahas pasiuntinys ﷺ ir jo išvalgūs, išmintingi ir dievo-baimingi pasekėjai paliko daugybę aiškių pavyzdžių, kokia privalo būti pagarba tėvams ir, pirmiausia, motinoms. Pranašas ﷺ rodė didžiulę pagarbą savo žindyvei jo kūdikystėje Halima Sadije ؓ. Jis patiesdavo priešais ją savo apsiaustą ir

paprašydavo prisėsti. Ir kitoms žindyvėms jis rodė didelę pagarbą atsisitodamas, kai jos užeidavo ir išeidavo.

Didžiai dievobaimingas pamokslininkas ir įstatymų žinovas Imamas Al Azam Abu Hanifa Bagdade atsisakė teisėjo pareigų, kad netaptų neteisumo dalininku. Už tai kalifas Abu Džafar Mansur jį suėmė ir uždarė į kalėjimą. Kai Bagdado daboklėje jį tampė rate su lynais, jis sakė savo draugams: „Pasirūpinkite, kad mano mama nesužinotų, ką jie daro man. Ji neiškės šito, o aš neiškėsiu jos sielvarto.“ Tai liudija jo gilią meilę motinai ir pagarbą jos jausmams.

Šeichas Muhammad Bahaudin Nakšibanda Al Buhari paliko tokį testamentą savo palikuonims, kuris atspindi dieviškąją tiesą. Jis sakė: „Kurie norės aplankyti mūsų kapus, pirmiausia tegul aplanko mūsų motinų kapus.“ Ir šiandien, kurie eina aplankyti šeicho Nakšibanda kapo, pirmiausia aplanko jo motinos kapą.

Abdurahman Džami sakė: „Kaip aš nemylėsiu savo motinos? Juk ji kurį laiką nešiojo mane savo iščiose, paskui ilgą laiką nešiojo mane ant savo rankų ir po to nešiojo mane savo švelnioje širdyje iki pat mirties. Ir aš nežinau nieko blogesnio už nepagarbą jai.“

Iš tiesų, kiekviena motina, oriai atlikusi savo motinos pareigas, nusipelno malonės ir švelnios meilės.

Juk tik jautri ir kantri moters širdis gali užjausti pavargusį vyrą ir iškęsti vaiko kaprizus.

Motina – tai meilės išraiška, išgryninta dieviškąja Visagalybe. Džiaugsmas namuose prasideda nuo motinos šypse-

nos. Vieninteliu savo pilnu rūpesčio žvilgsniu ji apgina savo vaikus nuo negandų. Kas kitas, jei ne motinos širdis, gali perduoti savo vaikams šio pasaulio gėrio džiaugsmą, kur kitur, jei ne jos gilumoje, gali gimti ši melodija?

Nadžib Fazil savo eilėse sako apie žmogaus ilgesį motinos šilumai:

*Verkite, tegul sukyla vandenys,
Galbūt šitaip šis laivas išliks,
Mama, ištiesk kilimą,
Pasimelsk ir už mus, brangioji...*

Ar galima su kuo kitu palyginti motinos širdies gailestį ir užuojautą? Ji nevalgė, bet maitino. Buvo skurdžiai apsirengusi, bet rengė. Nemiegojo, bet saugojo miegą. Argi įmanoma visiškai atlyginti mūsų tėvams ir motinoms, kurie paskyrė mums gyvenimą, atidavė visas savo jėgas ir jausmus bei pastangas, nupūsdami nuo mūsų kiekvieną dulkę?

Savo gimtąją žemę mes pavadiname Gimtine, tai yra susiję su motina.

Jaunuoliai, išeidami į karinę tarnybą, dainuodavo:

*Nėra nieko brangiau už motiną,
Nėra brangesnės vietos už Bagdadą,
Jei kas ir išlies ašarą už tave,
Tai tik tavo motina,
Visų kitų ašaros – apgaulės ašaros.*

Teisūs Allaho vergai buvo išauginti dorų motinų pienu.

Aš noriu pateikti istoriją, susijusią su motinos jausmais. Atsitiko taip, kad ji mirė gimdydama dvynius, kurie taip pat mirė ir neišvydo dienos šviesos. Apie tai išgirdęs Tahir Al Mauliavi, žinomas kaip „Masnavi kalbos“ išaiškinimo autorius, nusprendė surasti tos moters gimines. Jis sakė: „Aš noriu užrašyti šiems trims mirusiesiems antkapio epitafiją ant jų kapo akmens.“

*Mirtis nedavė man esant gyvai apkabinti jūsų,
O du mano vaikai, bet ji pasiėmė mus visus kartu,
Dabar vesdama juos už rankų
Stosiu prieš Tave, o Viešpatie,
Su dviem savo našlaitėliais.*

Tos eilės atspindi vidinį motinos pasaulį. Stipri šeima priklauso nuo aukštos moralės motinos, kaip ir patikima visuomenė – nuo stiprios šeimos. Gerbiamo šios knygos autoriaus prašymu aš pareikšiu savo nuomonę apie jo atliktą darbą šioje knygoje.

Autorius savo knygoje kalba apie moters vietą Islame, jos teises, jos ypatybes ir prigimtinių pranašumą. Neabejoju, kad ši knyga bus pavyzdingų motinų vedliu ir auklėtoju. Sveikinu autorių ir linkiu, kad Aukščiausiasis Allahas priimtų jo darbą kaip Sadaka (auką).

Osman Nuri Topbaş

1996.11.12

IŽANGA

Šlovė Aukščiausiam Allahui, te nusileidžia palaiminimas ant Allaho pasiuntinio ﷺ, jo šeimos ir jo pasekėjų.

Šeima – tai visų visuomenių pamatas. Ir visuomenės stiprybė priklauso nuo to, kokia stipri yra šeima. Sveika visuomenė gimdo sveikas šeimas. Už savo sveikatą ir tvirtumą šeima daugeliu atveju turi būti dėkinga moteriai – motinai –, turinčiai būtinų dvasinių bei moralinių savybių. Daugeliu atveju šeimos gerovė priklauso nuo to, kaip jos šeimos nariai supranta ir vykdo savo pareigas vieni kitiems. Šeima, kurioje šie įsipareigojimai nevykdomi, negali būti laiminga.

Lygiai su vyru, o kartais ir viršydama jį pareigose, moteris dalyvauja šeimos sukūrimo ir visos visuomenės kūrimo. Pirmu tokiu pavyzdžiu Islame tapo Hadidža ﷺ, būtent ji parodė gerbiama pranašui ﷺ patikimą materialinę ir dvasinę palaikymą per pačius sunkiausius laikus ir padėjo jam pasiekti tikslą. Jų šeimos židinys duoda pradžią plačiam Islamo keliui.

Moteris Islame simbolizuoja meilę, džiaugsmą ir laimę, tai veda į būsimą gyvenimą amžinybę.

Būtent motinos eina žmonių giminės pratęsimo pagrindines pareigas ir jos yra laikomos nauju gyvenimo šaltiniu. Lygiai kaip kūdikis vystosi jos išsioje, taip ir ji vadovauja jo dvasiniam išsivystymui.

Mūsų Tikėjime moteriai išreiškiama pagarba ne viena dieną metuose, bet kiekvieną dieną. Mūsų moterys privalo

žinoti savo vertę ir stengtis pateisinti tai rūpindamasi savimi, savo aukšta morale. Jos, atlikdamos pagrindinį vaidmenį vaikų auklėjime, nusipelno ypatingos pagarbos, dėmesio ir geriausio elgesio su jomis. Todėl nereikia joms gailėti pagyrų ir padėkos.

Jūsų dėmesiui pateikta ši knyga susideda iš dviejų dalių.

1. Moters garbė ir orumas Islame. 2. Moters teisės Islame.

Antrojoje dalyje peržiūrims tokios temos kaip vedybos, skyrybos, hidžabas, liudijimas, palikimas ir daugpatystė.

Mes prašome Aukščiausiojo, kad Jis užpildytų namus laime ir džiaugsmu bei padarytų mus tinkamais tarnystei, kurioje paslėpta Jo Malonė ir Jo Palaiminimas.

Amin.

Osman Ersan

1996.02.19 (1416.09.30)

MOTERS GARBĖ IR ORUMAS ISLAME

Islamo religijoje moteris turi labai aukštą vietą ir visas galimybes, kad pragyventų švarų, garbingą, turiningą gyvenimą, pilną gilių jausmų ir emocinių išgyvenimų.

Islamo požiūriu – moteris yra ypatingas Viešpaties kūrinys, reikalaujantis švelnaus, užjaučiančio elgesio, pagarbos ir supratimo. Allaho pasiuntinys ﷺ kalbėdamas apie moters prigimtinio jautrumo ypatumus patardavo elgtis su jomis rūpestingai ir neliūdinti jų. Viena iš hadisų jis sako taip: *„Gera elkitės su moterimis, nes iš tiesų jos buvo sutvertos iš šonkaulio, kuris yra išlenktas į išorę. Jei pabandyti jį ištiesinti – sulaužysi, jei paliksi jį, jis ir liks kreivas – elkitės su moterimis gerai!“*¹

Pirmoji įtikėjusi moteris į Allaho pasiuntinio ﷺ pranašystę ir kuri palaikė jį tame, buvo teisiųjų motina Hadidža ة. Yra žinoma, ką pats pasiuntinys ﷺ kalbėjo apie ją:

*„Allahas nedavė man teisės moters už Hadidžą. Tada, kai visi apšmeižė mane, ji patikėjo manimi, ir kai visi atsitraukė nuo manęs, ji palaikė mane. Ir Allahas neapdovanojo manęs vaikais nė nuo vienos moters, o tik nuo Hadidžos.“*²

Būtent moteris tapo pirma šahide (kuri buvo nužudyta Islamo Kelyje) Isleme. Yra žinoma, kad Sumaja, sahabo Ammar ؓ žmona, Mekoje pirmoji atsiliepė į pranašo ﷺ kvietimą. Pa-

1. Buhari, Anbija, 1.

2. Ibn Hadžar, al-Isabe, IV t., psl. 275.

tyrė žiaurų persekiojimą, buvo sumušta netikinčiųjų. Kantriai iškentė užsipuolimus ir reikalavimus atsisakyti Islamo, visus kankinimus ir patyčias, bet nenusisuko nuo Tiesos kelio. Galų gale ji buvo nužudyta ir krito nuo Abu Džahlia, stovėdama už Allaho tiesos religiją, ir tapo pirmąja šahide Islame.³

Šventajame Korane yra visa sura (dalis), susidedanti iš 176 straipsnių ir vadinama „An-Nisa“ (Moteris). Taip pat yra sura (dalis), kuri vadinama pranašo Isos (Jėzaus) (*taika jam*) motinos „Marjem“ (Marijos) garbei. Tokios suros kaip „An-Nur“, „Al-Ahzab“, „Al-Mumtahana“, „At-Tahrim“ ir „At-Talak“ turi daug ką pasakyti apie moteris.

Pagal Islamą, moteris yra pirmasis mokytojas ir auklėtojas šeimoje. Svarbiausias vaidmuo, kad vaikas nuo pirmų dienų būtų teisingai auklėjamas, įgautų gerus įpročius ir žinias, atitenka motinai. Nes tėvas, kuris yra atsakingas už šeimos aprūpinimą maistu ir būtiniausius dalykus, nebūna namie didžiąją dalį laiko, tai neleidžia jam nuolat būti kartu su vaikais. Todėl vaikų auklėjimas ir priežiūra atitenka motinai. Visus pranašus, dvasininkus, valdytojus ir daugelį kitų didžių žmonių auklėjo išrinktos moterys.

Visos Islamo moralės mokymo knygos rekomenduoja skirti ypatingą dėmesį mergaitėms, nes savo prigimtimi jos yra daug jautresnės ir pažeidžiamesnės nei berniukai. Pavyzdžiui, kai dalinamos dovanėlės, rekomenduojama pradėti nuo mergaičių.

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė, kad tėvai, kurie sugebėjo išauginti ir išauklėti dukras, gaus apdovanojimą iš Allaho: „*Kuris sugebės užauginti ir išauklėti dvi ar tris dukras, kol jos nepasiekė brandos amžiaus, bus arti manęs per tiek: Ir jis parodė du sujungtus savo pirštus.*“⁴

Tai parodo, kokią reikšmę mūsų Tikėjime turi moteris.

Svarbiausia – motina

Visuose Šventojo Korano ajatuose, kuriuose liepiama klausyti tėvų, pirmiausia minima motina. Tai reiškia, kad motinai priklauso didesnė pagarba nei tėvui.⁵

Pasakojama, kad pas pranašą ﷺ atėjo vienas žmogus ir paklausė: „*Koks žmogus yra vertas to, kad aš turėčiau jį gerbti ir klausyti labiau nei kitų?*“ – „*Tavo motina!*“ – atsakė pranašas ﷺ. „*O kas kitas?*“ – paklausė tas – „*Tavo motina!*“ – pakartojo pranašas ﷺ. „*O kas gi po jos?*“ – toliau klausė žmogus – „*Tavo motina!*“ – vėl pakartojo pranašas ﷺ. „*O kas gi po motinos?*“ – vėl klausė žmogus – tada Allaho pasiuntinys ﷺ atsakė – „*Tavo tėvas!*“⁶

Šiame hadise matyti, kad vaikų auklėjime motina turi tri-
gubą viršenybę prieš tėvą.

Yra žinoma, kad pranašo ﷺ laikais, kažkoks žmogus var-
du Vaisal Karani prižiūrėjo savo sergančią ir aklą motiną, nors

4. Muslim, IV t., psl. 2028.

5. An-Nisa: 36; Al-Isra: 23; Al-'Ankabut: 8.

6. Buhari, Adab: 2, Muslim, Birr: 1.

nebuvo matęs pranašo ﷺ, ir už tai buvo apdovanotas nuostabiu tikėjimu ir giliu tiesos pažinimu.

Reikia paminėti, kad pagal Islamo Įstatymą, žmogus, kuris išgali išlaikyti tik vieną iš tėvų, pirmenybė teikiama motinai.⁷

Tėvas taip pat turi teisę į savo vaikus ir jo indėlis į šeimos aprūpinimą yra didelis. Kartu su savo žmona, kuri gimdo jam vaikus, jis dalinasi su ja rūpesčiu mažaisiais bei jų auklėjimu. Hadisuose apie tėvų teisę savo vaikams kalbama:

„Sūnus niekaip negali visiškai atsilyginti savo tėvui, nebent sūnus išpirktų savo tėvą iš vergovės.“⁸

Šeichas Muhammad Bahaudin Nakšiband sakė: „Kurie nori aplankyti mūsų kapus, tegul pirmiausia aplanko mūsų motinų kapus.“⁹

Garbė būti motina

Aukščiausia motinos garbė ir orumas yra būti motina. Motinystė – tai sielos skambesys, jos dainos. Motina yra tai, kas gali išaukštinti visuomenę ir vesti ją į amžinybę ir tai, kas gali pražudyti ją. Visuomenės išsigelbėjimas yra tikrų motinų puoselėjimas.

Islamas moterį laiko kaip potencialią motiną ir iškelia ją į svarbią ir garbingą padėtį. Istorijos raida rodo, kad tose vi-

7. O. N. Bilmenas, Islamo teisės ir teisė. SI., II t., psl. 223.

8. Ibrahim Džanan, Kutub-i Sitte, vertimas ir komentarai, II t., psl. 484.

9. Sadyk Dana, Pokalbiai su Altinoluku, III t., psl. 29.

suomenėse, kuriose jos būdavo žeminamos ir engiamos, įgavo pagarbią padėję tik tada, kai atėjo Islamas.

Islamo Tikėjimas liepia pagarbiai elgtis su visais žmonėmis, reikalauja, kad žmogus gerai elgtųsi su tėvu ir pirmiausia su motina, gerbtų visas jų teises ir orumą. Apie tai kalbama Šventajame Korane¹⁰:

„Mes nurodėme žmogui: „Būk geras ir paklusnus savo tėvams, didelėse kančiose jo motina pagimdė jį ir atjunkė per dvejus metus, taigi rodyk dėkingumą Man ir savo tėvams, pas Mane galutinis sugrįžimas.“

Visą savo gyvenimą tikra motina aukoja visas savo jėgas ir visą sielą dėl savo vaiko. Pirmiausia motina jį nešioja savo įsčiose, po to ant rankų ir po to širdyje visą likusį gyvenimą iki pat mirties.¹¹

Abdula bin Masud ﷺ pasakojo, kad jis kartą paklausė Allaho pasiuntinio ﷺ: „Koks Allaho vergo darbas labiausiai patinka Allahui?“ Jis atsakė: „Laiku atliktas „Saliat“ (privaloma malda, atliekama penkis kartus per parą).“ „O kas po „Saliat“ (privalomos maldos, atliekamos penkis kartus per parą)?“ – paklausiau aš. Pranašas ﷺ sakė: „Geras elgesys su tėvais.“ Tada aš dar paklausiau: „Ar yra dar kas nors be tų dviejų?“ Jis atsakė: „Džihadas (Kova), Allaho Kelyje.“¹²

Apie tai, kaip svarbu gerai elgtis su motina, net jei ji yra netikinti, rodo Abu Bakr ؓ dukros Asma pasakojimas.

10. Lukman: 14.

11. Osman Topbaş, Muradija Journal of Educated Institutions, Issue I, psl. 5.

12. Rijad us-Salihin ir vertimas, I t., psl. 347.

„Kartą, dar Pranašo laikais, pas mane atvažiavo mano motina, ji buvo daugybės dievų garbintoja. Tada aš kreipiausi į pranašą ﷺ šiuo klausimu: „*Pas mane atvažiavo motina, ji netikinti ar turėčiau jai patarnauti?*“ – „*Taip, tarnauk jai!*“ Atsakė man tada pranašas ﷺ“. ¹³

Paklusnumas tėvams dažnai minimas Šventajame Korane. „Al-Isra“ Suroje (dalyje) 23 ir 24 straipsniuose sakoma:

Viešpats nurodė, kad jūs negarbingumėte nieko kito, tik Jį, ir kad jūs būtumėte malonūs savo tėvams. Jei vienas iš jų ar abu jie paseno tau esant gyvam, netark jiems paniekos žodžio ir nepasibjaurėk jais, bet elkis su jais pagarbiai!

Ir geranoriškai su nusižeminimu nusileisk jiems ir sakyk: „O Mano Viešpatie! Suteik jiems Savo Malonę, kaip ir jie augino mane vaikystėje!“

Allaho pasiuntinys ﷺ kalba apie gerus santykius su tėvais:

„Būkite malonūs ir jūsų žmonos bus jums malonios. Būkite rūpestingi savo tėvams ir jūsų vaikai bus rūpestingi jums.“ ¹⁴

Abu Huraira ؓ taip pat pasakojo: „Kartą aš girdėjau, kai pranašas ﷺ sakė: „*Tegul trina nosimi žemę, tegul trina nosimi žemę, tegul trina nosimi žemę!*“ Aš paklausiau jo: „Apie ką čia jūs, o Allaho pasiuntiny ﷺ?“ „*Aš kalbu apie tą, paaiškino jis, kuris pragyveno iki to laiko, kai paseno abu jo tėvai arba vienas iš jų, bet nepapuolė į Rojų*““. ¹⁵

13. Rijad us-Salihin ir vertimas, I t., psl. 356.

14. Munavi, Fajd al-Kadir, IV t., psl. 318.

15. Muslim, Birr, IX t., psl. 251.

Tai apie tokius, kurie pačiu sunkiausiu laikotarpiu, kai tėvams labiausiai reikėjo pagalbos, kad jais pasirūpintų, priežiūros, pagarbos ir gailestingumo, neparodė to. Tai vaikai, kurie nenusipelnė Allaho Malonės ir Jo Rojaus bei buvo verti pasmerkimo.

Islamo tikėjimas skiria didelę reikšmę pagarbai tėvams ir laiko didele nuodėme nepaklusnumą jiems.

Apie tai Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „*Tarp didžiųjų nuodėmių yra kieno nors priskyrimas prie Allaho, nepaklusnumas tėvams, nekalto nužudymas ir neteisinga priesaika.*“¹⁶

Kitame hadise sakoma: „*Didžiausia nuodėmė yra koneveikti savo tėvus.*“ Pasekėjai klausė: „*Ar gali žmogus koneveikti tėvus, o Allaho pasiuntinys ﷺ?*“ Jis atsakė: „*Taip būna, jei kas nors keikia kieno nors tėvą ir jam atsako tuo pačiu ir jei kas kalba blogus žodžius apie kieno nors motiną ir jam atsako tuo pačiu.*“¹⁷

Kitame hadise pranašas Muhammadas ﷺ sakė: „*Ar pasakyti jums didžiausią nuodėmę iš didžiausiųjų?* Taip, o Allaho pranaše, atsakė pasekėjai. „*Priskirti bendrininkus Allahui ir neklausyti tėvų*“. Paskui jis prisėdo arčiau ir pridėjo: „*Melagingas liudijimas*“ ir pakartojo tai daugelį sykių.¹⁸

Tėvų valia ir pageidavimai turi būti vykdomi, jei tai neprieštarauja tikėjimui, jeigu prieštaraujama tikėjimui, neturi

16. Rijad us-Salihin ir vertimas, I t., psl. 369.

17. Rijad us-Salihin ir vertimas, I t., psl. 369

18. Rijad us-Salihin ir vertimas, I t., psl. 368.

būti laikoma nepaklusnumu. Apie tai kalbama Šventajame Korane „Lukman“ suros (dalies) 15 straipsnyje:

„Bet jei nors vienas iš tavo tėvų, šlovindamas Mane, bandys įkalbėti tave susieti bendrininkus su Manimi, apie kuriuos tu nieko nežinai – nepaklusk jiems. Ir vis tiek būk su jais šiame gyvenime teisus ir skaitykis su jais. Sek pas-kui tuos, kurie atsisuka į Mane, pabaigoje visi grįšite pas Mane ir Aš pasakysiu jums visą tiesą ir jūsų darbų reikš-mę.“

Šis ajatas buvo apreikštas dėl to, kad Saad bin Abu Vakas ﷺ priėmė Islamą ir Jo motina tris dienas negėrė ir nevalgė ir dėl to prarado jėgas. Tada Saad sakė: „Mamyte, Allahą ir Allaho pasiuntinį ﷺ aš myliu labiau nei tave. Ir jei tu turėtum net tūkstantį sielų ir atidavinėtumei jas vieną po kitos už tai, kad aš grįžčiau prie to, ką išpažinau anksčiau – aš neatsisaky-siu Islamo. Todėl nori valgyk, nori nevalgyk.“ Pamačiusi savo sūnaus tokį nusistatymą ir tikėjimo tvirtybę ir savo veiksmų beprasmiskumą, ji vėl pradėjo gerti ir valgyti.¹⁹

Nėra nieko panašaus į motiną

Mūsų protėviai sakė: „Nėra nieko brangesnio už moti-ną, nėra brangesnės vietos už tėvynę.“ Iš tiesų, net apėję visą pasaulį, jokioje šalyje, jokioje vietoje mes nerasime, kas pri-glaustų mus su tokiu švelnumu ir meile kaip motina. Žmogus gali rasti geresnę už savo žmoną, bet geresnės už motiną, jis neras niekada.

Šeimoje būtent motina turi daugiausia teisių į savo vaikus. Ji kenčia nepatogumus ir skausmą, kai laukiasi, jos kančios pasiekia piką gimdant, kartais būna, kad motinai tai kainuoja gyvybę. Bet tikras motiniškas rūpestis prasideda po gimdymo: maitinimas, prausimas, gydymas, auklėjimas ir daugelis kitų. Ir visą gyvenimą ji nepavargdama rūpinsis savo vaiku. Tas gailestingumo jausmas, kuriuo Aukščiausiasis dosniai apdovanojo motinas, sužadina jas ir jos negalvoja apie poilsį, sveikatą, valgių, gėrimų ir net savo aprangą bei viską daro tik dėl savo vaiko. Šio begalinio motinų pasiaukojimo neįmanoma kompensuoti jokia materialia gerove.

Pas Allaho pasiuntinį ﷺ atėjo vienas žmogus ir sakė:

„O Allaho pasiuntiny ﷺ, mano motina labai sena, aš iš savo rankų ją maitinu bei girdau ir nešioju ją ant savęs. Aš pasirūpinu visomis jos reikmėmis. Ar laukia už tai manęs koks nors apdovanojimas?“

Pranašas ﷺ atsakė jam:

„Ne, viską ką tu darai dėl jos, nebus net šimtosios dalies to, ką ji padarė dėl tavęs. Bet tu gerai elgiesi ir Allahas už šią smulkmeną apdovanos tave didesniu.“²⁰

Ir pranašo ﷺ žodžiai: „Rojus yra po jūsų motinų kojomis!“²¹ rodo tai, kokią garbingą vietą užima moteris-mama ir kiek ji tuo pranoksta bet kurį vyrą. Taip pat perduodama iš Ibn Amr žodžių:

20. Sadyk Dana, Iš žurnalo Conversations of Altynoluk, III t., p. 9.

21. Al-Adžluni, Kašf al-Hafa, I t., psl. 335.

Kartą atėjo vienas žmogus ir prašė pranašo ﷺ, kad šis leistų jam dalyvauti kovoje Allaho Kelyje. Allaho pasiuntinys ﷺ paklausė jo: „Ar gyvi tavo tėvai?“ ir išgirdęs atsakymą „Taip“ jis sakė: „*Tarnavimas jiems taip pat laikomas Kova Allaho Kelyje ir tu atlik Kovą Allaho Kelyje tarnaudamas jiems!*“²²

MOTINA VAIKO AUKLĖJIME

Pagrindinė tėvo ir motinos pareiga yra auklėti vaikus. Tautos, kurios toje kryptyje padarė pažangą, dabar klesti ir skiriasi aukštu kultūros lygiu.

Islamo šeimoje augantis vaikas vystosi pagal šį tikėjimą ir tvirtėja jo dėka. Šeimoje įgytas išsiauklėjimas išlieka žmogui visą gyvenimą. Todėl per visą istorijos raidą žmonės skyrė ypatingą svarbą šeimyniniam auklėjimui. Kad vaikai būtų laimingi tiek šiame, tiek Amžinajame gyvenime, labai svarbu, kad pirmąsias žinias jie gautų iš doros ir dievobaimingos motinos.

Šeimos aplinkoje vaikai gauna pirmąjį išsiauklėjimą iš savo motinos. Būtent ji didžiąją laiko dalį praleidžia namuose, rūpindamasi jais ir juos auklėdama.

Kiekvienas vaikas nuo pirmos į šį pasaulį atėjimo dienos yra savo motinos glėbyje ir jos širdyje, nes vaikas yra dalis jos, vaikas, kurį ji nešiojo savo iščiose, yra jos širdyje visą gyvenimą.

Islamo tikėjime vaikų gimdymas pripažįstamas tik įstatymo patvirtintoje santuokoje, nes vaikas, kuris gimė ne santuokoje, laikomas gimęs iš neteisėtų santykių.

Kitas svarbus dalykas auklėjant vaikus yra leistinas (halal) maistas. Motinos turi būti labai dėmesingos ir vengti uždrausto (haram) ar keliančio abejonių maisto, nes organizmas visa tai naudoja vystydamas vaisių. Jei tėvai laikosi šių sąlygų, vaikas turės stiprų pagarbos jausmą, užaugs paklusnus ir atsi-

davęs tautos ir tikėjimo tarnystei. Tai priklauso nuo to, kokių maistų buvo maitinamas žmogus, nes tik leidžiamas ir švarus maistas duoda gerus rezultatus.

Besilaukianti moteris turi galvoti apie tuos, kuriuos myli ir gerbia, dažnai juos prisimindama. Tai padeda formuotis kai kurioms vaiko savybėms ir įgauti panašumus su tais žmonėmis. Tai patvirtina liaudies išmintis ir medicina.²³

Svarbu, kad priimančys gimdymą, būtų musulmonai, jei ne, tada gimus vaikui bent ištartų „**Bismillah**“. Jie turėtų palinkėti gimdyvei greičiau pasveikti ir sustiprėti bei pasveikinti, kad ji atnešė į šį pasaulį vaiką. Tikėjime yra pagirtina pasveikinti tą, kuriam gimė vaikas.²⁴

Atėjusiam į iš pasaulį kūdikiui į dešinę ausytę sakomas „**Azan**“ ir į kairę „**Ikamat**“ (kvietimas į maldą ir žodžiai prieš maldą). Taip jis sužino apie Islamą ir įpranta prie jo. Jo mažą širdelę užantspaudoja šventą „**Azan**“ skambesį. Ir žmogui, išeinančiam iš šio pasaulio, reikia priminti, kad šis ištartų „**Kalimai Tauhid**“ (Vienintelio Dievo patvirtinimą).

Kai gerbiama Fatima ﷺ pagimdė Hasaną ﷺ, tada Allaho pasiuntinys ﷺ perskaitė jam į ausį „**Azan**“.²⁵

Tada naujagimiui galima duoti kažko truputį saldaus, kas reikšia „**Tahnik**“. Tai sutrintas datulės vaisius, kuriuo patepama kūdikio burnytė, jei nėra datulių, tikėtų kitas saldus produktas.

23. Sevim Asymgil, Mano musulmonas vaikas, psl. 22.

24. Numan Kurtuluş, Amantu komentarai, psl. 253.

25. Abu Davud, Adab, 120.

Vienas iš pasekėjų Abu Musa pasakojo: „Man gimė sūnus. Aš paėmiau jį ir nunešiau pranašui . Jis davė jam vardą Ibrahim. Tada jis paėmė datulę, gerai ją sukramtė ir šiuo tirštimu ištepė jo burnytę. Tada jis pasimeldė, palaimino jį ir perdavė man.“²⁶

Pirma dovana gimusiam vaikui yra jam duotas gražus vardas. Allaho pasiuntinys sakė: „Teismo Dieną jūs būsite šaukiami jūsų vardais ir jūsų tėvų vardais.“²⁷

Kitame hadise sakoma, koks turėtų būti musulmono vardas: „Duokite vieni kitiems pranašų ir pasiuntinių vardus, Allaho patys mylimiausi vardai yra Abdulah (Allaho vergas) ir Abdurahman (Maloningiausiojo vergas).“²⁸

Septintą dieną, kai vaikui jau duotas vardas, jam apskuta galvos plaukelius ir išdalina malonę sidabru, kurio svoris atitinka nukirptų plaukelių svorį (galimas piniginis atitikmuo). Juk Allaho pasiuntinys sakė Fatimai , kai gimė Hasan: „Apkirpk naujagimį ir išdalink malonę sidabru tiek, kiek sveria jo plaukai“²⁹

Ši apkirpimo šventė vadinasi „**Akika**“ ir gali būti atlikta bet kurią dieną nuo gimimo iki pilnametystės. Labiausiai tinkama yra septinta diena po gimimo. Pranašas paaiškino Ummi Kurzai apie šią auką: „Už naujagimį berniuką aukoja du avinus, už mergaitę – vieną.“³⁰

26. Buhari, Akika, 1.

27. Ibn Hibban, Sahih.

28. Abu Davud, Adab, psl. 61.

29. Ibn Ishak.

30. Abu Dawud, Adahi, psl. 21.

Kitame hadise jis ﷺ sakė: „*Gimus berniukui būtina duoti auką (Kurban – aukojamo gyvūno skerdimo ir išdalavimo apeiga), tai daroma septintą dieną po jo gimimo. Jam duodamas vardas ir apkerpami plaukai.*“³¹

Aukojimas nėra būtinas, bet pagirtinas. Jis atliekamas kaip ir kitų švenčių aukojimai. Nei mėsa, nei kailis neparduodami, kaulai nelaužomi. Šią mėsą gali valgyti ir tas, kuris papjovė gyvulį.

Kurban saugo vaiką nuo patekimo į įkaitus. Imamas Ahmad bin Hanbal sakė: „*Vaikas negali būti savo tėvų užtarėju ir tik Akika suteikia jam šią teisę.*“³²

Apipjaustymas yra Suna, tai yra daroma pagal pranašų pavyzdį. Allah'o pasiuntinys ﷺ sakė:

„*Keturi dalykai yra pranašų Suna: apipjaustymas, kvepalų naudojimas, dantų valymas ir vedybos.*“³³

Džabir ؓ sakė: „*Kai pranašui ﷺ gimė anūikai Hasan ir Husein, jis atliko už juos Kurban (aukojimo apeigą), o septintą dieną juos apipjaustė.*“³⁴

Viskas, ką vaikas girdi ir mato savo namuose, palieka žymes jo atmintyje. Pradžioje jis įdėmiai stebi, kas vyksta aplink, po to stengiasi ištarti žodžius, todėl tėvai turi visaip jį skatinti. Tikėjimas ir įsitikinimai vaikui įsitvirtina šeimoje

31. At-Tirmizi, Adahi, psl. 16.

32. M. Noor Suvayd, Vaikų auginimas pranašo ﷺ Sunoje, psl. 72.

33. At-Tirmizi, Nikah, psl. 1.

34. Šį hadisą perduoda Bayhaki.

dar ankstyvoje vaikystėje, vaikas auga perimdamas Tikėjimą iš savo tėvų, apie tai viename hadise sakoma: „*Kiekvienas vaikas gimsta musulmonu. Vėliau tėvai iš jo daro žydą, krikščionį arba stabmeldį.*“³⁵

Pirmasis žodis, kurį vaikas turėtų išmokti tarti yra „**Allah**“. Tai pasės jo širdyje pirmuosius Tikėjimo grūdus ir protas bus apšviestas dvasine šviesa ir Dievo prisiminimu.

Pirmoji frazė, kurią vaikas turėtų išmokti tarti yra „**Kalimai Tauhid**“ (Vienintelio Dievo išpažinimas). Viename hadise pranašas ﷺ sakė: „*Tegul pirmas sakinytis, kurį išmoks jūsų vaikas, bus: „Lia iliaha illia Allah.“ Mokykite tam, kad kai ateis Adžal, jie sakytų „Lia iliaha illia Allah“.*“³⁶

Taip pat nuo vaikystės vaiką reikia mokyti skaityti Šventąjį Koraną. Tokiu būdu švarios ir nepažeistos mūsų vaikų širdys užsipildys laiminančia Šventojo Korano Šviesa. Juk pranašas ﷺ sakė: „*Pratinkite savo vaikus prie trijų dalykų: mylėti pranašą ﷺ, mylėti jo šeimą ir skaityti Koraną.*“³⁷

Kol mūsų vaikų protas aiškus ir nepažeistas, mes turime išmokyti jį meilės Allahui ir meilės pasiuntiniui ﷺ, meilės pranašo ﷺ šeimai, jo pasekėjams, atsidavusiems Allahui ir didiesiems Islamo mokslininkams. Gavęs tokio dvasinio peno vaikystėje, jis ateityje geriau supras Islamo subtilybes ir pritaikys šias žinias gyvenime. Ir tai padės jam dvasiškai priartėti prie daugelio stiprių ir įžymių asmenybių.

35. Abu Davud, Sunan.

36. Hadisa perduoda Hakim.

37. Munavi Fajd al-Kadir, I t., psl. 226.

Pranašas ﷺ nustatė amžių, kad nuo septynerių metų reikėtų pradėti mokyti vaikus Tikėjimo pagrindų. Kai vaikui sukan-ka septyneri metai, reikia jį mokyti atlikti Saliat (*privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą*), būdamas dešimties metų jis jau turėtų atlikti Saliat (*privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą*) penkis kartus per dieną. Taip pat reikėtų jam paaiškinti apie melo pražūtingumą ir koki maistą draudžiama vartoti. Apie tai kalbama viename hadise: „Kai jūsų vaikai sulauks septynerių metų amžiaus, liepkite jiems atlikti Saliat (*privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą*) ir jei dešimties metų jie nesimels, bauskite juos. Ir nuo tokio amžiaus jie turi miegoti atskirose lovose.“³⁸

Tėvas ir motina turi žinoti, kokius draugus pasirenka jų vaikas, ir padėti jam susirasti gerus draugus, taip pat saugoti nuo blogų draugų įtakos, juk blogi draugai yra blogų darbų šaltinis.

Dar viena tėvo ir motinos pareiga yra išauklėti savo vaikus tokius, kurie laikosi kūno švaros, tvarkingumo ir disciplinos, nuo mažų dienų mokyti juos Tikėjimo ir tinkamo elgesio su žmonėmis.

Vaikai tai **Amanat (patikėjimas)**, tai yra lyg Viešpats ką pasėja mums į derlingą žemę: ką pasėsi, tą ir pjausi. Šventajame Korane sakoma 66/6: „**O jūs, kurie įtikėjote! Apsaugokite patys save ir savo šeimas nuo Pragaro ugnies, kurios kuras yra žmonės ir akmenys...**“³⁹

38. Abu Davud, Salat, psl. 26.

39. At-Tahrim, str. 6.

Apsaugoti vaikus nuo amžinosios Pragarų ugnies tėvams turėtų būti svarbiau net už tai nei apsaugoti juos nuo nudegimų šioje Žemėje. Apsaugoti nuo Pragarų ugnies galima tik išmokius jų to, ko reikalauja iš jų Tikėjimas, ką jis uždraudžia, mokydamas atsidadavimo ir atsiribojimo nuo neišauklėtų ir netikinčių žmonių.

Tėvai, kurie nesugebėjo įskiepyti savo vaikams meilės Allahui ir Jo pasiuntiniui ﷺ, pasmerkia juos pražūčiai tiek šiame, tiek Amžinajame pasaulyje. Tėvai, kurie nedavė savo vaikams Tikėjimo žinių, yra didžiausi beširdžiai žemėje.

Nepažadinti vaiko rytiniam Saliat (*privalomai maldai, atliekamai penkis kartus per parą*), jaudinantis, kad jis neišsimiegos ar atsikėlęs sušals, iš tiesų yra didžiausias neteisingumas jo atžvilgiu. Tikrai, tas mažas gėris gali atsisukti prieš jį didžiausiu blogiu.

Chirurgas perpjauna ligonio kūną skalpeliu, nes užjaučia jį. Gydytojo tikslas grąžinti ligoniui sveikatą ir palengvinti jo kančias.

Ir jeigu tėvai myli savo vaikus ir juos užjaučia, tai pirmiausia turėtų mokyti juos Tikėjimo ir tik per Tikėjimą galima išmokyti to, kas yra naudinga pasaulio gyvenime. Jeigu mes mokysime savo vaikus to, kad mūsų protėviai buvo beždžionės, ar iš to bus nauda žemiškame gyvenime, arba jeigu paaiškindami Korano straipsnius (Korano Zarijat dalis, 47 straipsnis), kuriuose sakoma, kad kiekvieną akimirką Allahas padidina visatą, tėvai suteikia savo vaikams beribę svajonę ir beribį mokslinių atradimų kelią.

Būti maloningam vaikui reiškia būti maloningam sau pačiam. Juk tėvas ir motina papuls į Pragarą todėl, kad neišmokė savo vaikų Tikėjimo, kitaip tariant, kuris išmokė savo vaikus Islamo, apsaugojo save nuo Pragaros.⁴⁰

Mūsų vaikai yra didžiausia vertybė, būtent jiems perduodamas Islamas iš kartos į kartą bus nešamas iki Teismo Dienos.

Mūsų vaikams, kurie yra šeimos palaima ir šeimos sąjungos pasiekimas, mes turime įskiepyti tokius jausmus kaip ryžtas tarnystei, gailestingumas, užuojauta, kad jie drąsiai žengtų į ateitį.

Didžiausias turtas, kurį gali sukaupti tėvai Teismo Dienai – tai geras, išauklėtas vaikas. Juk Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „*Mirus žmogui nutraukiami visų jo gerų darbų užrašai, išskyrus malonę, kuria tęsiamas savo egzistavimas, žinios, kuriomis pasinaudojama, ir vaikai, kurie už jį meldžiasi.*“⁴¹

Kitame hadise sakoma: „*Po mirties žmogus matys, kad jį paaukština, jis sakys: „O mano Viešpatie! Iš kur toks gėris man?“ Viešpats atsakys jam: „Tavo vaikas meldžiasi už tave ir prašo atleidimo.*“⁴²

Teduoda mums Aukščiausiasis Allahas dievobaimingus ir teisius vaikus. Amin

40. Sadyk Dana, Altytoluko pokalbiai, IV t., pls. 90–91.

41. Muslim, Vasiyat, psl. 14.

42. Heysemi, Madžmau'z-Zevaid, X t., psl. 210.

MOTINOS MALDA (DUA)

Vaikas musulmonas turi stengtis, kad gautų geras maldas (Dua) iš savo tėvų.

Yra žinoma, kad Bajazid Bistami ﷺ turėjo seną, sergančią motiną. Kartą ji prabudo naktį ir paprašė savo sūnaus, kad jis atneštų jai stiklinę vandens, ir kol jos sūnus nuėjo atnešti vandens, ji užsnūdo. Visą naktį iki pat ryto Bajazid Bistami sėdėjo šalia jos lovos su stikline vandens rankoje, laukdamas, kol ji prabus ir vėl paprašys gerti.

Kai motina pagaliau prabudo iš miego, kad atliktų rytinį Saliat (*privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą*), ji pamatė, kad jos sūnus laukia su vandens stikline. Visa tai ją labai sujaudino ir ji iš visos širdies pasimeldė už jį: „Allah Valia būk tu įžvalgus ir skvarbus, sūneli!“⁴³ ir šios savo motinos maldos malonės dėka Bajazid Bistami tikrai tapo Sultonu Įžvalgiausiuoju. Visose Tasavaf knygoose jis vadinamas būtent tokiu titulu.

Tuo pačiu reikėtų saugotis prakeiksmų (Bad-Dua) iš savo tėvų, ypač iš motinos. Vaikas, kuris gavo prakeiksmą iš savo motinos, be abejonės, taps nelaimingu ne tik šiame pasaulyje, bet ir kitame, kur atsidurs tarp tokių, kurie amžinajame praradime.

43. Muhammed Ibn Abdullah Hani, Adab, psl. 50.

Tarp pranašo ﷺ pasekėjo buvo vienas vardu Alkama. Po vedybų jo santykiai su motina labai pasikeitė. Pagyvenusi moteris, pastebėjusi šį pasikeitimą, labai susikrimto ir nusiminė.

Ėjo dienos, kartą Alkama susirgo ir atgulė į patalą, jis atsidūrė prie mirties. Jo liežuvis, kuriuo jis kalbėjo motinai blogus žodžius, tapo nevaldomas ir jis nustojo kalbėti. Būdamas prie mirties, Alkama nepajėgė ištarti net Tauhid (monoteizmo žodžius).

Tik Allaho pasiuntiniui ﷺ primygtinai prašant, pagyvenusi moteris atleido sūnui, tik tada jis paskutiniu atodūsiu sugėbėjo ištarti Vienintelio Dievo patvirtinimą ir jo siela nukeliavo pas Viešpatį.

Tada Alkaną pašarvojoo, perskaitė už jį Džanaza (Malda mirusiajam) ir palaidojo. Tada stovėdamas šalia kapo pranašas ﷺ sakė: „*O muhadžirai ir ansaarai! Jei kuris iš jūsų savo žmoną pastatys aukščiau savo motinos, ant jo kris Allaho Prakeiksmas. Ir nebus jam jokios naudos iš jo maldų ar kitų gerų darbų ir nei vienas iš jų nebus priimtas.*“⁴⁴

Bet tai nereiškia, kad žmona yra žemesnio statuso prieš tą, kuri turi kraujo ryšį. Islame žmonos ir motinos pareigos bei teisės yra lygios.

Pati geriausia moteris

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „*Pati geriausia moteris yra ta, kuri džiugina vyrą, kai jis žiūri į ją. Vykdo tai, ką jis jai*

44. Sadyk Dana, Altynoluko pokalbiai, III t., psl. 11–12.

liepia. Ir nesieltgia taip, kas nepatiktų jos vyrui viskame, tiek jo garbėje, tiek jo nuosavybėje. “45

*Pasaulyje man labiausiai patinka trys dalykai: moterys, kvepalai ir mano akių šviesa – Saliat (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą)“.*⁴⁶ Tai rodo, kad būtina išreikšti meilę, pagarbą ir būti maloningam moteriai. Ir jo žodžiai: „Viskas, kas yra pasaulyje, tai tik daiktai, materija. Ir pats geriausias kūrinys šio pasaulio gyvenime yra dora ir garbinga moteris“,⁴⁷ – tai rodo, kokią aukštą vietą Islamas suteikia moteriai.

Toliau hadisuose kalbama, kad dora moteris yra įkvėpimo, džiaugsmo ir ramybės šaltinis: „Kuriam Aukščiausiasis davė dorą moterį į žmonas, tam jis padėjo ištovėti ant kojų ir išpildė pusę iš viso jam priklausančio Tikėjimo. Taigi tegul saugo jis savo antrąjį Tikėjimo pusę, stengiasi pats ir bijosi Allaho.“⁴⁸

„Kuriam pasaulio gyvenime duodami šie keturi dalykai, tam duodama laimė šiame ir Amžinajame pasaulyje: tai maloninga širdis, liežuvis, kuriuo minimas Allahas, kantrus kūnas, kuris perneša negandas ir nelaimes, ir atsidavusi žmona, kuri neapgaudinėja jo nei garbėje, nei turte“.⁴⁹

45. At-Tadž, II t., psl. 283.

46. Nasai, II t., psl. 156.

47. Ibn Madža, I t., psl. 596.

48. At-Tebrizi, Miškat ul-Masabih, II t., psl. 161.

49. At-Tabrizi, II t., 207 p.

MOTERS TEISĖS ISLAME

Islamo Tikėjimas uoliai laikosi visų moters teisių ir pasta-
to ją į tokią padėtį, kurios negali duoti jokia kita sistema ar ti-
kėjimas. Nes viename iš Šventojo Korano ajatų sakoma 2/228:
**„Moterys turi tokias (vyrų atžvilgiu) pat teises, kaip ir at-
sakomybė, pagal šariatą (Islamo teisę) ir suvokimą, nors
vyrai yra aukščiau pagal jos savybes (galimybė prisiimti
didesnę atsakomybę).“**⁵⁰

Allaho pasiuntinys ﷺ ragino vyrus nepažeisti moterų tei-
sių ir laikytis jų:

*„Bijokite Allaho, atsižvelgdami į tai, ką Jis įsakė jums,
kad laikytumėtės jų teisių! Juk jūs ėmėte jas į žmonas Allaho
Leidimu.“*⁵¹

Kitame hadise sakoma: *„Geriausias iš jūsų tas, kuris ge-
rai elgiasi su savo šeimos nariais ir aš esu geriausias iš jūsų,
kas liečia mano elgesį su šeima.“*⁵²

Jis visada ragino vyrus tik gerai elgtis su moterimis: *„La-
biausiai subrendęs ir tobuliausias Tikėjime yra toks tikintis,
kuris iš visų geriausiai elgiasi su savo žmona.“*⁵³

Per įžymųjį atsisveikinimo Hadžą (piligrimines kelio-
nes) mūsų mylimas pranašas ﷺ sakė visiems 124 jį lydintiems

50. Al-Bakara: 228 straipsnis.

51. Al-Adžljuni, I t., psl. 36.

52. Munavi, III t., psl. 495.

53. Rijad us-Salihin, II t., psl. 148.

bendražygiams: „O žmonės! Bijokite Allaho visame, kas liečia moterų teises! Jūs turite kai kurias teises prieš moteris ir jos turi kai kurias teises prieš jus.“ Taigi Islame dar 7-ame amžiuje buvo atkreipiamas ypatingas dėmesys į moterų teisių laikymosi pirmumą.

Muavija bin Haida pasakojo: „Aš kažkaip paklausiau pranašo : „O Allaho pasiuntiny, kokios vyro pareigos žmonai?“ Jis atsakė: „Maitink tuo, ką pats valgai, aprenk kaip patį save, nemušk per veidą, neįžeidinėk ir jei susipykęs tu priverstas miegoti atskirai, stenkis, kad visa tai neišeitų už tavo namų sienų.“⁵⁴

Kitame hadise sakoma: „Maitinkite ją tuo, ką valgoite patys, aprenkite taip, kaip aprengiate save, nemuškite jų, nesakykite jai, kad ji negraži ir neįžeidinėkite.“⁵⁵

Gera elgtis su moterimis įsako ir Šventasis Koranas: „Bet gyvenkite su jomis būdami švelnūs joms ir laikydamiesi lygybės. Ir jei dėl ko nors jos nepatinka jums – kentėkite, gali būti, kad jūs nemėgstate to, per ką Allahas atneš jums didžiulį gėrį, apie kurį jūs nežinote.“⁵⁶

Allaho pasiuntinys sakė: „Raginkite vieni kitus būti gerus moterims.“⁵⁷

Todėl visada reiktų būti atlaidiems moterims. Kitame hadise pranašas sakė: „Tegul nė vienas tikintis vyras nepyksta ant savo žmonos, kai jam nepatinka koks nors jos charakterio

54. Rijad us-Salihin, II t., psl. 320.

55. Muslim, IV t., psl. 385.

56. An-Nisa; 19 straipsnis.

57. Buhari, VI t., psl. 145.

bruožas, nes gali tenkintis kitais jos charakterio bruožais. “⁵⁸ Be abejo, žmogui gali nepatikti kai kas kitame žmoguje, bet kiekvienas linkintis gero, susivaldantis bei rūpestingas žmogus ras žmonoje daug gėrio, todėl jis turėtų ieškoti joje ne trūkumų, bet teigiamų savybių ir atradęs jas tapti patenkintu ir laimingu. Juk garbingas ir švelnus elgesys yra išminties išraiška, kaip ir išmintis ir pažinimas neįmanomas be gero siekiančių santykių.⁵⁹

58. Muslis, II t., psl. 1091.

59. Muhammad bin Abdullah Hani, psl. 172.

VYRŲ IR MOTERŲ LYGYBĖ MŪSŲ TIKĖJIME

Islamo Tikėjimas skelbia visų žmonių lygybę, remdamasis bendra jų sukūrimo esme, atveria tikrą moters prigimtį bei rodo jai dėmesį ir pagarbą. Šventajame Korane apie tai kalbama 49/13: „**O žmonija! Mes sukūrėme jus iš vyro ir moters ir suskirstėme / paskyrėme? jus į gentis ir tautas tam, kad jūs pažintumėte vieni kitus. Tikrai tikintys ir dievobaimingi žmonės (Mutakun) yra labiausiai gerbtini Allaho ir Allahas viską Žinantis, Jis geriausiai su viskuo Supažindintas**“.⁶⁰

„**O žmonija! Bijokite savo Viešpačio, nes Jis sukūrė jus iš vieno asmens – Ademo (Adomo) (*taika jam*) ir iš jo sukūrė jam gamtiškai artimą žmoną – Havą (*Ievą*) ir iš jų abiejų, Jis sukūrė daugybę nesuskaičiuojamų vyrų ir moterų**...“.⁶¹

Šventasis Koranas nedaro jokio skirtumo tarp vyro ir moters ir suteikia abiem lygias teises ir pareigas. Apie tai Šventajame Korane sakoma: „**Iš tiesų visiems musulmonams ir musulmonėms (atsidavusiems Allahui vyrams ir moterims), tikintiems vyrams ir tikinčioms moterims, paklusniems Vieninteliam Allahui vyrams ir moterims, teisiems vyrams ir moterims (kurie vykdo įsipareigojimus ir draudžia viską, ką uždraudė Allahas), kantriems vyrams ir moterims, nuolankiesiems vyrams ir moterims, duodantiems sadaką**

60. Al Hudžurat; 13 straipsnis.

61. An-Nisa; 1 straipsnis.

(auką) vyrams ir moterims, pasninkaujantiems vyrams ir moterims, saugantiems skaistybę vyrams ir moterims, dažnai prisimenantiems Allahą vyrams ir moterims – Allahas paruošė Atleidimą ir didį Apdovanojimą Rojuje.⁶²

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

„Be jokios abejonės, moterys sulygintos su vyrais yra jų atvaizdas ir lygybė.“⁶³

Kitame hadise sakoma:

„Visi žmonės: ar tai būtų vyras, ar moteris, lygūs tarpusavyje lyg šukos dantys.“⁶⁴

Vieną dieną Umar ibn al Hattab رضي الله عنه užlipo ant pakylės (iš pagarbos pranašui ﷺ jis užlipo žemiau), ant kurios savo metu skaitė pamokslą Allaho pasiuntinys ﷺ ir kreipėsi į tikinčiuosius dėl Mahro (vedybinio garantinio bonuso, kurį moters reikalavimu vyras privalo sumokėti būsimai žmonai) sumažinimo. Tada iš minios išėjo aukšta moteris ir sakė: „Umarai! Tu neturi teisės siūlyti šito!“ Ir kaip įrodymą perskaitė Šventojo Korano „An Nisa“ suros 20 ir 21 ajatus. Kalifui liko tik pasakyti: „O Aukščiausiasis Allahai, moteris ginčijasi su Umaru ir verčia jį patylėti!“ Ir jis atsisakė savo žodžių.⁶⁵

Taip pat Umaras رضي الله عنه savo valdymo metais klausė moterų nuomonės dėl kai kurių klausimų ir laikėsi jų patarimų. Šitaip jis su savo dukra Hafsa رضي الله عنها svarstė dėl laikotarpio, leidžiančio

62. Al-Ahzab; 35 straipsnis.

63. Ibn Hamza, al-Bajan va-t-Ta'rif, psl. 261.

64. O.N.Bilmenas, II t., psl. 73–74.

65. Ibn Kasiras, An-Nisa, 20–21. Straipsnio komentarai.

moteriai būti be vyro, ir, remdamasis jos nuomone, nustatė keturių mėnesių laikotarpį.

Reikėtų atkreipti dėmesį į Allaho pasiuntinio ﷺ žodžius apie Aišą ؓ: „Būtent iš jos išmokite likusią pusę savo Tikėjimo!“

Iš šių pavyzdžių darosi aišku, kad moterys neturi jokių trūkumų, kas liečią jų supratingumą ir tikėjimą. Jei taip nebūtų, tada kūriniai, turintys intelektualinių trūkumų, negalėtų būti pašaukti atsakomybei už Tikėjimą. Kiekvienas musulmonas vyras ir moteris yra vienodai atsakingi už išpildymą to, ką jiems nurodė Allahas ir ką Jis uždraudė, apie tai aiškiai sakoma Šventajame Korane: **„Tikinčius vyrus ir moteris, kurie elgėsi teisingai, Mes būtinai dovanosime nuostabų gyvenimą ir apdovanosime už gerą to, ką jie darė“**⁶⁶

Ir kitame Švento Korano aiate sakoma:

„Kiekvienas, tikintis Vieninteliu Allahu Islame, vyras ar moteris, kurie elgiasi teisiai ir yra tikintys, įeis į Rojų ir jie nepatirs nei mažiausio, nei dulkės svorio neteisybės.“⁶⁷ Tai liudija, kad vyras ir moteris, jei jie tiki ir daro gerą, gaus vienodą apdovanojimą ir nė vienas nebus nuskriaustas.

Kitame aiate sakoma: **„Tikintiems ir tiems, kurie vykdo Teisumą, vyrams ir moterims, tikrai Mes duosime naują gyvenimą, gerą ir tyrą ir Mes Amžinybėje suteiksime jiems Apdovanojimą Rojuje, pagal geriausius jų darbus.“**⁶⁸ Šia-

66. An-Nahl: 97 straipsnis, Al-Maida: 38 straipsnis, An-Nour: 2 straipsnis.

67. An-Nisa: 124 straipsnis.

68. An-Nahl: 97 straipsnis.

me šventame ajate Allahas neišskiria nei vyro, nei moters, žadėdamas nuostabų gyvenimą tiems, kurie tikėjo ir atliko gerus darbus.

Islame vyras ir moteris yra vienas kito padėjėjai ir įkvėpėjai Tiesos Kelyje. Jie palaiko vienas kitą, kartu eina Allaho Keliu ir stengiasi dėl laimės šiame ir Amžinajame gyvenime, o tai ir yra jų sąjungos (šeimos) esmė. Apie tai Šventajame Korane kalbama: „**Tikintieji vyrai ir moterys yra vienas iš kito, jie saugo vieni kitus, ragina teisumą ir draudžia blogį, kviečia tikėti Vieninteliu Allahu ir laikosi visko, kas yra leidžiama (pagal Islamą), atlikinėja Saliat (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą), duoda Zakiat (privalomą mokesį (šalpą), draudžia tikėjimą daugeliu dievų (Al Munkar) ir paklūsta Allahui ir Jo pasiuntiniui ﷺ. Allahas išlieja Savo Malonę ant jų tiesų, Allahas Visagalis, Išminčiausias.**“⁶⁹

Lygybė bausmėje ir atlygyje

Prasikaltusi moteris baudžiama taip pat kaip ir vyras. Kai ji yra mama, jai taikomas bausmės atidėjimas, tai nėra taikoma vyrams. Jei ji padarė blogį, ji gauna nuodėmę, jeigu gėrį, ji nusipelno apdovanojimo. Lygiai kaip vyras ji gali papulti į Rojų ir Pragarą.⁷⁰

Šventajame Korane apie tai sakoma labai konkrečiai: „**Vagims, tiek vyrui, tiek moteriai, kaip atpildas už tai,**

69. At-Tauba: 71.

70. Mehmed Dikmen, Moterų teisės Islame, psl. 54.

ką padarė, kertamos rankos. Už pirmą vagystę tik dešinė ranka. Tai bausmė iš Allah'o už jų nusikaltimą ir Allah'as Išaukštintas Galioje, Išmintingiausiasis.“⁷¹

Islamas suteikia moteriai lygias teises su vyru tiek Tikėjime, tiek socialiniame gyvenime. Tarp vyro ir moters nėra skirtumo bausmėje, kas liečia šio pasaulio gyvenimą. Tiek moteriai, tiek vyrui padaryta skriauda ar neteisumas, kas liečia jų asmenybę, turtą, garbę baudžiama lygiai ir net kai kuriuose atvejuose moterys turi lengvinančias aplinkybes. Pavyzdžiui, jeigu kas nors apkaltina moterį paleistuvavimu ir negali šito įrodyti, tada kaltintojas pats tampa kaltinamuoju dėl šmeižto ir jo parodymai niekada daugiau negali būti pateikti teisme.⁷² Šventame Korane apie tai kalbama: **„Kas paleidžia gandą ir apkaltina skaisčią moterį, bet neranda keturių liudininkų, kurie patvirtintų kaltinimo, kirskite jam aštuoniasdešimt rimbų ir atmeskite jo liudijimą amžiams, nes tokie žmonės yra pikti ir maištaujantys nusidėjėliai, melagiai ir nepaklusnūs Allahui.“⁷³**

Mūsų Tikėjime, jei žmogus atsisako Islamo ir pereina į kitą tikėjimą, turi teisę atgailauti ir grįžti, jeigu jis to nepadaro, jis baudžiamas mirtimi. Tuo tarpu moteris, kuri atsisakė Tikėjimo, pagal imamo Abu Hanifo mashabą (Islam'o kanonu taikomo metodo mokyklą), mirties bausme nebaudžiama, bet prižiūrima, kad ji vėl galėtų grįžti į Tikėjimą.⁷⁴

71. Al-Maida: 38.

72. An-Nur: 4–5.

73. An-Nur: 4.

74. Ibn Abidin, Redd al-Mukhtar, III t., psl. 326–327.

Berniukų ir mergaičių lygybė

Nėra skirtumo tarp berniukų ir mergaičių. Islame negalima daryti skirtumo tarp vaikų, mergaičių ir berniukų, laikant vienus geresnius už kitus. Mergaites ir berniukus dovanoja Allahas. Ir vergas neturi čia jokios reikšmės. Šventajame Korane apie tai pasakyta: „**Allahui priklauso Danguis ir Žemės Karalystė, Jis kuria tai, ką Jis nori, Savo Valia ir Jis dovanoja tam, kuriam Jis nori vyriškosios ar moteriškosios giminės palikuonis. Jis dovanoja vyriškosios ir moteriškosios giminės palikuonis arba palieka bevaisius tuos, kuriuos Jis nori. Iš tiesų, Jis viską Žinantis, Jis turi galios viskam.**“⁷⁵

Musulmonas negali girtis, kad jam gimė sūnus, kaip ir negali sielotis, kad jam gimė dukra. Nes iš tiesų, svarbu yra ne vaiko lytis, o tai, kad jis užaugtų doras.⁷⁶

Iki pranašo Muhammedo ﷺ laikotarpio tarp arabų buvo paplitęs paprotys laidoti gyvas savo dukrų naujagimes. Islamas užbaigė šį laukinį paprotį. Šventajame Korane griežčiausiai uždrausta žudyti mergaites: „**Ir nežudykite savo vaikų dėl stygiaus baimės – Mes parūpinsime išlaikymą tiek jiems, tiek jums ir tikrai jų žudymas yra didelė nuodėmė.**“⁷⁷

Aprašant pasaulio pabaigą, Šventajame Korane rašoma: „**Kai arabų pagonių gyvai palaidotas mergaitės kūdikis bus paklaustas – už kokią nusikaltimą ji buvo nužudyta?**“⁷⁸

75. Aš-Šūra: 49–50.

76. Ajsel Zajnab Tozduman, Moterų teisės Islame, psl. 36.

77. Al Isra: 31, Al Enam: 140.

78. At-Takvir: 8–9.

Viename iš hadisų Allaho pasiuntinys ﷺ sako: „*Jūsų vaikai yra Aukščiausiojo Allaho dovana, kuriam Jis nori, dovanoja mergaites ir kuriam Jis nori, dovanoja berniukus.*“⁷⁹

Turėtume būti dėkingi Aukščiausiam Allahui už Jo dovaną ir gerai auklėti vaikus, kurie buvo mums duoti. Islamo Tikėjimas liepia tėvams nedaryti jokio skirtumo tarp dukrų ir sūnų, skatina elgtis vienodai su abiem.

Allaho pasiuntinys ﷺ sako: „*Jei kuriam gimė dukra ir jis neužkasa jos, neišreiškia nepasitenkinimo, netrokšta širdyje, kad geriau būtų gimęs berniukas, už tai Allahas tokį įves į Rojų.*“⁸⁰

Abu Huraira taip pat sako, kad girdėjo, kaip pranašas ﷺ sakė: „*I namus, kuriuose yra mergaitė, kiekvieną dieną iš Dangaus nusileidžia dvylika gerųjų. Ši namą nuolat lanko angelai. Kiekvieną dieną ir naktį tos mergaitės tėvams jie užrašo Savabą (pliusą už gerą darbą), kuris lygus visų metų maldų Savabui.*“⁸¹

Anas pasakojo: „*Kartą pranašas ﷺ sėdėjo greta vieno žmogaus, prie kurio priėjo jo sūnus. Šis pabučiavo savo sūnų ir pasisodino ant kelių. Paskui atėjo jo mergaitė, žmogus nepabučiavo jos ir pasisodino priešais. Į tai Allaho pasiuntinys ﷺ pasakė: „Ar mes neturėtume elgtis su jais vienodai?“*“⁸²

79. Al-Hakim, Al-Mustadrak, II t., psl. 284.

80. Ibn Hadžer, al-matalibul-Alijja, III t., psl. 382.

81. Sadyk Dana, Šeimos laimė, psl. 40.

82. Haisemi, t.s.p., VIII t., psl. 156.

Allaho pasiuntinys ﷺ, kuris skyrė didelį dėmesį, kad žmonės vienodai elgtųsi su savo dukromis ir sūnumis, sakė: „*Būkite vienodi atlaidume ir dosnume tiek savo sūnums, tiek dukroms. Ir jei man būtų galima nustatyti, kuriam duoti daugiau – aš pasirinkčiau mergaitę.*“⁸³ Visa tai galutinai paneigia blogą nusiteikimą, kad visuose reikaluose reikia suteikti pranašumą sūnui.

Fiziniai ir psichologiniai skirtumai

Aukščiausiasis Allahas paskirstė vyrams ir moterims skirtingus sugebėjimus ir savybes, duodamas jiems skirtingas padėtis visuomenėje. Jų teisės ir pareigos paskirstytos atsižvelgiant į šiuos sugebėjimus ir savybes. Vyrai ir moterys nepaprastai skiriasi vienas nuo kito nuostabiomis savybėmis.

Šitaip Aukščiausiasis Allahas davė vyrui didesnę jėgą, galią, tvirtumą, kad šis pajėgtų įveikti sunkumus, sulaikytų savo jausmus ir emocijas, būtų apdairus, apsisprendęs, šaltakraujiškas ir laikantis pusiausvyrą, ryžtingas, karingas, valingas bei supratingas.

Moterims Jis davė jausmų gilumą, nuojautą, užuojautą, gailęstį, didesnę gėdos jausmą, pasiaukojimą, rūpestingumą vaikams, giminės išsaugojimo atsakingumą. Dėl to, kad jos emocionalios ir viską labiau ima į širdį, kartais joms būna sunku atlaikyti kai kurias nemalonias gyvenimo situacijas.⁸⁴

83. Munavi, t.s.p. IV t., psl. 84.

84. Osman Topbaş, t.s.p., psl. 4.

Tokiais momentais matyti, kad vyras yra stipresnis už moterį, jis labiau ištvermingas ir greičiau priima sprendimus ekstremaliose situacijose, jis geriau apgalvoja savo veiksmų pasekmes. Tuomet kai moteris iš prigimties tokiose situacijose gali būti silpna ir bejėgė, ji pilna jausmų ir jos gailestingumas panašus į gilią upę. Jai reikalinga vyro parama ir apsauga. Kaip vyras turi pranašumų prieš moterį, taip ir moteris turi pranašumų prieš vyrą ir kiekvienas iš jų gali pademonstruoti tik tai, ką jis turi iš prigimties.

Vyras neturi tokio plataus jausmų spektro, kurį išgyvena kiekviena moteris, net jei tai liečia jų abiejų vaikus. Bet dvasios tvirtumas ir ištvermė, kuriais vyras pasitinka kiekvieną sunkumą gyvenime, nebūdingas jokiai moteriai. Todėl Islamo Tikėjimas, remdamasis šiais vyrų ir moterų ypatybių skirtumais, griežtai paskirsto pareigas šeimyniniame gyvenime. Kiekvienam sava paskirtis, moteriai neskirta tai, su kuo ji nesusidorotų, ji neatsakinga už tai, kas yra ne jos jėgoms.⁸⁵

Vyras – šeimos galva

Islame šeimos galva yra vyras, jis yra atsakingas už ją. Jam priskirtas šeimos aprūpinimas maistu ir viskuo, kas būtina. Vyras turi teisę reikalauti iš savo žmonos paklusnumo tuose reikaluose, kurie neprieštarauja Islamo įstatymams. Geros moterys yra paklusnios moterys. Hadise sakoma: *„Moteris, kuri meldžiasi penkis kartus per dieną, pasninkauja mėnesį kartą per metus, saugoja savo pamaldumą ir yra paklusni savo*

85. Asym Uysal; Moterų teisės knyga, psl. 48.

vyrui, *gali įeiti į Rojų pro tuos vartus, pro kuriuos ji panorės!*⁸⁶

Kitame Hadise sakoma: „Jei man būtų leista įsakyti, kuris iš žmonių turi nusilenkti kitam, tada aš liepčiau, kad moterys nusilenktų savo vyrams.“⁸⁷ Tai paaiškina, kokiomis teisėmis Allahas apdovanojo vyrus prieš moteris.

Moters paskirtis – saugoti savo vyro namus, būti židinio sergėtoja. Ji turi ne tik saugoti jo nuosavybę ir auklėti jo vaikus, bet ir saugoti savo garbę ir sielą nuo uždraustų ir nuodėmingų darbų. Allahas pasiuntinys ﷺ šitaip kalbėjo apie moters pareigas prieš vyrus: „Tegul nė viena iš jų nesuteršia jūsų lovos ir neleidžia, kad į jūsų namus įeitytų tas, kuris jums nepatinka.“⁸⁸

Šventajame Korane apie tai sakoma: „**Geros moterys – paklusnios moterys, jos saugo tai, kas nematoma akimis, taip kaip Allahas saugo jų teises.**“⁸⁹

Nematoma akimis tai: vyro nuosavybė, šeimos paslaptys, jo garbė ir vaikas, kuris dar yra jos iščiose. Allahas įpareigoja moterį sergėti visa tai, neatsikratyti vaisiaus ir jį saugoti. Šitaip moteris išpildo vieną iš didžiausių pareigų, kurią jai priskiria Islamas.

Vyras turi pagarbiai elgtis su savo žmona, turi leisti dalyvauti reikaluose, susijusiuose su šeima, ir tuo rūpintis lygiai taip, kaip ir vyras. Net jei moteris yra turtinga, vyras privalo

86. At-Tabrizi, II t., psl. 202.

87. At-Tabrizi, II t., psl. 203.

88. At-Tadž, II t., psl. 314.

89. An-Nisa: 34.

aprūpinti ją viskuo, kas būtina. Moteris kaip ir vyras turi teisę į išsilavinimą bei profesinę ir mokslinę veiklą. Ji taip pat turi teisę leisti įstatymus ir Fetva (Islamo reglamentą) ar tapti teisėja.⁹⁰ Bet ji negali tapti valdytoja. Islamas davė pasauliui nemažai mokslininkų ir dvasiškai išmintingų moterų.

Moteris turi lygias socialines teises. Bendravime ir žmonių santykiuose ji turi tokias pačias teises kaip ir vyrai. Tiek vyras, tiek ir moteris turi teisę leisti savo pinigus savo nuožiūra ir niekam neatsiskaityti.

90. M. Zekai Konrapa, Mūsų pranašas ﷺ, 451.

MOTERŲ TEISĖ Į IŠSILAVINIMĄ

Islamas teikia didelę reikšmę išsilavinimui. Juk pirmasis nurodymas, atsiųstas pranašui Muhammadui ﷺ, buvo „**Skaityk!**“. Šventajame Korane sakoma 39/9:

„Ar yra lygūs? Tas, kuris žino, ir tas, kuris nežino?“⁹¹

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „*Mokykitės ir ieškokite žinių nuo lopšio iki kapo duobės! Ieškokite žinių, jei dėl jų tektų nusigauti net į Kiniją! Žinių paieška yra kiekvieno musulmono pareiga – vyro ir moters.*“⁹²

Todėl moteris, kaip ir kiekvienas vyras, turi žinoti tai, ką įsako Allahas, ką jis draudžia, ir vengti to, kas uždrausta. Šventajame Korane apie tai sakoma:

„O jūs, kurie tikite! Apsaugokite patys save ir savo šeimas nuo Pragaro ugnies.“⁹³ Šį ajatą Ali ﷺ aiškina taip: „Mokykite savo vaikus žinių, aiškinkite ir auklėkite juos.“⁹⁴

Pirma moters pareiga šeimoje yra išauginti ir išauklėti gerus vaikus. Yra žinoma, kaip svarbu vaikams įskiepyti gerus įpročius dar nuo mažų dienų. Nuostabus to pavyzdys yra mūsų protėvių pasakymas: „Lenk medį kol jaunas.“ Moteris, turinti daugiau laiko ir galimybių, yra geriausia auklėtoja. Todėl ypatingai svarbu, kad moteris, kurios pašaukimas yra auklėti

91. Az-Zumar: 9.

92. Al-Adžluni, Birr, psl. 138.

93. At-Tahrim: 6.

94. Ibn Katsir, komentarai: At-Tahrim: 6.

vaikus, pati būtų dora ir išsiauklėjusi. Be to, dora, išsiauklėjusi ir nuostabaus charakterio žmona yra dar labiau mylima savo vyro. Ir visada turi jo palankumą.

Tos švietimo įstaigos, kurios skirtos ugdyti šias kilnias mūsų moterų savybes, turi griežtai laikytis Islamo įstatymų, saugoti ir ugdyti mūsų dukrų prigimtines Allaho suteiktas savybes – gailestingumą, kuklumą, pamaldumą ir kt. Juk dorybė ir kuklumas atskiria tikrą moterį.

Kartu su šiomis savybėmis reikėtų įgyti atitinkamų žinių ir įgūdžių, kurių labai prireiks gyvenime, taigi pasiklausykite išmintingo patarimo:

„Dukra mano, gyvenimas pilnas netikėtumų, nežinia su kuo tu susidursi ateityje. Todėl mokykis siūti, megzti, gaminti maistą ir prižiūrėti namus. Amatas lygus auksinei apyrankei ant tavo rankos. Ir kas žino, galbūt Aukščiausiasis Allahas būtų tokiu keliu išves tave į tau skirtą vietą.“⁹⁵

Islamo suklestėjimo epochoje Allaho pasiuntinys ﷺ primygtinai ragindavo moteris mokytis rašyti ir skaityti, taip pat mokytis to, kas yra būtina kasdieniniame gyvenime. Moteris vardu Šifa Hatun, padėjusi gimdyje pranašo ﷺ motinai Aminai ﷺ, ir kuri buvo Umaro ﷺ giminaitė, mokėjo skaityti ir rašyti. Po Islamo atėjimo ji apmokė raštingumo Umaro ﷺ dukrą ir Pranašo žmoną Hafsą ﷺ.⁹⁶

Iš pasakojimų žinoma, kad kartą Medinoje į pranašą ﷺ kreipėsi moterys: „Vyrų visada ateina pas jus, mokosi ir gau-

95. Osman Topbaş, t.s.p., psl. 5.

96. At-Tabrizi, II t., psl. 517.

na naujų žinių. Bet mes negalime palikti jų ir ateiti pas jus. Ar negalėtumėte paskirti mums dieną, kada mes galėtume ateiti ir išmokyti kažko naujo iš jūsų?“ ir tuomet pranašas ﷺ paskyrė dieną, kai jis skaitė moterims pamokslus ir mokė jas to, ką liepia Tikėjimas.⁹⁷

Visos Medinos moterys atidėdavo savo reikalus ir nustatytu laiku ateidavo pas pranašą ﷺ, kad iš jo sužinotų, kas jas domina ir jaudina. Būtent todėl teisiųjų motina Aiša ʿaṣṣa sakė: „Kokios geros ansaarių moterys, nežiūrint į visus sunkumus, jos suranda laiko mokytis savo Tikėjimo.“⁹⁸

Dar pranašui ﷺ esant gyvam, Aiša ʿaṣṣa buvo viena iš tų moterų, kuri turėjo labai didelį potraukį žinioms. Ji stengėsi sužinoti kiek galima daugiau ir kai išgirdavo kažką naujo, perklausdavo tiek kartų, kol visko iki galo neįsisavindavo.⁹⁹

Būtent Aiša ʿaṣṣa tapo labai apsišvietusi Islamo įstatymuose ir vėliau daugelis išsimokslinusių vyrų klausdavo jos nuomonės dėl Islamo teisės.

Vienas iš sahabų (tų, kurie matė pranašą Muhammedą ﷺ ir tapo musulmonais) Abu Musa ʿabū musā pasakojo: „Kai sahabams iškildavo koks neaiškumas, nebūdavo taip, kad Aiša ʿaṣṣa kažko nežinotų šiuo reikalu.“¹⁰⁰

Ir tas faktas, kad Aiša ʿaṣṣa iš pranašo ﷺ perdavė daugiau kaip 2210 hadisų, parodo, kiek daug ji žinojo.

97. Al-Buhari, I t., psl. 34.

98. Al-Buhari, I t., psl. 41.

99. Al-Buhari, I t., psl. 34.

100. H. al-Zirikli, al-Aljam, IV t., psl. 5.

Savo žiniomis labai pasižymėjo teisiųjų motina Fatima , Abu Bakro dukros Asma ir Umu Darda , jos išgarsėjo savo fetvomis.¹⁰¹

Šventajame Korane sakoma: „**O jūs, kurie įtikėjo! Bijokite Allaho (bausmę) ir būkite su tais, kurie teisūs žodyje ir darbuose.**“¹⁰²

Be abejo, tam kad rastų kelią ir išsigelbėtų, žmonės turėtų dažniau būti tarp dorų ir dievobaimingų žmonių, išgauti naujos iš šių susitikimų ir bendravimo su jais. Moterys turėtų dažniau bendrauti su doromis moterimis. Moterys, kurios laiką leidžia vyrų kompanijoje, praranda moteriškumą, joms atbunka gėdos ir kuklumo jausmas. Nes žmonėms būdinga perimti manieras ir charakterį iš tų, su kuriais praleidžia daugiausia laiko. Tai vienas iš psichologijos įstatymų.¹⁰³

Todėl mes turime skirti ypatingą dėmesį dvasiniam mūsų mergaičių auklėjimui, jų vidinio pasaulio puošimui dvasiniais turtais ir nuostabiomis savybėmis. Ir Allaho Valia iš mūsų tarpo kils tokios moterys, kurios bus panašios į teisiųjų motinas Hadidža ir Aiša , kurios visuomenei taps dvasiniais vedliais.

101. A. Himmet Berki, Didysis tiurkų valdovas sultonas Mehmed Han, psl. 39.

102. At-Tauba: 119.

103. Osman Topbaş, t.s.p., psl. 5.

IŠTEKĖJUSIOS MOTERS PADĖTIS

Apie vedybas Šventajame Korane sakoma:

„Sujunkite santuokoje iš jūsų tuos, kurie yra ne santuokoje (vyrus ir moteris), ir teisiuosius (vyrus ir moteris) iš savo vergų (vyrų ir moterų). Jei jie vargšai, tai Allahas praturtins juos iš savo Malonės. Allahas yra Visaapiman-tis, viską Žinantis.“¹⁰⁴

Kaip matome, vedybos yra vienas iš nurodymų Šventa-jame Korane. Nurodymas priklausomai nuo padėties ir žmo-gaus turto gali tapti būtinybe arba uždraustu dalyku. Hadise sakoma: „*Susituokdamas žmogus išpildo pusę viso jam duoto Tikėjimo, tegul antrąją pusę jis išpildo bijodamas Allaho!*“¹⁰⁵

Kitame hadise Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

– *Jei pas jus ateis pirštis toks, kurio tikėjimas ir elgesys jums atrodo priimtinas, tada išleiskite už jo savo dukterį. Ki-taip Žemėje pasklis sumaištis, netikėjimas ir nelaimės.*

Jo paklausė:

– *O jei yra žinoma, kad jis neturtingas ir iš žinomos šei-mos?*

Jis atsakė

– *Jei jus tenkina jo dievobaimingumas ir charakteris, tada išleiskite už jo dukrą!*

104. An-Nur: 32.

105. At-Tebrizi, II t., psl. 161.

Ir jis pakartojo tai tris kartus.¹⁰⁶

Dėl sutuoktinių pareigų šeimoje Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „Žinokite, kad kiekvienas iš jūsų yra ganytojas. Ir kiekvienas iš jūsų esate atsakingas už savo darbą. Valdytojas yra apsaugininkas, jis atsakingas už tuos, kurie yra jo valdžioje. Vyras yra savo namiškių apsaugininkas ir yra atsakingas už juos. Moteris taip yra ganytoja savo vyro namuose ir atsako už savo darbą. Tarnas saugo savo šeimininko nuosavybę ir už tai yra atsakingas. Taigi kiekvienas iš jūsų yra ganytojas ir atsakingas už savo darbą.“¹⁰⁷

Vedybų esmė

Pagrindinė vedybų esmė Islame yra tikinčių palikuonių išauklėjimas, kurie padidins šio Tikėjimo pasekėjų skaičių. Apie tai Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

„Tuokitės ir dauginkitės! Juk Teismo Dieną aš didžiulios tokia didžiule savo bendruomene!...“¹⁰⁸

Apie tai, kad sutuoktuvės padeda išlaikyti garbę ir saugo nuo pikto, kalbėjo Allaho pasiuntinys ﷺ:

„Jaunimas! Tesituokia iš jūsų tas, kas gali, nes tai saugo nuo blogos akies ir padeda išlikti doram. Kuriam neleidžia galimybės to atlikti, tegul pasninkauja, nes tai padės jam išverti pagundas.“¹⁰⁹

106. At-Tadž, II t., psl. 284.

107. Al-Buhari, VI t., psl. 152.

108. Abu Davud, Maa Avn-il-Ma'bud, I t., psl. 173.

109. Muslim, II t., psl. 1019.

Allaho pasiuntinys ﷺ taip pat liepė rinktis tikinčią ir dorą moterį:

„Neveskite moterų vien dėl jų grožio. Galimai grožis vedą ją į nepadorumą. Nevertėtų vesti moters vien dėl to, kad ji turtinga. Galimai tai veda ją į paleistuvystę. Veskite jas atsižvelgdami į jų tikėjimą, nes, be jokios abejonės, juoda moteris, apsirengusi panešiotais rūbais, bet tikinti, daugelį kartų geresnė už bet kurią kitą.“¹¹⁰

Islamo Tikėjimas pataria labai rimtai atsižvelgti renkantis sutuoktinį, kad santuoka būtų tvirta ir ilgalaikė. Kad šeimyninis gyvenimas būtų pilnas džiaugsmo, laimės ir harmonijos, jį reikia statyti ant tvirto pamato. Tas pamatas, tai Tikėjimas ir dorybė, nes nuostabios charakterio savybės yra vertingiausia, ką gali įgyti žmogus. Tikras grožis yra gero charakterio poelgių grožis. Tikėjimas išauga su amžiumi, bet doras ir nuostabus charakteris tobulėja su laiku ir su patirtimi. Todėl doras ir nuostabus charakterio žmogus yra gražus bet kokiame amžiuje.

Daugelis jaunių siekia turto, grožio ir įžymybių, bet visi šie dalykai praeina ir gali baigtis, tai nepadeda išlaikyti tvirtų ir ilgalaikių vedybinių ryšių. Dar labiau, visa tai sukelia puikybę, pasididžiavimą, norą atkreipti dėmesį į save.¹¹¹

Todėl pranašas ﷺ apie tai sakė:

„Moterį veda dėl keturių priežasčių: jos turtų, grožio, kilmės ir atsidavimo Tikėjime. Tu gi ieškok tokios, kuri atsidavusi

110. Ibn-al Humam, Fath al-Kadir, psl. 343.

111. Vahba Zuhaili, Islamo jurisprudencijos enciklopedija, IX t., psl.13.

Tikėjime – būsi laimingas“.¹¹² Iš tiesų, vyrai dažnai ieško pirmųjų trijų, o tikinčiajai atiduoda paskutinę vietą.

Pora ir jų atitikmenys vedybose (Kufiuv)

Besiruošianti ištektėti moteris, turi ieškoti vyro atitikmenų ir panašumų su ja. Turi žinoti, už ko ji išteka, ar jis yra musulmonas, iš kokios jis šeimos, ar jis laisvas, kaip užsidirba pragyvenimui, ar jis turi pakankamai pajamų. Kad moteris būtų apsaugota pagal šiuos kriterijus, jai numatoma potenciali pora.

Visos Islamo mokyklos prieina prie bendros nuomonės, kad kurie nori tuoktis, turėtų būti vienodai dievobaimingi.

Atsižvelgiant į šiuos sutuoktinių kriterijus, Islamo teisės tikslas yra, kad jie, būdami vienodame ekonominiame ir visuomeniniame lygmenyje ir išpažindami bendrą Tikėjimą, išvengtų problemų ir sunkumų ateityje. Taip pat padeda tam, kad tarp jų ir jų giminių nusistovėtų abipusis supratingumas, sutarimas, meilė ir harmonija.

Tai nereiškia, kad tik sutampant šiems aspektams vedybos yra įmanomos, bet jų dėka jos tik tampa tvirtesnės. Tai nėra vedybų sąlygos, o tik prisideda prie šeimos laimės. Pranašas ﷺ sakė savo pasekėjui Ali ﷺ: „*Niekada nevėluok trijuose dalykuose: atlikti Saliat (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą), kai ateina laikas, palaidoti mirusiojo ir vesti, kai radai sau lygią.*“¹¹³

112. Muslim, II t., psl. 1086.

113. At-Tirmizi, Saliat, 14.

Kitame hadise sakoma:

*„Apvesdinkite moteris su joms tinkamais ir tegul jas sutuokia tėvai. Ir žinokite, kad nėra mažesnio kraičio nei dešimt dirhamų.“*¹¹⁴

Hanifato mokymas dar sako, kad būsimieji sutuoktiniai turėtų sutapti pagal šešis kriterijus: tikėjimą, Islamą, laisvę, kilmę, turtą ir profesiją.

1. Tikėjimas: vyras, kuris nesilaiko Tikėjimo nuostatų ir moralės, nėra lygus dievobaimingai ir dorai moteriai. Ir atvirkščiai.

2. Islamas: vyras turi būti musulmonas, nes tai santuokos įsigaliojimo sąlyga.

3. Laisvė: vergas nėra lygus laisvajam.

4. Kilmė: arabams kilmės kriterijus yra vedybų sąlyga.

5. Turtas: sutuoktiniai turėtų turėti apylygiai turto.

6. Profesija: atkreipiamas dėmesys, kad būsimų sutuoktinių giminaičiai užsiimtų artima vieni kitiems veikla.¹¹⁵

Svarbu pasakyti, kad visi Islamo pamokslininkai yra vieningos nuomonės, kad būsimieji sutuoktiniai turėtų atitikti šias sąlygas, kad jų santuoka būtų tvirtesnė ir ypač, kad sutaptų būsimųjų sutuoktinių dievobaimingumas ir doras charakteris. Ir jei pažvelgsime į Islamo pradžią, mes pamatysime, kad būtent dievobaimingumas ir geras charakteris buvo tai, ko tikėjosi iš būsimų žmonių Allaho pasiuntinio ﷺ pasekėjai.

114. Az-Zeila'i, Nasb ur-Rayeh, III t., psl. 196.

115. Hamdi Denduren, Šeimos enciklopedija, psl. 181–182.

Sahl bin Sad as Saidi pasakojo¹¹⁶:

Kartą pro Allaho pasiuntinį praėjo žmogus. Ir jis paklausė vieno, kuris stovėjo šalia jo:

– *Ką tu pasakytumei apie tą, kuris praėjo?*

Tas atsakė:

– *Jis įžymus. Jis yra vienas iš tų, kuriam negalima atsakyti, jei jis ateina pirštis, jo kalbos privalu klausytis.*

Allaho pasiuntinys patylėjo. Po kiek laiko pro juos praėjo kitas žmogus. Ir jis vėl paklausė:

– *Ir ką tu pasakytumei apie šitą?*

Tas atsakė:

– *Jis vargšas, o Allaho pasiuntinys . Jei jis ateina pirštis, už jo nevertėtų atiduoti į žmonas, nes jei jis užstoja, nesugeba padėti, jei kalba, niekas jo neklauso.*

Tada Allaho pasiuntinys paprieštaravo:

– *Atvirkščiai, šitas daug geresnis už aną.*

Būsimiems sutuoktiniams nederėtų kreipti dėmesio vien tik į savo išrinktojo išvaizdą ir turtą. Tokios vedybos dažnai liūdnei baigiasi. Ir pranašas visada patarė tuoktis su dievo-baiminga moterimi.

Sutuoktinių atitikimas yra naudingas, pirmiausia, moteriai. Atsakomybė atitinka dvasingumą, nes poros, kurios nesutaria, negali būti laimingos.

116. Al-Buhari, VII t., psl. 178.

Moters teisė išsirinkti vyrą

Islamo tikėjimas suteikia teisę moteriai išsirinkti vyrą. Per piršlybas ji turi teisę pirma atsakyti į pasiūlymą, tiek sutikdama, tiek atsisakydama. Moteris turi teisę į pirmąjį žodį, o vyras priima jos atsakymą.¹¹⁷

Islame sutuoktiniai turi pamatyti vienas kitą prieš vedybas, iš to daug naudos ir išminties, tai prideda jiems meilės ir pasitenkinimo šeimos gyvenime po vedybų. Kartą pranašas ﷺ paklausė pagyvenusio Mugir bin Šuba ﷺ, kuris ruošėsi vesti, ar matė jis savo sužadėtinę, ir Mugira ﷺ atsakė: „*Ne, nemačiau*“. Tada pranašas ﷺ jam patarė: „*Tu turėtumei ją pamatyti, nes tai lems meilę tarp jūsų, ir jūsų santuoka taps dar stipresnė*.“¹¹⁸

Būsimus sutuoktinius turi sieti abipusė simpatija, meilė ir vienas kito supratimas. Islame leidžiama moteriai ir vyrui matytis, kurie ruošiasi susijungti vedybomis, jei dalyvauja nors vienas iš jų giminaičių, ir kalbėtis vienas su kitu. Bet neleidiama susitikti atskirai, nesant tretiesiems asmenims. Kodėl tai draudžiama, sakoma hadise: „*Jei moteris ir vyras pasilieka vieni, tai trečiasis tarp jų yra Šėtonas*.“¹¹⁹

Vedybos nesiskaito, jei vyras ir moteris pagal tėvų ar giminaičių sprendimą gyvena kartu prieš tai nesimatę ir nesusipažinę. Mūsų Tikėjimas liepia, kad sutuoktiniai pažintų vienas kitą, suprastų ir pamiltų. Bet neleidiama, kad jie dviese atskirai vaikščiotų ar gyventų kartu, būdami nesusituokę.

117. Hussein Hatami, Moterų išėjimas, psl. 41.

118. At-Tadž, II t., psl. 285.

119. At-Tirmizi.

Išsirenkant sutuoktinį, moteris turi tokias pačias teises kaip ir vyras, ji gali atsisakyti išteketi, jei jai nepatinka tas vyras.

Vieną iš pranašo ﷺ pasekėjų vardu Haisa bint Hizam ﷺ jos tėvas atidavė į žmonas be jos sutikimo, tada ji nuėjo pas pranašą ﷺ ir apie tai jam papasakojo. Allaho pasiuntinys ﷺ nutraukė šias vedybas, sakydamas, kad tokių vedybų būti negali.¹²⁰

Ibn Abas ﷺ pasakoja, kad pas Allaho pasiuntinį ﷺ atėjo mergaitė ir skundėsi jam. Ji pasakojo, kad tėvas atidavė ją į žmonas tam, kuris jai nepatinka. Allaho pasiuntinys ﷺ atsakė jai, kad ji gali palikti arba nutraukti šias vedybas savo nuožiūra.¹²¹

Kartą pas Subaina al Aslamije atėjo du vyrai su vedybų pasiūlymais. Jie spaudė ją, kad ji išteketų už vyro, kuris jai nepatinka. Moteris nuėjo pas pranašą ﷺ ir viską jam papasakojo. Pranašas ﷺ sakė: „*Tu turi teisę išteketi už to, už kurio panorėsi!*“¹²²

120. Al-Bukhari, vedybos, 42.

121. Abu Davud, Nikah, 24.

122. Ibn al-Athir, Usd al-Ghaba, VII t., psl. 137.

TRYŠ PAGRINDINĖS MOTERIS TEISĖS

Ištekėdama moteris gauna tris teises, būtent: Mahr, pakankamai lėšų pragyvenimui ir būstą, kuriame ji gyvens ištekėjusi.

I Mahr

Mahr – tai pinigai arba kitoks turtas, kurį atiduoda vyras savo būsimajai žmonai, pagal tarpusavio susitarimą (tai yra vedybinis garantinis bonusas, skirtas moteriai). Mahr – tai moters teisė. Vyras privalo jai išmokėti sutartą kiekį. Šventajame Korane apie tai sakoma: „**Ir duokite moterims jų (privalomą) mahr – vedybinį garantinį bonusą iš tyros sielos (dosniai). Jei jos (jūsų žmonos) dovanos (iš mahr – vedybinio garantinio bonuso) jums (leis naudotis), valgykite (naudokite) tai su malonumu gerovei.**“¹²³

Šis ajatas nurodo, kad kiekvienas vyras privalo išmokėti mahrą savo būsimajai žmonai. Mahrą nustato tik moteris, ne motina, ne tėvas, ne globėjas ir tai yra jos pilna teisė ir pragyvenimo garantija. Tai savotiškas garantinis bonusas. Moteris gali pasielgti su juo kaip panorėjus, bet jei šiuo klausimu ji pasitars su vyru, tai tik suartins juos ir užpildys džiaugsmu jų bendrą gyvenimą. Moteris jai priklausomą mahrą gali panaudoti tiek labdaros tikslais, tiek verslo. Nes po vedybų jos asmeninis turtas yra vyro priežiūrimas ir jis turi ją visiškai aprūpinti pragyvenimo priemonėmis.

Mahro kiekis neribotas. Šventajame Korane apie tai sakoma:

„Bet jei jūs ketinate vieną žmoną pakeisti kita, net jei buvusiamai jūs esate davę mahrą su daugybę turto ir aukso (Kintar), net ir šiuo atveju nė trupučio nesusilaikykite nuo šito!“¹²⁴

Umar , vadovaudamasis tuo, kad savo laiku Allaho pasiuntinys išmokėdavo mahrą savo žmonoms ir prašydavo už savo dukteris daugiausia 480 sidabrinių dirhamų, savo valdymo laikotarpiu nusprendė sumažinti šią sumą iki 400 dirhamų (tuomet 5 dirhamus kainavo avis). Kai Umar nuo pakylės apie tai pranešė žmonėms, iš minios išėjo moteris, ji buvo iš Kuraiš genties, ir perskaitė aukščiau užrašytą ayatą. Šituo norėdama pasakyti, kad Pats Allahas nenurodo tikslios mahro sumos ir kad moteris yra verta pačių brangiausių dovanų. Tada Umar vėl užlipo ant pakylės ir pasakė: „Aš uždraudžiau, kad kuris iš jūsų sutiktų išmokėti moterims daugiau nei 400 dirhamų mahros. Bet kuris, kuris nori, gali duoti iš savo nuosavybės tiek, kiek jis nori.“¹²⁵

Kokia turėtų būti mažiausia mahro suma yra daug nuomonių skirtumų. Pagal Hanafitų mokyklą, mažiausias mokeskis yra 10 sidabrinių dirhamų arba atitinkamas kiekis kita nuosavybe.¹²⁶

124. An-Nisa: 20.

125. Hamdi Denduren, t. s. p., psl. 224.

126. Haskjafi, Durr-ul-Muhtar, II t., psl. 452.

Vienas žmogus, prasitaręs Allaho pasiuntiniui ﷺ, kad nori vesti, pasirodė esąs labai neturtingas. Tada Allaho pasiuntinys ﷺ priminęs jam apie mahrą patarė:

„*Jei namie rasi nors vieną geležinę monetą – atnešk ją.*“

Kai paaikškėjo, kad jis neturi ir tiek, Allaho pasiuntinys ﷺ apvedino tą žmogų ir jo mahru buvo jo žinios iš Šventojo Korano, kokius ajatus jis atsimena.¹²⁷

Vedybos Islame neuždeda didelių naštų, bet atvirkščiai, siekiant palikuonių ir vengiant paleistuvystės, jos palengvinamos, todėl mahrą turi duoti pasiturintys vyrai ir jis neturi būti nepakeliamas. Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „*Pats geriausias mahras toks, kuris mažas.*“¹²⁸

Mahro tipai yra du:

1. Mahr musama: Kai sudarant vedybinę sąjungą, nustatoma mahro suma arba kiekis, priklausomai nuo sutarto išmokos laikotarpio, dalinamas į dvi kategorijas:

A Mahra Muadž-džel: Kai mahro suma arba kiekis išmokamas iš karto.

B Mahra Miuč-džel: Kai mahro suma arba kiekis išmokamas per nustatytą laikotarpį arba dalimis.

2. Mahra Misli: Kai sudarant vedybinę sąjungą apie mahrą neužsimenama (moteriai apie tai yra neišaiškinta) (arba per vedybas nenustatytas konkretus mahro dydis). Suma arba

127. An-Nasai, Nikah, psl. 62.

128. Ibn Hasžar, Buljug al-Maram vertimas, III t., psl. 234.

kiekis išmokamas žmonai kartu susitarus su vyru (kai tik žmona sužino apie savo teisę į mahr, ji gali pareikalauti iš vyro) (kai yra nustatytas konkretus mahro dydis).

Iš tiesų, mahras yra moters santaupos, nes tai padeda jai vyro mirties ar skyrybų atveju. Ji gali panaudoti mahrą, kol susiras darbą ar pragyvenimo šaltinį. Mes matome, kad moteris Islame yra socialiai apginta, jai suteikiama galimybė gyventi be rūpesčių ir kad jai nereiktų nerimauti dėl išgyvenimo.

II Būtinios priemonės žmonai išlaikyti

Čia užsimenama apie turtą, kurį turi turėti būsimas vyras, kad galėtų išlaikyti būstą, aprūpinti šeimą maistu, rūbais ir vaistais.¹²⁹

Po to, kai moteris išteka už vyro ir persikelia gyventi į vyro namus, visas rūpestis dėl pragyvenimo priemonių priklauso vyrui. Jų pragyvenimo lygis turi atitikti jų socialinę padėtį, vengti švaistymosi ir godumo. Jei abu sutuoktiniai yra turtingi, jie turėtų gyventi atitinkamai, jei yra vargšai, tada žmona negali reikalauti iš vyro to, ką gali sau leisti turtingi, jei vienas iš jų turtingas, kitas neturtingas, jie turėtų rasti kelio vidurį.

Dėl vyro būtinybės aprūpinti šeimą Šventajame Korane sakoma:

„O tas, kuriam gimsta vaikas, turi protingomis sąlygomis aprūpinti motiną maistu ir drabužiais.“¹³⁰

129. Haireddin Karaman, Palyginamoji Islamo teisė, psl. 286.

130. Al-Bakara: 233.

„Tegul turtingi vyrai išleidžia pagal savo išgales, tie, kurių ištekliai yra mažesni, tegul išleidžia tai, ką Allahas yra davęs jiems. Allahas jokiame žmogui neuždės didesnės naštos negu jis paneša. Po sunkumų Allahas greitai dovanos palengvėjimą“.¹³¹

Vyras pagal savo išgales turi aprūpinti savo žmoną ir vaikus viskuo, kas būtina, ir kad įgyvendintų tai, turi panaudoti visas leistinas Šarijato priemones. Jam negalima versti savo žmonos, kad ši užsidirbtų pragyvenimui ar šeimos išlaikymo reikalams, nes tai yra vyro pareiga leidžiamu būdu aprūpinti pragyvenimu savo žmoną ir vaikus. Ir net jei žmona yra turtinaga, o vyras neturtingas, vis tiek jis turi tvarkyti šeimos reikalus ir stengtis aprūpinti šeimą viskuo, kas būtina.

Allaho pasiuntinys ﷺ norėdamas paraginti vyrus būti dosnius išlaikant šeimą, sakė:

*„Ko tik neišleistų vyras dėl savo šeimos, viskas jam įsiskaitys kaip sadaka (auka)“.*¹³²

Yra dar vienas hadisas, kurio prasmė panaši: *„Už viską, ko tik tu nepadarytum dėl savo šeimos, net už gabalėlį maisto, kuriuo tu pamaitinai savo žmoną – būsi apdovanotas“.*¹³³

Tai reiškia, kad už kiekvieną pastangą, kurią vyras atlieka vardan Allaho dėl savo šeimos išlaikymo, jam bus duotas apdovanojimas.

131. At-Talak: 7.

132. Munavi, psl. 75.

133. Ahmad b. Hanbel, I t., psl. 172.

III Būstas

Dar vienas reikalavimas, kurį būsimasis vyras turi išpildyti prieš veddamas yra būstas. Jis privalo turėti būstą, kuriame jis gyvens su savo būsimąja žmona. Šventasis Koranas liepia:

„Leiskite gyventi joms su jumis ten, kur jūs gyvenate, pagal savo išgales!“¹³⁴, tai reiškia, kad vyras turi aprūpinti savo žmoną gyvenamu būstu, kuriame jie kartu gyvens ir tas būstas turi atitikti moters socialinę padėtį ar tai būtų nuosavas namas, ar nuosavas butas.

Kas liečia gyvenamąją vietą, čia pirmumo teisę turi vyras, bet būstas, kuriame jie gyvens, turi atitikti jų fizinius bei moralės kriterijus, jis turi būti gyvenamajame rajone, šalia gerų kaimynų, su būtinu pragyvenimui apstatymu. Būtina pažymėti, kad vyro giminaičiai negali gyventi kartu su sutuoktiniais, nebent žmona sutiktų, kad jie gyventų arba prižiūrėtų juos, tada tai būtų geras jos darbas.¹³⁵

134. At-Talak: 6.

135. Hamdi Dendjuren, t.s.p., psl. 251.

MOTERS PASIAUKOJIMAS

Pagal Islamo Įstatymą, moteris negali būti tarnaitė savo vyro namuose, kaip ir vyras negali būti jos darbdavys.¹³⁶ Bet būdama dora musulmonė, pati su meile ir noru gali užsiimti namų tvarkos reikalais, rūpintis savo šeimos narių poreikiais ir patogumu. Todėl moteris neturėtų vengti atlikti būtiniausių namų ruošos reikalų, padėdama savo vyrui, tuo darydama jį dar laimingesnį.¹³⁷

Musulmonė turi prisiminti, ką sakė Allaho pasiuntinys ﷺ viename iš hadisų:

*„Jei man būtų leista įsakyti, kurie žmonės turėtų nusilenkti kitiems, aš įsakyčiau, kad žmonos nusilenktų savo vyrams.“*¹³⁸ Tai paaiškina, kokia teise Allahas apdovanojo vyrus prieš moteris.

Yra žinoma, kad bendražygių žmonos vykdė namų ruošos darbus ir padėjo savo vyrams daugelyje jų reikalų, kur tik buvo reikalingas jų dalyvavimas ir jėga, kitaip tariant, jos stengėsi padaryti savo vyrus laimingus. Kai Fatima ir Ali (*tebūna Allahas jais patenkintas*) susituokė, pranašas ﷺ padalino jiems pareigas. Ali ﷺ atsakė už viską, kas yra už namų ribų, o Fatima ﷺ užsiiminėjo namų reikalais ir pranašas ﷺ skatindamas ją sakė jai:

136. Kašani, Bediu-s-Sanai, IV t., psl. 24.

137. O. N. Bilmen, II t., psl. 169.

138. At-Tebrizi, II t., psl. 203.

„*Mano dukra Fatima, tarnauk Ali, klausyk jo ir jis tau tarnaus dar geriau.*“¹³⁹

Fatima , klausydama savo tėvo , niekada nereikalavo iš savo vyro Ali kažko daugiau jo galimybių ir tenkinavosi tuo, ką turi. Ji pati siūdavo ir taisydavo rūbus visiems šeimos nariams. Atsitraukdavo tik maldoms, bet visą laiką būdavo užimta namų reikalais. Ji nešdavo vandenį iš šulinio ir virve nusitrynė sau kaklą, ji malė miltus ir jos rankos buvo padengtos nuospaudomis.¹⁴⁰ Ji tvarkė namus ir ruošė maistą.¹⁴¹

Abu Bakro duktė Asma kartu dirbo su savo vyru Zubairu (*tebūna Allahas jais visais patenkintas*), prižiūrėjo jo arklį, ant galvos nešiojo krepšį su grūdais ir datulėmis.¹⁴²

Musulmonės moters namų židinys, tai yra kas suteikia džiaugsmą ir laimę šeimoje. Ji, suprasdama savo atsakomybę už namų reikalus, stengiasi kuo geriau viską atlikti.

Vyras laisvu metu turi padėti savo žmonai. Juk Allaho pasiuntinys laisvu metu pats tvarkė savo rūbus, apavą, melžė naminius gyvulius ir prižiūrėjo juos, neužkraudamas viso to ant savo žmonių pečių.¹⁴³

Vienas iš pasekėjų vardu Asvad bin Jazid paklausė Aišos , kuo užsiiminėjo pranašas , kai būdavo namie, ir ji atsakė: „*Jis padėdavo savo namiškiams ir tik išgirdęs kvietimą maldai atsitraukdavo.*“¹⁴⁴

139. Hadži Džamal Ogiut, *Fatimat uz-Zahra*, psl. 62.

140. Al-Buhari, *Šaukimas*, VIII t., psl. 87.

141. Abu Davud, *Adab*, IV t., psl. 135.

142. Tadžrid, XI t., psl. 321–322.

143. Musnad, VI t., psl. 106.

144. Al-Buhari, VI t., psl. 193.

NUOLAIDOS MOTERIMS GARBINIME

Islamo Tikėjimas moterims duoda kai kurių palengvinių mūsų garbinant Allahą: atliekant Saliat (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą), pasninkaujant, atliekant Hadž, mokant Zakiat ir Džihade.

As Saliat (privaloma malda, atliekama penkis kartus per parą)

Aukščiausiasis Allahas kaip ir vyrams, taip ir moterims užrašė kaip atlikti saliat (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą) penkis kartus per dieną, bet atleido jas nuo būtinybės lankyti penktadieninę maldą mečetėje bei šventines ir laidojimo maldas. Jos gali atlikti visas penkias maldas būdamos namie, nes tai joms geriau nei tai atlikti mečetėje kartu su vyrais musulmonais. Apie tai Allaho pasiuntinys ﷺ hadise sakė:

*„Atlikti saliat (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą) namie moterims labiau tinkama nei melstis kitur.“*¹⁴⁵

Moterims taip pat nėra būtina prieš atliekant saliat (privaloma malda, atliekama penkis kartus per parą) deklamuoti Azan (balsu pranešti apie maldos pradžią) ir deklamuoti Karmat (balsu kviešti į maldą). Joms nereikia atlikti saliat (privalomos maldos, atliekamos penkis kartus per parą), kai yra jų dienos ir apsivalymo metas (menstruacijos). Tos dienos, kai jos neatlieka saliat (privalomos maldos, atliekamos penkis

kartus per parą), neiškaitomos kaip skola ir nereikia atlyginti vėliau. Tai nurodė Allaho pasiuntinys ﷺ kreipdamasis į Fati-ma bint Abu Hubaiš:

„*Neatlik saliat* (privalomos maldos, atliekamos penkis kartus per parą), *kai tau prasideda dienos*.“¹⁴⁶

As Saum (Pasninkas)

Moterims galima nepasninkauti, kai yra jų dienos ir ap-sivalymo metas (menstruacijos). Bet jei tai atsitiko per šventą Ramadano mėnesį, jos turi atlikti pasninką vėliau tiek dienų, kiek dėl to nepasninkavo. Apie tai Aiša sakė: „Kai mums buvo mūsų dienos, mes nepasninkaudavome, bet tai atlikdavome vėliau ir užpildydavome praleistas dienas.“¹⁴⁷

Taip pat besilaukiančios ir žindančios moterys, kurios bijo kad pasninkas per šventą Ramadano mėnesį gali pakenkti jų ir vaiko savijautai, gali per tas dienas nepasninkauti. Bet praleistas dienas turi užpildyti vėliau. Moteris, kuri atlieka še-šiasdešimties dienų išperkamąjį pasninką (Kaffarat), per savo dienas ir apsivalymo metu gali nutraukti pasninką ir tęsti po to, kai apsivalys.

Az Zakiat (Metinis musulmono mokestis)

Zakiatas nustatytas pasiturintiems vyrams ir moterims. Zakiatas privalomas tada, kai žmogus turi tiek turto, kuris sie-kia atitinkamą jo turto Nisab (pasiekias tam tikrą vertę). Jei

146. Al-Buhari, Hajz, psl. 19.

147. Al-Buhari, Hajz, psl. 20.

moteriai lieka atitinkamas Nisab, ar tai būtų aukso, sidabro, ar prekių kiekis, atitinkantis Nisab, kuris nemažėja per metus, tada Zakiatas jai yra privalomas. Amr bin Šuaib girdėjo, kad jo senelis perdavė tokį hadisą:

„Pas pranašą ﷺ atėjo kažkokia moteris iš Jemeno su dukra. Ant mergaitės rankų buvo dvi auksinės apyrankės. Pranašas ﷺ paklausė jos:

– *Ar moki iš to Zakiat?*

Gavęs neigiamą atsakymą tarė:

– *Ar norėtum, kad Allahas vietoje šitų, uždėtų tau ugnines apyrankes?*

Tuomet moteris nuėmė apyrankes nuo mergaitės ir padėjo priešais pranašą ﷺ sakydama:

– *Šios apyrankės dabar priklauso Allahui ir Jo pasiuntiniui ﷺ.*¹⁴⁸

Al Hadž (Šventa piligriminė kelionė į Meką)

Kad moteris galėtų atlikti Hadžą, šalia visų reikalavimų ji turi paisyti dar ir šių: kelionėje ji turi būti lydimama mahramo (pagal Islamo kanonus leistinas moterį lydantis asmuo). Negalima atlikti Hadžo, jei jai yra nepasibaigęs nustatytas laikas (Idat) po skyrybų ar po vyro mirties. Hadise apie tai sakoma:

„*Moteris negali keliauti ilgiau nei tris dienas be jos giminių palydos.*“¹⁴⁹

148. Nasai, Zakat, psl. 69.

149. Al-Buhari, Taksir, psl. 4.

„Moteris negali vykti į Hadžą be savo vyro!“¹⁵⁰

Moteriai, atliekančiai Hadžą arba Umrą (piligriminę kelionę į Meką ne per tam nustatytus mėnesius), nereikia dėvėti tam skirtų rūbų, kuriuos dėvi vyrai. Kai ji taria Talbija (Labaika Lahuma Labaik), jai nereikia pakelti balso. Jei moteriai yra jos dienos arba pogimdyvinė būseną, jai nederėtų įžengti į šventą žemę, kol visiškai neišsimaudė. Hadise apie tai sakoma:

„Moterims, kurioms yra jų dienos arba pogimdyvinė būseną, derėtų visiškai išsimaudyti prieš įeinant į Ihramą (Pasišventimo Hadžui būseną) ir atlikti visas Hadžo apeigas išskyrus Tavaf (Apėjimą ratu aplink Kaabą).“¹⁵¹

Išeinant iš Ihramo, moterims pakanka nusikirpti savo plaukų galiukus. Atliekus Tavaf, moterims nereikia pereiti greitai žingsniu arba bėgti tarp As Safa ir Al Marva kalvų.

Al Džihad (Šventas karas už Tikėjimą)

Islamo įsitvirtinimo laikais, nežiūrint į visus sunkumus, moterys dalyvavo šventajame kare, padėdamos vyrams užnugaryje. Sužinojusios apie tai, kokie apdovanojimai laukia tų, kurie kariauja Allaho Kelyje ir apie tai, kad jos negali dalyvauti kariniuose veiksmuose, moterys labai nusiminė. Jos klausė pranašo ﷺ: „Ar yra kokie darbai, kurie būtų lygus Džihad savo didybe, jis atsakė: „*Moters Džihad – Hadžas ir Umrą.*“

150. Ebu Davud, Menasik, 2.

151. At-Tirmizi, Hadž, psl. 98.

Kitame hadise sakoma: „*Hadžas – tai nuostabiausias iš Džihado (būdy)*“¹⁵². Jis duoda gerą žinią ir pralinksmina musulmones moteris tuo, kad, atliekant Hadžą ir Umrą, Allahas suteikia tokį patį apdovanojimą kaip ir tiems, kurie kariauja Džihado Kelyje su priešu.

MOTERIS IR KARAS

Pagal Islamo teisę moteris atleista nuo karinės tarnybos ir nuo karo veiksmų. Apie vyrus sakoma: „*Rojus yra po jūsų kardų švytėjimu.*“¹⁵³ Apie moteris sakoma: „*Rojus yra po jūsų motinų kojomis!*“¹⁵⁴

Tikrai moterys yra nuoširdžiausiai atsidavusios Tikėjimo, mokslo ir šalies puoselėtojos. Atsidavusios moterys auklėja, augina ir aprūpina savo tėvynę ir savo tautą „žmogiškuoju potencialu“. Būtent ant moterų pečių visi karo sunkumai ir skausmai nuo jo pradžios ir dar ilgą laiką po jo pabaigos.

Moterims nėra būtina dalyvauti karo veiksmuose ir būti priekinėse linijose, bet ir nėra kategoriškai uždrausta dalyvauti juose. Islamo teisininkai sutaria, jei karas yra mirtinas ir priešas veržiasi į šalį, moterys gali griebtis ginklo.¹⁵⁵ Nes Islamo istorijoje yra nemažai tokių pavyzdžių.

Nuo pranašo ﷺ laikų iki dabar daugelis musulmonių moterų, kurios į kariuomenę siuntė pačius drąsiausius ir narsiausius sūnus bei vyrus, o kartais ir pačios dalyvavo karo veiksmuose, istorijos puslapiuose galėjo palikti puikių nesavanaudiškumo ir bebaimiškumo pavyzdžių.

Būtent moteris tapo pirmąja „šahide“ (kankine, kuri žuvo Allaho Kelyje) Islamo kelyje pranašo ﷺ laikais. Moterys sun-

153. Al-Adžluni, I t., psl. 336.

154. Al-Adžluni, I t., psl. 335.

155. At-Tauba: 41

kiausiu Mekos Islamo laikotarpiu vardan savo religijos visus sunkumus ir išbandymus ištverė lygiai su vyrais. Prireikus jos palikdavo savo namus, gimtąsias vietas ir persikeldavo į kitas gyvenvietes. Jos bandė kantriai ištverti savo sielvartą, kai jų vaikai mirė ant rankų nuo bado ar prieš šūvio.

Moterys dažnai buvo priekinėje linijoje su musulmonų armija, kur padėdavo sužeistiesiems, laidodavo mirusiuosius, ruošdavo maistą, nešdavo vandenį ir kt. Kai kurios iš jų pačios kardu ir strėlėmis gynė Islamo tiesą, kol mirtis nuo priešų rankų jų neaplenkė.

Šiandien karybos taktika pasikeitė, pagrindiniai ginklai dabar yra kultūra ir švietimas. O moters nuosavybė – jos hidžabas (galvos ir kūno apdangalas), tyrumas, pamaldumas ir vaikai. Didžiausias šiuolaikinis moters džihadas yra nuoširdus pasaulių Viešpaties Allaho garbinimas, jos garbės išsaugojimas, vaikų gelbėjimas nuo netikėjimo ir negarbės, tikinčios kartos užauginimas, galimybė paklusti vyrui, dėvėti tinkamus drabužius pagal Islamo kanonus.

Moteris šaukime į Islamą

Moterys, kurios sekė pranašą ﷺ jo šaukime į Islamą, geriausiai galėjo mokytis ir įvykdyti savo religijos reikalavimus, užimdamos svarbią vietą Tiesos religijos sklaidoje, todėl paliko gražiausią pavyzdį ateinančioms moterų kartoms.

Pranašo ﷺ šaukimo pradžioje ketvirtadalis jo pasekėjų buvo moterys. Daugelis moterų priėmė Islamą po jų vyrų, kai

jie tapo musulmonais ir jos savo didingais darbais padėjo bei palaikė savo vyrus.

Šios didingos moterys, visa savo esme perėmusios visus Visagalio Allaho nurodymus ir draudimus, perduodamus per Jo pranašą ﷺ yra pavyzdžiai, kurie verti mūsų siekimo.

Pirmasis, kuris tapo musulmonu, pradėjo sekti Allaho pasiuntinio ﷺ kvietimu, buvo moteris, pranašo ﷺ žmona Hadidža ٱ.

Ji jautė ir suprato, ko Allahas ir Allaho pasiuntinys ﷺ iš jos norėjo. Ji padarė viską, ką galėjo, vardan Islamo iškilimo ir išnaudojo visas pasitaikančias progas!

Ar Zinnir ٱ, kuri pačioje pradžioje tapo musulmone, neprarado regėjimo nuo kankinimų ir jai buvo suteikta garbė būti pirmąja pranašo ﷺ palydove?!

Ar Fatima bin Hattab ٱ, būdama sukruvintu veidu, neparodė stiprybės? Ji sugebėjo atnešti savo broliui Umar Koraną. Ar Nasiba hatun ٱ nepaaukojo savo gyvybės uždengdama pranašą ﷺ savo krūtine nuo strėlės Uhudo mūšyje?

Hadidža ٱ atidavė visą savo turtą dėl Islamo. Sumaja ٱ atidavė tai, kas brangiausia – savo, savo vyro ir savo vaikų gyvybes. Ir kitos pasekėjos atidavė vardan Allaho viską, ką jos turėjo.

Ką šiandien turėtų atiduoti musulmonė vardan Islamo ir Allaho, Jo pasiuntinio ﷺ kelyje? Kokiems žygdarbiams jos pasiruošusios aukodamos savo turtą, savo ir savo vaikų gyvybes?!

Moteris musulmonė turi grįžti į tikrą savo esybę, jos gyvenimas turi tekėti Islame pasipildantis žiniomis, dorybe ir jausmais, ji turi būti nuostabiausias moters pavyzdys savo išore, kalba, darbais ir siela.

Tai yra tikrasis moters – musulmonės – pašaukimas.

TASATTUR SAUGO MOTERS GARBĘ

Tasattur – tai Šarijato nustatytas kūno dalių pridengimas. Tos kūno dalys, kurias būtina pridengti ir į kurias uždrausta (Haram) žiūrėti, vadinamos Aurat. Tasattur tikslas yra apsaugoti nuo svetimų žvilgsnių ir nuodėmingų paskatų. Žmogaus gėdos jausmas ir išsilavinimas verčia žmogų apsirengti. Dengdamas savo kūną po rūbais, žmogus turi siekti Aukščiausiojo Allaho Malonės.

Moters pridengimas nėra jos teisių ar laisvės suvaržymas, jis skirtas tam, kad išsaugotų jos garbę ir išmintingumą, juk Šventajame Korane sakoma:

„O pranaše! Pasakykite savo žmonoms, dukroms ir tikinčių vyrų moterims, kad jos užsidėtų šydą. Tokiu būdu jas bus lengviau atpažinti (atskirti nuo vergių ir paleistuvių) ir jos nebus įžeidinėjamos.“¹⁵⁶

Islamo Tikėjimas liepia moteriai pridengti savo kūną po apsiaustu, nes rūpinasi moters vertės išsaugojimu ir skelbia visam pasauliui, kad moteris yra žmogus, reikalaujantis pagarbos. Ir iš tiesų visi mes ginamės nuo negatyvaus išorės poveikio naudodami savo rūbus ir dengiame tai, kas mus svarbu ir ką mes norime apsaugoti. Apie pridengiamus rūbus sakoma Šventajame Korano An-Nur dalies 31 straipsnyje:

„Ir sakyk tikinčioms moterims, kad jos apsaugotų akis nuo uždraustųjų, saugotų savo pamaldumą ir skaistumą ir neparodytų savo grožio! Išskyrus tas kūno dalis,

156. Al-Ahzab: 59.

kurios yra matomos (veidą, rankas, delnus). Ir tegul galvos apdangalai kabo ant pečių ir krūtinės...”

Aiša ﷺ pasakoja, kaip buvo atsiųstas nurodymas dėl Ta-sattur: „Tegul Allahas išreiškia Malonę pirmosioms persikėlu-sioms moterims vardan Islamo. Kai buvo atsiųstas nurodymas: **„Ir tegul galvos apdangalas kabo ant pečių ir krūtinės“**, tada jos sukarpė savo apsiaustus ir pasidarė apdangalus.“

Safit bint Šeiba pasakojo: „Mes buvome kartu su Aiša ﷺ ir kalbėjomės apie kuraišų genties moteris ir jų pranašumą. Tada Aiša ﷺ pasakė: „Be abejo, kuraišai turi kai kurių pra-našumų, bet prisiekiu Allahu, kad nežinau moters, kuri būtų labiau atsidavusi Allaho Knygai nei moterys iš ansaar. Nes kai buvo atsiųstas nurodymas: **„Ir tegul galvos apdangalas kabo ant pečių ir krūtinės“**, jų vyrai grįžo namo deklamuodami šiuos ajatus, jie perdavė juos savo žmonoms, dukroms ir gimi-naitėms. Ir kiekviena tai išgirdusi pasisiuvo iš savo apsiaustų sau apdangalus iš pagarbos Šventajai Knygai ir Allaho pra-našui ﷺ. Ir jau kitą rytą atlikdamos rytinį Saliat (privalomą maldą penkis kartus per parą) kartu su pranašu ﷺ jos stovėjo dėvėdamos rūbus, kurie visiškai dengė jų kūnus.“¹⁵⁷

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „*Allahas nepriims moters maldos, kuri sulaukusi pilnametystės nepridengs savo galvos ir kūno.*“¹⁵⁸

157. Ahmad b. Hanbal, VI t., psl. 188.

158. A-Zeilai, t.s.p., I t., psl. 295.

Kitame hadise sakoma: „Visas moters kūnas turi būti pri-
dengtas rūbais, nes kai ji išeina iš namų į gatvę, šėtonas sten-
giasi parodyti jos patrauklumą.“¹⁵⁹

Būtent todėl pranašas ﷺ uždraudė moterims prieš išeinant
iš namų naudoti smilkalus:

„Jei moteris, išeidama iš namų, panaudojo smilkalus ir
praėjo pro žmones taip, kad kvapas juos pasiektų, tada ji žen-
gė vieną žingsnį svetimavimo link.“¹⁶⁰

Kartą Allaho pasiuntinio ﷺ dukterėčia, Abu Bakr dukra
atėjo pas juos apsirengusi plonais šilkiniais rūbais, tada, nusu-
kęs nuo jos savo veidą, pranašas ﷺ pasakė:

„Asma! Sulaukusiai pilnametystės moteriai negalima
rodyti savo kūno dalių, išskyrus šias – jis parodė į veidą ir
rankas.“¹⁶¹

Vyrai, kurie išeina iš namų, taip pat turėtų nuleisti žvilgs-
nį ir žiūrėti sau po kojomis, tai vadinama „Nazar ber kadam“.
Apie tai pranašas ﷺ sakė Ali :

„Ali! Tegul tavo žvilgsnis neseka paskui žvilgsnį! Žinok,
kad pirmas tavo mestas žvilgsnis priklauso tau, tai leistina, bet
tas, kuris seka po jo – jau yra ne tavo.“¹⁶²

Kitame hadise sakoma:

„Jei vyras musulmonas pažvelgė į svetimą moterį ir iš
baimės Viešpačiui nusuko akis nuo jos grožio kitur, tada Al-

159. At-Tabrizi, tsp, II t., psl. 164.

160. At-Termizi, Adab, psl. 35.

161. A-Zeilai, t.s.p., I t., psl. 299.

162. Abu Davud, Santuokos sąjunga, psl. 43.

lahas apdovanojo jį kaip už Jo garbinimą. Ir jis pats pajunta širdyje tą garbinimą. “163

Neleistina prisiliesti prie pašalinės moters, spausti jai ranką ir t. t., nes hadise tai laikoma neleistinu mėgavimusi kūno dalimis:

„Akis mėgaujasi žvilgsniu, ausys mėgaujasi klausia, liežuvis mėgaujasi žodžiais, ranka mėgaujasi prisilietimu, kojos mėgaujasi eidamos link viso to. O žmogaus esminis instinktas mėgaujasi tuo ir trokšta šito.“164

Aiša ﷺ prisiekdama savo žodžiais sakė: „*Pasiuntinio ranka niekada neprisilietė prie pašalinės moters rankos.*“165

Allaho pasiuntinys ﷺ apie tai sakė: „*Jau geriau jūsų galva būtų perskirsta geležiniu strypu, nei jūs prisiliestumėte prie pašalinės moters.*“166

Draudžiamas kūno vietas reiktų pridengti taip, kad jų nesimatytų ir kad jos neišsiskirtų. Permatomi arba aptempti rūbai, kurie išskiria kūno dalis nėra apdangalas. Apie tai pranašas ﷺ sakė:

„Tarp pragaro gyventojų yra dviejų rūšių žmonės, aš jų nemačiau, jie atsiras vėliau. Jie rankose turės bizūnus, panašius į karvės uodegas, kuriomis jie muš kitus. Tie kiti bus apsirengę tokiais rūbais, kad bus nuogi ir ne pridengę neprideramų vietų. Moterys, kurios vaikščios linguodamos į kairę ir į

163. Ahmad b. Hanbal, V t., psl. 24.

164. Al-Buhari, VII t., psl. 130.

165. Al-Buhari, VII t., psl. 173.

166. H. al-Banna, al-Ma'rifat-ul-Muslima, psl. 24.

dešinę, jų galvos bus panašios į Chorasano kupranugarių. Tos moterys neįeis į Rojų ir net nepajus jo kvapo, nors jo kvapas bus jaučiamas iš labai didelio atstumo. “167

Allaho pasiuntinys ﷺ prakeikė vyrus, kurie savo rūbais, kūnu ar elgesiu stengiasi būti panašūs į moteris, ir moteris, kurios stengiasi būti panašios į vyrus:

„Moterys, kurios stengiasi būti panašios į vyrus, ir vyrai, kurie stengiasi būti panašūs į moteris, – jie yra ne iš mūsų. “168

Ir Abdula bin Abbas ؓ sakė: „Pranašas ﷺ prakeikė moterį, kuri stengiasi būti panaši į vyrą, ir vyrą, kuris stengiasi būti panašus į moterį, ir sakė: „Vykite juos iš namų!“169

Abdula bin Umar ؓ perdavė, kad Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

„Yra trys žmonių tipai, kurie neįeis į Rojų ir Allahas neparodys jiems malonės:

1. Kuris neklauso savo tėvų;
2. Moteris, kuri nori būti panaši į vyrą;
3. Vyras, kuris nepavydi savo žmonos.“170

Reikia pasakyti, kad moteris musulmonė turi nešioti jos lyčiai tinkamus rūbus ir nesekti vyrų elgesiu ir apranga. Juk kiekvienai lyčiai priskirta jos funkcija ir ypatumai. Todėl kiekviena moteris privalo uždengti visas kūno dalis ir galvą, iš-

167. Muslimas, III t., psl. 1680.

168. Al-Buhari, Libas, psl. 61.

169. Al-Buhari, Libas, psl. 62.

170. Ahmed b. Hanbel II t., psl. 134.

skyrus veidą ir rankų riešus, būti švari, visada pasitempusi ir pavyzdys kitoms. Tokia moteris nusipelno pagarbos, meilės ir gero požiūrio į save. Tai ta moteris, kurią aukština mūsų Tikėjimas ir džiugina gera naujiena apie tai, kad būtent po jos kojomis yra Rojaus sodai.¹⁷¹

MOTERIS IR LIUDIJIMAS

Islamo teisėje liudytojams ir liudytojų parodymams skiriamas ypatingas dėmesys. Tai būtinybė nustatant teisingumą teisme, kuris įmanomas, remiantis tik teisių liudytojų parodymais. Todėl Islamo Tikėjimas nustato sąlygas, kurias turi atitikti liudytojai, kad jų parodymai būtų priimti teismo. Būtent: jis turi būti teisingas, būti laisvas, ne vergas, paskelbtas Tauhid (Vienintelio Dievo liudijimas). Jei liudytojas atitinka šiuos reikalavimus, to pakanka ir išsamesnė apžiūra nebūtina. Bet reikia labiau įsigilinti į visus turimus faktus ir liudijimus, jei tai liečia žmogaus teises ir kraujo kerštą, nes tokiose bylose sprendžiasi žmonių likimai, taigi reikalingas kruopštus visų bylos detalių išsiaiškinimas.¹⁷²

Šventajame Korane apie liudijimą kalbama:

„O jūs, kurie įtikėjote! Laikykitės teisingumo (tarkite ir darykite tiesą), liudykite Allahui, net jei (šis liudijimas yra) prieš jus, (savo) tėvus ar (savo) artimus giminaičius. Nesvarbu, ar tas (prieš kurį jie liudija) yra turtingas ar vargšas, iš tiesų (juk) Allahas yra arčiau jų abiejų (negu jūs) (Jis žino, kas jiems yra naudinga, todėl patikėkite jų darbą Jam).“¹⁷³

Yra žinoma, kad Allaho pasiuntinys ﷺ tris kartus pakartodamas sakė savo pasekėjams:

172. Al-Mevsili, al-Ihtijar, III t., psl. 142.

173. An-Nisa: 135.

– *Ar man pasakyti jums, kokia nuodėmė yra didžiausia?*

– Taip žinoma!

Nekantraudami sušuko pasekėjai.

– *Priskirti prie Allaho lygius Jam ir neklausyti tėvų.*

Tada jis pasitraukė toliau iš savo vietos, kur stovėjo, ir sakė:

– Trečioji yra neteisingas liudijimas!

Ir kartojo tai tiek daug kartų, kad net esantys ten ėmė jaudintis ir mąstė: „Kada gi jis nustos!“¹⁷⁴

Reiktų žinoti, kad už neteisingą liudijimą baudžiama fizinė bausmė. Pavyzdžiui, jei vienas žmogus paliudijo, kad kažkas paleistuvavo ir to neįrodė, jis gaus 80 smūgių lazda ir po to jis negalės liudyti jokiam teisme iki savo gyvenimo pabaigos.¹⁷⁵

Turint omeny tokią rimtą atsakomybę duodant parodymus, Islamas suteikia moterims kai kurių nuolaidų. Pavyzdžiui, tiriant tokius nusikaltimus kaip paleistuvystė, šmeižtas girtuokliavimas ir vagystės, taip pat kraujo keršto bylas ar tokius nusikaltimus, kuriuose gali būti įvykdyta fizinė bausmė – moteris atleidžiama nuo liudijimo duoti parodymus.¹⁷⁶

„Hanatų“ teisininkų nuomonės skiriasi dėl įvairių bylų tyrimų, bet kas liečia žmogaus teisių pažeidimus ir kraujo kerštą, užtenka dviejų vyrų liudininkų arba vieno vyro ir dviejų moterų liudijimo.¹⁷⁷

174. Al-Buhari, III t., psl. 152.

175. An-Nur: 5.

176. Al-Buhari, III t., psl. 159.

177. Ibn-ul-Humam, VI t., psl. 451.

Svarbiausias dalykas duodant parodymus yra pagarba visoms žmogaus teisėms ir teismo sprendimo nešališkumas. O nagrinėjant bylas, kai kaltas asmuo gali būti nuteistas mirties bausme, moteris apskritai neturėtų būti liudytoja, nes čia nepriimtinas net menkiausias netikslumas. Nes tai gali ir išgelbėti žmogaus gyvybę, ir atlikti jam mirtiną vaidmenį. Moterims būdingas užmaršumas, padidėjęs emocionalumas, gailestis ir užuojautos jausmas gali sukelti abejonių ir sumaišties bylos aplinkybėmis, dėl kurių gali pasikeisti teisėjo nuosprendis. Al-laho pasiuntinys ﷺ sakė:

„Nebauskite, jei abejojate, ir stenkitės, kad musulmonai nebūtų nubausti (neteisėtai).“¹⁷⁸

Kas liečia tik moteriškus reikalus, pavyzdžiui, vaiko gimimas, nekaltybė, žindymas ar mėnesinės, liudininkais eina ne vyrai, bet moterys, ir tokiose bylose užtenka vienos moters liudytojos.¹⁷⁹ Tokiose bylose, kuriose moterys labiau išmano ir labiau patyrusios nei vyrai, užtenka vienos moters liudijimo.

Perduodama, kad net pranašas ﷺ yra priėmęs vienos moters liudijimą, kai vertino žindymo atvejį.¹⁸⁰

Kitame hadise sakoma:

„Moters liudijimas labiau priimtinas ten, kur vyrai mažiau supranta.“¹⁸¹

178. Al-Adžluni, I t., psl. 71.

179. Ibn al-Humam, VI t., psl. 6.

180. Riza Savaš, Moteris pranašo laikais, psl. 271.

181. Al-Mevsili, III t., psl. 142.

Liudijimuose, susijusiuose su gimdymu, užtenka moters, taip sakė Allaho pasiuntinys ﷺ.¹⁸²

Taip pat yra žinoma, kad Umar ﷺ priėmė vienos moters liudijimus. Ir Ali ﷺ priėmė moterų liudijimus, kurios matė, kaip buvo nužudytas kūdikis.¹⁸³

Tokiais kartais, kai reikėdavo peržiūrėti atvejus, kuriuose buvo įsipainioję ir vaikai, pasekėjams dažnai tekdavo išklausti ir pačių vaikų parodymus.¹⁸⁴

Ibn Kajjim perduoda, kad daugelio mokslininkų nuomonė sutampa: „Tokiais atvejais, kai nėra jokių liudininkų, išskyrus tik tokias žmones, kurių liudijimai įprastai nepriimtini teisme, bet siekiant teisingumo, išimties tvarka gali būti priimti ir jų parodymai.“¹⁸⁵

Dėl to, kad Islame dviejų moterų liudijimai prilygsta vieno vyro liudijimui, nereiškia, kad žeminamas jų orumas, bet aiškinama tuo, kad jos ne tokios ištvermingos fiziškai ir emociškai, ne tokios stabilios. Juk moterų bylose priimamas ir vienos moters liudijimas.

Aukščiausiasis Allahas praturtino moterų dvasinį pasaulį gilių jausmų, ji sugeba jaudintis ir džiaugtis bei sielvartauti visą širdimi, ji labai emocionali ir jos jausmai dažnai daro įtaką sprendimams. Kadangi savo prigimtimi ji yra užjaučianti ir mielaširdinga, taigi ir vertina dažniausiai vadovaudamasi meile ir nuolankumu.

182. Al-Mevsili, III t., psl. 142.

183. Ibn-i Hamz, al-Muhallja, IX t., psl. 397–398.

184. Ibn Kajjim, I'ljām-ul-Muvakkiin, I t., psl. 97.

185. Ibn Kajjim, I t., psl. 97.

Moteris kaip namų šeimininkė ir motina daugiausia laiko praleidžia namie, todėl ji gali daug ko nežinoti, kas vyksta už jos namų ribų. Todėl tokiam svarbiame reikale, kaip duoti teisme parodymus, moteris gali pasikviesti liudyti dar vieną moterį. Kai viena iš jų kalba teisme, kita galvoja: „Ji tikrai tiksliai žino, kaip viskas buvo, ir, jei reikės, primins man.“ Šitaip jai lengviau liudyti. Panašiai galvoja ir antroji moteris. Tai labiau priimtina moterų prigimčiai ir tarnauja palengvinimui joms abiem. Ir moteriai nereikia liudyti vienai tarp svetimų vyrų ir atskirai su svetimu vyru – teisėju.

Tvirtinimas, kad dviejų moterų liudijimas yra lygus vieno vyro liudijimui, neturi jokio pagrindo, taip sakoma Šventame Korane Bakara dalies 282 straipsnyje:

„O jūs, kurie įtikėjote! Kai sudarinėjote sandorius tarpusavyje dėl išskolinimo konkrečiam laikui, surašykite juos (sudarykite raštišką sutartį). Ir tegul užrašo tas, kuris moka rašyti (raštingas ir išmanantis) ir yra patikimas tarp jūsų. Raštingasis tegul neatsisako (kai jo paprašė) surašyti taip, kaip jį mokė Allahas. Tegul sudiktuoja tas, prieš kurį atsiranda teisė (išipareigojantis, skolininkas). Ir kai rašys kiekvienas, tegul rašo nesumažindamas (nepažeisdamas vienas kito) teisių, ir tegul bijosi Allaho (bausmės), savo Viešpaties. Jeigu skolininkas yra silpno proto arba yra mažametis (nepilnametis), arba nesugeba pats padiktuoti (neveiksnus asmuo arba kurčnebylys), tada tegul jo globėjas diktuoja teisingai (nei pridėdamas, nei atimdamas). Ir pasiimkite (šio sandorio) du liudininkus iš savo vyrų tarpo (tikinčiųjų). O jeigu tarp savo tarpo nėra dviejų vyrų, tuomet iš savo tarpo išrinkite patikimus vieną vyrą ir dvi

moteris, kuriuos jūs sutinkate imti kaip liudininkus, ir jei viena užmirš, kita tegul primena.“

Kaip matome, šiame ajate paaiškinama, kaip skolintis ir kodėl reikalingi liudytojai. Ajatas nenurodo, kad dviejų moterų liudijimas prilyginamas vieno vyro liudijimui, bet sakoma, kad liudytojais reikia imti vyrą ir dvi moteris. Dvi moterys reikalingos liudyti todėl, kad viena primintų kitai įvykio detales, nes ir ajate sakoma: „...**jei viena užmirš, kita tegul primena...**“ Ir jei viena iš jų viską papasakos ir nieko nepamirš, tai bus pakankama, jos parodymų ir antrosios moters parodymų nebereikės. Tai rodo, kad moters liudijimas lygus vyro liudijimui.

MOTERS PADĖTIS, SUDARANT PALIKIMĄ

Islame dalinant palikimą paveldėtojai gauna savo dalį, kuri atitinka jų reikmes, atsakomybę ir pareigas.

Dažniausiai šeimos išlaikymas guli ant vyro pečių. Vyras turi aprūpinti mažiausiai du žmones – save ir žmoną. Taip pat jis turi aprūpinti viskuo, kas būtina, savo vaikus ir tėvus. Žmona neprivalo išlaikyti savo vyro. Už jos išlaikymą atsakingas vyras, sūnus ar kiti giminaičiai. Motina, žmona, duktė ir sesuo neturi rūpintis, kaip gauti lėšų pragyvenimui. Islame ši pareiga priskirta vyrui, tėvui, sūnui ir broliui. Moteriai taip pat nereikia rūpintis, kaip išlaikyti kitus giminaičius. Bet vyras privalo išlaikyti žmoną, dukrą, motiną ir seserį bei rūpintis jų gerove.

Todėl, kad būtent vyras yra atsakingas už žmoną, vaikus ir, reikalui esant, už motiną, tėvą ir seseris, jis turi teisę gauti dvigubai didesnę palikimo dalį už savo seserį. Tai nėra neteisybė kieno nors atžvilgiu, atvirkščiai, tai geriausias tikrosios padėties reikalų išsprendimo pavyzdys. Juk būtent vyrui ateityje teks rūpintis jais visais ir, reikalui esant, priimti globą.

Moteris turi teisę elgtis su savo nuosavybe ir pinigais taip, kaip jai atrodo teisinga. Ir net jei jos materialinė gerovė yra pakankama, ji neprivalo įdėti savo turimos dalies į bendrą šeimos sąskaitą. Ir jei dalinant palikimą vyrui priklausytų lygi dalis su seserimi, tuomet, kai jis bus atsakingas už šeimos išlaikymą, o moteris ne, tada toks padalinimas jam būtų nuostolingas ir net būtų neteisingas.

Vyras imdamas moterį į žmonas turi išmokėti jai Mahrą pinigais arba vertybėmis, į kurias turi teisę, o moteriai nieko nereikia mokėti savo vyrui. Ir net skyrybų atveju, kol nesuėjo nustatytas laikas Idat, visas išlaikymas ir išlaidos priklauso vyrui, o moteris neturi tokių pareigų prieš vyrą.

Kaip matome, moters padėtis, atsižvelgiant į materialinę gerovę, yra daug geresnė nei vyrų. Daugelyje reikalų, kas liečia išmokas ar kt., yra atsakingas vyras. Būtent todėl, dalinant palikimą, vyras gauna dvigubai daugiau nei moteris, kuri yra už nieką neatsakinga, išskyrus save.

Šventajame Korane paaiškinama, kaip dalijamas palikimas:

„Allahas nurodo jums paskirstyti savo vaikams palikimą taip: vaiko (palikuonio) vyro dalis yra lygi moters dviem dalims, jei yra daugiau nei dvi moterys (dukros), jų palikimas yra du trečdaliai to, ką (mirusysis) paliko, o jei tik viena moteris (dukra), tai jos dalis – pusė turto. Jei mirusysis paliko vaikus su tėvais (savo), kiekvienam iš tėvų po šeštadalį mirusiojo turto, jei mirusysis neturi vaikų ir jo palikuoniai yra jo tėvai, motinos dalis yra trečdalis (šiuo atveju tėvo dalis visa kita, kas lieka). Jei mirusysis turi brolių ir (ar) seserų, šeštadalį turto priklauso motinai. Šios dalys paskirstomos tiems, kurie turi teisę (kuria Allahas suteikė) sumokėti mirusiojo skolas iki testamentą įvykdymo. Jūs nežinote, kuris iš tėvų ir (ar) vaikų jums artimiausias (geresnis) jūsų naudai (todėl neteikite pirmenybės vienam prieš kitą). Visa tai Allahas jums padarė pri-

valomai. Iš tiesų Allahas viską Žinantis (kas naudinga Jo vergams) (ir) Išmintingiausias!“

„Allahas jums pataria dėl vaikų: O jums (o, vyrai) skirta pusė to, ką paliko jūsų sutuoktiniai (žmonos), jei neturite vaiko. Ir jei jos (jūsų žmonos) turi vaiką, jūs gaunate ketvirtadalį (turto) iš to, ką jos (žmonos) paliko. (Ir toks paveldimo turto paskirstymas daromas) po (įvykdymo) palikimo, kurį jis (mirusysis) palieka, arba po skolų (grąžinimo, kurios buvo jo). O joms (jūsų žmonoms) skirta ketvirtadalis to, ką jūs (vyrai) palikote, jei neturite vaiko. O jei turite vaiką, tai joms (jūsų žmonoms) priklauso aštuntadalis to (turto), ką palikai. (Ir toks paveldimo turto paskirstymas daromas) po (įvykdymo) palikimo, kurį jis (mirusysis) palieka, arba po skolų (grąžinimo, kurios buvo jo). O jei vyras palieka palikimą tik (jis arba ji neturi tėvų ir vaikų) pagal šoninę giminystės liniją (giminystė tarp asmenų, kilusių iš bendro protėvio, yra šoninė giminystės linija) arba moteris, ir kai jis (arba ji) turi brolį (iš motinos) arba seserį (iš motinos), tada kiekvienam iš jų priklauso po šeštadalį turto. O jei jų yra daugiau (daugiau nei vienas brolis ir sesuo pagal motiną), tai jie yra bendrininkai trečdalyje (trečdalis turto jiems padalijamas po lygiai, nepaisant brolio ar sesuo). (Ir toks paveldimo turto paskirstymas daromas) po (įvykdymo) palikimo, kurį jis (mirusysis) palieka, arba po skolų (grąžinimo, kuri buvo ant jo), nepadarant žalos, vadovaujantis Allaho nurodymu. Iš tiesų Allahas Žino (kas naudinga Jo vergams) (ir) Santūrus (neskuba bausti)!“

„Tai (nuostatos dėl našlaičių, moterų ir paveldėjimo) yra Allaho (kurias Jis nustatė) ribos. Ir kas paklūsta Allahui

ir Jo pasiuntiniui (Muhammedui ﷺ) (tuo, ką Jis paskyrė Savo vergams), Jis įves jį į (Rojaus) Sodus, (kur) po jais teka upės (po rūmais ir medžiais), ir jie pasiliks juose (Rojaus soduose) amžinai. Ir tai (gauti tokį apdovanojimą) yra aukščiausias pasiekimas!“

„O kas nepaklūsta Allahui ir Jo pasiuntiniui (Muhammedui ﷺ) ir peržengia Jo ribas (tas, kurias Jis nustatė), Jis įves jį į Ugnį (Pragarą), kad liktų joje amžinai, ir jam bus žeminanti bausmė.“¹⁸⁶

Dvigubai mažesnis nei vyro moters palikimas būna tai-komas tokiuose testamentuose, kuriuos paliko jų bendri tėvai.

Ne visada moters palikimas būna dvigubai mažesnis nei vyro. Juk ajate sakoma, kad jei mirusysis paliko tik dukras ir jų yra daugiau nei dvi, tada joms priklauso dvi trečiosios palikimo, bet jei liko viena dukra, tada jai lieka pusė viso palikimo. Ajate taip pat sakoma, kad jei žmogus paliko palikimą, bet jo tėvai dar gyvi ir jis turėjo vaikų, tada tėvai gaus šeštadalį viso turto. Tai yra, kad moteris gauna dalį, kuri paliko jos vaikas, lygią dalį su vyru, jos vaiko tėvu. Tai rodo, kad ne visada moteriai lieka dalis, kuri lygi pusei vyro dalies. Taip pat matome, kad jei mirusysis neturėjo vaikų, tada jo motina gauna trečdalį viso likusio turto. Ir jei mirė vyro ar moters tėvai ir nėra vaikų, bet yra brolis arba sesuo, tada kiekvienam iš jų priklauso lygiai po šeštadalį iš viso turto, taigi ir šiuo atveju moteris gauna lygią dalį su vyru. Tai paneigia teiginį, kad moteriai visada lieka tik pusė vyro dalies.

Iš Šventojo Korano darosi aišku, kad iš palikimo ir paveldėjimo moteris gauna pusę vyro dalies tik tokiu atveju, jei jie buvo brolis ir sesuo ir dalinasi savo tėvų palikimą. Visais kitais atvejais moters dalis gali būti prilyginta vyro daliai, dažniausiai tokiais atvejais, kai mirusysis paliko motiną ir seserį.

Nežiūrint į tai, kad kai kuriais atvejais moteris gauna dvigubai mažesnę palikimo dalį nei vyras, nederėtų jos laikyti žemesne ar blogesne stipriosios lyties atžvilgiu. Toks materialinių išteklių paskirstymas paaiškinamas dėl pareigų, kurias privalo atlikti vyras, ir būtinybe išlaikyti socialinį teisingumą.

SKYRYBOS ISLAME

Skyrybos Islame – tai paskutinė išeitis, kai šeimyninis gyvenimas daugiau nebeturi jokios prasmės. Skyrybos yra leidžiamos ir abu sutuoktiniai turi teisę jų reikalauti, jei jaučia, kad jiems sunku gyventi kartu. Kitais atvejais skyrybos draudžiamos. Šventajame Korane sakoma: „...**jei tik moterys taps paklusnios, tada neieškokite kelių prieš jas.**“¹⁸⁷

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

*„Tuokitės, bet nesiskirkite! Juk Allahas nemyli tokių vyrų ir moterų, kurie seka savo troškimais.“*¹⁸⁸

Kitame hadise Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

*„Tegul Allahas prakeikia vyrą, kuris dažnai keičia moteris, ir moterį, kuri dažnai keičia vyrus vien tik dėl malonumo!“*¹⁸⁹, smerkdamas tuos, kurie buvo įpratę skirtis.

Skyrybos Islame yra leistinas, bet nepageidaujamas veiksmas. Allaho pasiuntinys ﷺ sakė: „Allahas iš visų Jo leistinų dalykų skyrybų nemėgsta labiausiai.“¹⁹⁰

Kitame hadise sakoma: „*Tuokitės, bet negriaukite savo šeimų skyrybomis! Nuo skyrybų sudreba Aukščiausiojo Sostas.*“¹⁹¹

187. An-Nisa: 34.

188. Al-Adžluni, I t., psl. 304.

189. Kamil Miras, Tadžrid ir Sarih vertimas, VII leidinys.

190. Ibn-ul-Humam, III t., psl. 22.

191. Ajni, Umdat-ul Kari, IX t., psl. 528.

Apie moteris, kurios nori skyrybų be svarios priežasties, hadise sakoma: „*Jei moteris pareikalaus iš savo vyro skyrybų be jokios svarios priežasties, tada jai bus uždraustas net Rojus kvapas.*“¹⁹²

Vyras turi blaiviai apsvarstyti ir vertinti tai, ką kalba apie jo žmoną aplinkiniai ir nedaryti skubotų išvadų. Juk tai gali būti apkaltos, kurias paleidžia pikti žmonės ir pavyduoliai siekdami supykdyti. Net apie Aišą kalbėjo tai, ko nebuvo, bet greitai išaiškėjo, kad tai šmeižtas. Būtent dėl šio įvykio buvo apreikšti Šventojo Korano ajatai 24/12 ir 15: **„Kodėl gi jūs, tikintieji vyrai ir moterys, kai jūs išgirstate tai (melą), nepagalvojate apie tai, kas yra geriausia ir nesakote: „Tai akivaizdus melas!“?“**

„Jūs liežuviais skleidžiate melą ir kalbate lūpomis tai, ko nežinote, ir manote, kad šis poelgis yra nereikšmingas, nors Allaho akyse tai yra didelė nuodėmė.“

Šiuose ajatuose primygtinai raginama netikėti viskuo, ką žmogus išgirsta apie kitus. Pirmiausia, reikia įsitikinti, ar šie liudijimai yra tiesa, ir tik tada daryti išvadas. Visose situacijose reikia būti pozityviam ir tikėtis, kad tai, kas atsitiko, galbūt nėra nieko blogo. Kitu atveju, netgi numanant kažką blogo, gali įkristi į nuodėmę prieš Aukščiausiąjį Allahą.

Iš to matyti, kad bandymas sugadinti santykius tarp sutuoktinių, Islame yra didelė nuodėmė. Hadise sakoma, kad kištis į sutuoktinių reikalus siekiant supykdyti juos, yra bjau-

192. Abu Davud, Nr.: 1187.

rus poelgis, nevertas musulmono: „*Tas, kuris įkalbinėja žmoną prieš savo vyrą – ne iš mūsų.*“¹⁹³

Skyrybų etapai

Islamo Tikėjimas suteikia sutuoktiniams daugybę išeities kelių iš susidariusios sunkios padėties. Pavyzdžiui, kai vyras stengiasi išlaikyti kantrybę prieš žmonos priekaištus ir išsišokimus, kai jis nuoširdžiai nori suprasti jos pretenzijas, nebaudžia jos kaip kraštutine priemone atskirdamas lovas, bet pasikviečia ką nors, kad aptartų šiuos reikalus.

Vyras turi pilną teisę pamokyti bei paauglėti savo žmoną, jei ji atsisako paklusti tuose reikaluose, kurie neprieštarauja Šarijatui. Ir jei ji susivokia, pataiso savo elgesį, tada spaudimą galima nutraukti, kaip sakoma Šventajame Korane: „**Ir jeigu jos grįžta į paklusnumą, neišliekite ant jų apmaudo ir neieškokite kelių prieš jas.**“¹⁹⁴

Juk nėra reikalo auklėti geros žmonos: „**Teisios moterys yra atsidavusios ir paklusnios Allahui ir savo vyrams ir kai vyro nėra namie saugo tai, ką joms liepė Allahas.**“¹⁹⁵

Bet tokią moterį, kuri nevykdo savo pareigų ir neklauso savo vyro, reikia pamokyti. Pirmiausia, reikia su ja pasikalbėti ir paaiškinti klaidas. Šventajame Korane apie tai sakoma:

193. Ahmadas b. Hanbal, II t., psl. 397.

194. An-Nisa: 34.

195. An-Nisa: 34.

1) „O tas moteris, kurių nepaklusnumo bijote, įspėkite jas.“¹⁹⁶

Jei pamokymai ir patarimai nepadeda ir moteris toliau nepaklūsta savo vyrui, pavyzdžiui, išeina iš namų be jo leidimo, tada jis turi teisę atskirti lovas tiek laiko, kiek jis manys, kad reikalinga. Ir tai yra vienas iš efektyvesnių auklėjimo metodų.

2) „Jei nesusiprotės, atsisakykite su jomis dalintis lovomis.“¹⁹⁷

Jei moteris ir po to užsispyrusi laikosi to paties, neklauso vyro, tada reikia ją bausti, bet vengti žiaurumo, negalima jos žaloti ar sukelti stipraus skausmo.

3) „Ir galiausiai, jei tai būtina, muškite jas (panaudokite fizinę jėgą sustabdyti moters veiklą), bet nestipriai.“¹⁹⁸

Jei visi šie veiksmai neduoda jokių priimtinių rezultatų, Islame rekomenduojama sukviesti abiejų sutuoktinių giminaičius, kurie galėtų išspręsti problemą ir sutaisyti juos.

4) „Jei jūs bijote nesutarimo tarp jų, atsiųskite vieną teisėją iš jo šeimos ir vieną teisėją iš jos šeimos. Jei jie abu trokšta susitaikymo, tada Allahas jiems padės. Iš tiesų, Allahas yra Žinantis, gerai su viskuo Supažindintas.“¹⁹⁹

Susitaikančios pusės turi būti pristatytos vyriškosios lyties musulmonams, laisviems, užsirekomendavusiems kaip atsakingiems ir teisiems vyrams, taip pat jie turi išmanyti Šari-

196. An-Nisa: 34.

197. An-Nisa: 34.

198. An-Nisa: 34.

199. An-Nisa: 35.

jato įstatymus vedybų ir skyrybų klausimais, logiškai mąstyti ir būti nepriklausomo požiūrio.²⁰⁰

Teisėjai, išklausę abi puses, turi pasistengti rasti būdą, kaip juos sutaisyti. Teisėjai turi būti jų giminaičiai todėl, kad šeimos paslaptis netaptų žinomos pašaliniams ir kad sutuoktiniai galėtų smulkiai ir nuoširdžiai papasakoti, kodėl jie nepatenkinti. Teisėjai turi taikyti juos pačiais švelniausiais būdais, bet, kur reikia, būti griežtesni, neturi būti šališki.

Pagal Hanif Mashabą, teisėjai gali perduoti abiejų pusių pretenzijas aukščiausiajam teismui. Tik teisėjas gali išskirti ir jo sprendimas paskelbiamas visiems. Toks išskyrimas vadina-si „Paskelbtas išskyrimas“. Teisėjai iš sutuoktinių giminaičių pusės, jei jiems duodama tokia teisė, gali išsakyti teismui savo nuomonę dėl šio išskyrimo.²⁰¹

Apie skyrybas, kuriose buvo panaudotos visos susitaikymo galimybės, Šventajame Korane sakoma:

5) „Bet jeigu jie nesutaria ir išsiskiria, Allahas duos aprūpinimą kiekvienai iš Savo Dovanų – visiems pasiekiamų, nes Allaho visada pakaks visiems Jo kūriniams, Jis visada pasirūpins visomis Savo kūrinių reikmėmis, Jis Iš-mintingiausias.“²⁰²

Jei šeimyninis gyvenimas, nežiūrint į visas įdėtas pastangas, sutuoktiniams tapo pragaru, tada nereiktų bloginti situacijos ir pragaru paversti visą savo gyvenimą, nes Allahas

200. Vahba Zuhajli, IX t., psl. 271.

201. Vahba Zuhajli, IX t., psl. 271.

202. An-Nisa: 130.

Gailestingasis, Dosningiausias, be jokios abejonės abiem atidarys vartus į Savo Malonę.

Paiškinimas dėl fizinės bausmės moterims

Islamas leidžia vyrams fiziškai bausti (panaudoti fizinę jėgą, kai moterys elgiasi neteisingai, tam, kad sustabdytų veiklą) savo žmoną, bet jis negali to daryti kada tik nori, o tik tada, kai ji akivaizdžiai demonstruoja nepaklusnumą ir stengiasi griauti santykius. Kitais atvejais vyras neturi teisės mušti savo žmonos. Vyras negali pakelti rankos prieš savo žmoną, jei mato, kad tai beprasmiška. Tikslas ne mušti, bet panaikinti jai būdingus blogus įpročius, apsaugant ją nuo neprideramų veiksmų ir užkertant kelią skyryboms, kurios gali virsti šeimos tragedija.²⁰³

Lengvu fiziniu moters nubaudimu tikimasi pasiekti jos nuolankumo ir toks metodas yra priimtinas, nes moteris prisiekia Allahui būti paklusnia savo vyrui.

Apie tai Allaho pasiuntinys ﷺ sako: „*Bijokitės Allaho išpildydami pareigas, kurios jums uždėtos, kas liečia moteris! Nes jūs ėmėte jas kaip atsakomybę, kurią Allahas uždėjo ant jūsų!*“²⁰⁴

Kitame hadise sakoma: „*Tie, kurie muša savo žmonas, nėra geri žmonės.*“²⁰⁵

203. Bekir Topaloglu, t.c.p., psl. 79.

204. Al-Adžluni, I t., psl. 36.

205. Rijad us-Salihin ir vertimas, I t., psl. 320.

Aiša ﷺ sakė: „*Allaho pasiuntinys ﷺ niekada nemušė nei vienos savo žmonos ar tarnaitės ir niekada nekėlė rankos nei prieš vieną savo tarną.*“²⁰⁶

Anas ﷺ sakė: „*Aš niekada nemačiau šilko ar medžiagos, švelnesnės už pranašo ﷺ ranką ir niekada nejaučiau malonesnio kvapo, kokį skleidė jo kūnas. Aš pratarnavau jam dešimt metų ir jis niekada ir nei karto net nepasakė: „Uf!“.* Ir niekada negirdėjau, kad jis pasakytų man: „Kodėl tu nepadarei taip?““²⁰⁷

Allaho pasiuntinys ﷺ dar sakė: „*Nemuškite Dievo vergių!*“

Praėjus kiek laiko, Umar ﷺ vėliau skundėsi: „*Moterys tapo labai jau priekabios vyrams.*“ Tada pranašas ﷺ leido truputį nubausti jas tokiais atvejais. Tada pas jį pradėjo eiti moterys ir skųstis dėl savo vyrų ir Allaho pasiuntinys ﷺ paskelbė:

„*Pas Muhammado ﷺ šeimą pradėjo plūsti daug moterų, kurios skundėsi dėl savo vyrų... Be jokios abejonės, tie iš jūsų, kurie muša savo žmonas, tikrai nėra iš geradarių!*“²⁰⁸

Psichologų nuomone, kai kurioms moterims būdingas mazochizmas, tokios moterys nemėgsta, kai vyrai joms paklūsta ir nusileidžia, joms patinka, kai vyrai demonstruoja joms savo jėgą ir valdžią. Būtent tai būna daugelio skandalų priežastimi, kurie iškyla dėl moterų iniciatyvos. Jos pasitenki-

206. Musnad, IV t., psl. 31.

207. Rijad us-Salihin ir vertimas, II t., psl. 50.

208. At-Tebrizi, II t., psl. 204.

na vyro grubumu ir net fiziniu skausmu lygiai kaip ir pasiekdamos viršenybę prieš vyrą ir užsitarnaudamos jo meilę.²⁰⁹

Taip pat ir dėl šios psichologinės ypatybės paaiškinamas fizinis moters nubaudimas, bet moters mušimas yra pati krašutinė priemonė, todėl tai leidžiama tik tokias atvejais, kai priežastis yra akivaizdi.

Islamo Tikėjimas yra tikrasis tikėjimas Vieninteliu Dievu ir išlaiko tobuliausią įsakymų sistemą, todėl Islamas parodo pačių sunkiausių ir delikačiausių problemų sprendimą ir, jei moteriai galima nestipriai pliaukštelėti siekiant, kad būtų išsaugota jos garbė ir orumas, žinoma, tai turi tvirtą pateisinimą.

Bet tokia priemonė negali būti panaudota prieš bet kurią moterį, net jei ji parodė nepaklusnumą ar elgiasi netinkamai, bet tik tokiai, kuri pasižymi savivale, užsispyrusiai priešgyniauja ir elgiasi įžūliai bei neprideramai, tik tada tai yra tinkamas būdas perauklėjimui.

Kai vyras pasiekia savo tikslo tokiomis priemonėmis ir jo žmona pasitaiso, tada nėra jokio reikalo naudoti jas vėl. Bet, jei jis toliau su ja grubiai elgiasi, paleidžia rankas prieš ją, nors ji elgiasi gerai ar juo labiau, jei jis tai daro siekdamas išsiskirti su ja, tada už tai jis bus nubaustas aukščiausiojo teisėjo ir Teismo Dieną stos prieš Aukščiausiąjį Allahą.

Šių dienų Islamo mokslininkai paaiškina tai, kad tik tuo atveju, kai žmona daro akivaizdžią veiklą, pavyzdžiui, ateina į namus neblaivi ir nori paimti raktus nuo mašinos kažkur nuva-

209. A. Vehbi Vakkasoglu, Nežinoma moteris, psl. 128.

žiuoti, tuomet vyrui leidžiama panaudojant fizinę jėgą sustabdyti ir atsiimti raktus, taip pat sulaikyti žmoną, kol neatvyks policija.

Kodėl pirmumo teisė skyrybose priklauso vyrams

Kad galutinis žodis skyrybose duodamas vyrui, paaiškina, kad būtent jis turi stengtis išsaugoti šeimą, vadovautis sveiku protu ir neleisti neapgalvotų ir skubotų veiksmų iš abiejų pusių. Kadangi jis sumoka Mahrą ir išlaiko savo žmoną bei vaikus, jis priims labiau pasvertą sprendimą dėl jo šeimos ateitį. Būdamas supykęs, pagautas įniršio, jis nepriims skubotų sprendimų, kurie gali virsti didelėmis problemomis, juk jam yra žinoma, kad jis turės sumokėti savo žmonai Mahrą, jei jis dar nebuvo sumokėtas, ir išlaikyti ją po skyrybų tam tikrą nustatytą laiką. Būtent dėl to, kad gerai apgalvojęs ir pasvėręs visas aplinkybes, vyras gali pasinaudoti savo pirmenybės teise skyrybose. Taigi būtina ir tikslinga, kad teisė į skyrybas priklauso tam, kuris atsakingas už šeimos išlaikymą.

Moterys per skyrybas, kas dėl materialinės gerovės, nepraranda nieko, bet būdama jausminga ir pasiduodanti nuotaikoms, ne visada gali priimti teisingą sprendimą tokiuose reikaluose kaip skyrybos arba susitaikymas. Moteris išteka už vyro žinodama, kad vyras turi teisę priimti sprendimą dėl skyrybų ir tik tada, jei vyras sutinka su tokiomis sąlygomis, kad skyrybų teisė priklausys jo žmonai, tik tada tai gali būti įmanoma. Būsima nuotaka gali iškelti tokias vedybų sąlygas savo būsimajam vyrui. Tada, jei vyras padarys jai kokią nors

žalą, tada po tarpusavio susitarimo pasidalinant turtą, ji gali išsiskirti su savo vyru.²¹⁰

Moterų teisė į skyrybas

Pagal Islamo teisę, vedybos – tai sutartis, kuri sudaroma ilgam laikui. Todėl laikinos vedybos yra negaliojančios. Kad išsilaikytų šeima, sutuoktiniai turi mylėti vienas kitą, būti supratingi ir prieraišūs vienas kitam, nes tai yra šeimyninio gyvenimo pagrindas.

Jei išnyksta meilė ir padėtis tampa nebepataisoma, nežiūrint į visas pastangas, tada nelieka nieko kito, kaip skyrybos. Tokiu atveju reikalauti skyrybų gali ne tik vyras, bet ir moteris.

Pagal Islamo teisę, sudarant vedybų sutartį, šalys gali iškelti kai kurias sąlygas, pavyzdžiui, moteris gali pasilikti teisę pati išsiskirti su savo vyru, tokios sąlygos gali būti priimtose ir Islamo teisėje jos vadinasi „Taffiz i talak“.

Vyras gali sutikti su tokiomis sąlygomis, kad žmona turi teisę pareikalauti skyrybų kada tik panorės, jis gali duoti jai tokią teisę tiek sudarant vedybinę sutartį, tiek praėjus kuriam laikui ir ši moters teisė nėra sumažina vyro teisės į skyrybas, bet vyras, kuris sutiko su tokiomis sąlygomis, neturi teisės pareikalauti jų atšaukti.²¹¹

Taip pat ir žmona negali spekuliuoti tokia savo teise, reikalaujama skyrybų dėl mažiausių nesutarimų, nes pranašas ﷺ

210. Vahba Zahajli, tsp, IX t., psl. 285–286.

211. Mehmed Zihni Efendi, psl. 160.

sakė: „Jei moteris pareikalavo skyrybų iš savo vyro be rimtos priežasties, Rojaus aromatas jai bus uždraustas.“²¹²

Moteris gali pareikalauti skyrybų iš savo vyro, jei jis neduoda sutikimo mainais į jai priklausančią turtą, tada vyras, susimokėjęs skolas už atgautą turtą, gali galvoti apie naujas vedybas už likusį turtą.²¹³

Perduodamas, kad į pranašą ﷺ kreipėsi bendražygio Sabit bin Kaisa žmona: „O Allaho pasiuntiny ﷺ! Aš esu patenkinta savo vyro charakteriu ir dievobaimingumu, bet aš negaliu jo pamilti, tačiau aš būdama musulmonė negaliu pasirodyti kaip nedėkingoji.

– Ar atiduosi jam sodą, kurį jis tau dovanojo, kai ėmė tave į žmonas?

Paklausė Allaho pasiuntinys ﷺ.

Ji atsakė:

– Taip.

– Pasiimk savo sodą ir išsiskirk su ja!

Pasakė pranašas ﷺ jos vyrui.²¹⁴

Skyrybų priežastys pagal Islamą

Skyrybos Islame gali būti inicijuojamos tik vyro ir teisėjo sprendimas nereikalingas. Vyras turi teisę pareikalauti skyrybų tiek pats, tiek per patikimą asmenį. Jis taip pat gali suteikti šią teisę savo žmonai. Kita vertus, atsiradus daugeliui priežas-

212. At-Terbizi, II t., psl. 209.

213. H. Karaman, psl. 311.

214. Al-Buhari, Nasai, Nejl jul-Avtar, VI t., psl. 260.

čių, moteris pati gali kreiptis į teisėją, reikalaudama skyrybų. Tokių priežasčių yra šešios:

1 Liga arba pateisinama priežastis

Moteris turi teisę pareikalauti skyrybų, jei, sudarius vedybų sutartį ar jau gyvenant kartu, išaiškėjo kokia nors liga ar atsirado kita pateisinama priežastis, per kurią vedybinis gyvenimas neįmanomas. Pavyzdžiui, psichinė negalia, venerinė liga ar kokia nors neišgydoma liga arba išsiaiškinama, kad yra giminystės ryšys ir kitos priežastys.

2 Materialinis neap rūpinimas

Vyras užtikrina žmonos maitinimo išlaidas, rūbus ir gyvenamąją vietą. Jei sudarius vedybinę sutartį, vyras yra pakankamai apsirūpinęs, bet neskiria lėšų, kurias būtina skirti žmonai, laiko ją varge ir alkaną, ji turi teisę reikalauti iš jo lėšų išlaikymui. Jei tai tampa neįmanoma, tada ji turi teisę reikalauti skyrybų. Jei moteris nori išsiskirti su savo vyru vien dėl to, kad jis yra vargšas, tai būtų neteisinga iš jos pusės.

3 Ilgas vyro nebuvimas namuose

Jei vyras palieka savo namus, tada moteris gali kreiptis į teisumą reikalaudama skyrybų, kad nebūtų apkrauta papildomais sunkumais ir netaptų apkalbų objektu. Jei vyro nėra namie keturis metus be žinios, teismas gali patenkinti moters reikalavimą ir priimti skyrybų nuosprendį.

4 Vyro suėmimas, patekus jam į kalėjimą arba į nelaisvę

Išskyrus Maalik Islamo mokyklą, visos kitos Islamo mokyklos moko, kad jei vyras yra suimtas ar kalėjime arba nelais-

vėje, tai neturėtų būti skyrybų priežastis, nes tiek Korane, tiek ir hadisuose patvirtinimo apie tai nėra.

5 Blogi santykiai

Tarpusavio barniai ir priekaištai vienas kitam dėl santykių bei jausmų taip pat gali būti skyrybų priežastis. Jei sutuoktiniai įžeidinėja vienas kitą ar koneveikia, verčia daryti tai, ką uždraudė Allahas, tokie veiksmai priskiriami tokiems, kurių negalima toleruoti. Beje, tokie veiksmai gali būti inicijuojami iš abiejų pusių. Kenčianti pusė bet kada gali kreiptis į teisumą, kad problema būtų išspręsta, išsaugant santuoką arba išskiriant.

6 Paleistuvystė

Sutuoktinių neištikimybė nutraukia bendrą šeimos gyvenimą, tai sunki nuodėmė ir pasibjaurėtinas poelgis.

Skyrybos išsaugoja šeimą nuo gilesnio kritimo. Iš vienos pusės skyrybos sutuoktiniams būna kaip išsigelbėjimas ir malonė, bet iš kitos pusės, uždraudus skyrybas, sumažėtų vedybų skaičius.

Žmogus, žinodamas, kad iškilus tokiai problemai, jis negalės išsiskirti, galimai jis niekada nesudarytų santuokos. Jis nenorėtų įeiti į nežinomybę, žinodamas, kad gali niekada iš ten neišeiti. Sumažėjus santuokų, kristų visuomenės moralė ir dorybingumas, supurtytų šeimos pamatus, tai galiausiai atsisuktų į moters padėtį.

Mutaa (Sutuoktuvės iš naudos ar pinigų)

Žodžiai „mut‘a“ ir „tamattu“ kilę iš tos pačios šaknies. „Tamattu“ reiškia „gauti naudą“.

Mutaa sutuoktuvės tai laikina, tik trumpam laikotarpiui sudaryta vedybų sutartis už atitinkamą mokestį. Vienintelis šių vedybų tikslas yra trumpalaikis abipusių reikmių išpildymas, todėl ir davė tokį pavadinimą vedyboms – Mutaa. Tokios vedybos taip pat yra ir paleistuvavimo priežastis ir laikotarpyje iki Islamo buvo labai paplitusios tarp arabų. Atėjus pranašui ﷺ, tai buvo po truputį išgyvendinama ir galiausiai uždrausta.

Kai kurios Mutaa santuokos sudaromos kai kuriam laikotarpiui iš anksto sutarus ir nutraukiamos automatiškai pasibaigus šiam laikotarpiui, tokioje santuokoje nėra teisės į palikimą, vyrui nepriklauso žmonos išlaikymas, taip pat žmonai nereikia išlaukti atitinkamo laikotarpio po skyrybų, kas yra privaloma įprastoje santuokoje.²¹⁵ Nes tai tik vyro įsipareigojimas apmokėti moteriai sutartą sumą už tai, kad ji gyvena su juo sutartą laikotarpį. Tai yra tam tikros rūšies samdymas. Todėl tai prieštarauja Islamui ir Islamo vedybų teisei.

Pagrindinis Mutaa skirtumas su įprastomis vedybomis yra apibrėžtas laikas, kai tuo tarpu įprastose vedybose nėra apibrėžto laiko ir tik dėl tam tikrų priežasčių reikalaujama skyrybų. Reikalauti skyrybų dėl nerimtų priežasčių yra nepriimtina. Hadise sakoma:

*„Tuokitės, bet negriaukite santuokos skyrybomis! Nuo skyrybų sudreba Aukščiausiojo Sostas!“*²¹⁶ Tai yra įspėjimas dėl skyrybų be rimtos priežasties.

Perduodama, kad Ali sakė Ibn Abbasui (*tebūna Allahas jais patenkintas*): „*Allaho pasiuntinys ﷺ po pergalės Chaiba-*

215. Ajni, Umdat-ul Kari, XVII t., psl. 246.

216. Ajni, t.s.p., IX t., psl. 528.

ro paėmimo dieną uždraudė Mutaa ir taip pat uždraudė valgyti asilo mėsq. “217

Yra įvairių nuomonių dėl to, kada būtent pranašas ﷺ uždraudė Mutaa. Kai kurios iš jų:

1. Perduodant Sabr ibn Maabeda, tai įvyko Mekos paėmimo dieną.

2. Ali ﷺ perduoda, kad tai įvyko Chaibaro paėmimo dieną.

3. Saliama ibn Akua sako, kad tai įvyko Autaas mūšyje.

4. Chasan Basri perduoda, kad pranašas ﷺ vedybas Mutaa leido tik kartą per Umra al Kada kelionę ir kad tai buvo draudžiama prieš tai ir po to.

5. Abu Huraira ﷺ perduoda, kad tai buvo uždrausta Tabuk žygyje. Ibn Hibana šaltiniuose perduodama, kad Allaho pasiuntiniui ﷺ išėjus į žygį šalia Sanijat ul Veda gyvenvietės, jis sutiko būrelį moterų, jos buvo dėl kažko labai nusiminusios. Kai jis paklausė, kodėl jos nusiminusios ir verkia, jos atsakė: „Mes esame iš tų, kuriomis pasinaudoja Mutaa vedyboms.“ Tada jis sakė: „Vedybos Mutaa uždraustos! Nes vedybose turi būti vedybinė sutartis, skyrybos, kuriose nustatytas išlaikimo laikotarpis, ir teisė į palikimą.“²¹⁸

6. Sabra Ibn Maabeda hadise iš Abu Daud rinkinio sako: „Mutaa vedybos buvo uždraustos per pranašo ﷺ atsisveikinimo kelionę.“²¹⁹

217. Al-Buhari, VI t., psl. 129.

218. Ibn Hibban Sahih, VI t., psl. 178.

219. Abu Davud, Nikah, psl. 13.

Iš šaltinių tampa aišku, kad pranašas ﷺ kategoriškai uždraudė Mutaa vedybas ir apie tai buvo paskelbęs įvairiais laikais ir situacijose.

Pasakojama, kad kažkas paklausė Ibn Umar رضي الله عنه apie Mutaa vedybas ir išgirdęs atsakymą „Uždrausta“ klausiantysis sakė: „*Bet vienas toks (Jis turėjo omenyje Ibn Abbas) mano, kad jos yra leidžiamos.*“ Tada Ibn Umar رضي الله عنه pareiškė: „*Prisiekiu Allahu! Visi žino, kad pranašas ﷺ uždraudė Mutaa vedybas prie Chabaro ir mes ne iš tų, kurie paleistuvauja!*“

Kitame pasakojime sakoma, kad Abdula Ibn Umarui رضي الله عنه sakė, kad Ibn Abbas mano, kad Mutaa vedybos yra leidžiamos, į tai jis atsakė: „*Viešpatie Šventas! Nemanau, kad Ibn Abbas galėjo taip pasakyti.*“ Kai jam buvo pasakyta, kad būtent taip, jis sakė: „*Kai pranašas ﷺ buvo gyvas, Ibn Abbas buvo dar vaikas.*“ Ir pridūrė: „*Allaho pasiuntinys ﷺ tai uždraudė mums ir dabar mes nepaleistuvaujam.*“²²⁰

Kai Allaho pasiuntinys ﷺ paliko šį pasaulį, Abdula Ibn Abbasui buvo dešimt metų ir jis tik vėliau sužinojo apie tai, kad tokios vedybos yra uždraustos ir prašė pasigailėjimo pas Allahą.

Vienas iš aršių priešininkų prieš Mutaa vedybas buvo Abdula ibn Zubair. Kartą jis sakė vienam žmogui, kuris bandė padaryti tai leistina: „Pabandyk tai padaryti! Jei tu išdrįsi, prisiekiu Allahu, aš užmėtysiu tave akmenimis!“²²¹

220. Hajsami, Madžmau z-Zavaid, 4, 265.

221. Muslim, Nikah, psl. 27.

Visos keturios Islamo mokyklos (Maschabai) yra vieningos nuomonės, kad Mutaa vedybos yra uždraustos ir laikomos negaliojančiomis ir tai ne kas kita kaip paleistuvystė.²²²

Kai Džafar ibn Muhammadas buvo paklaustas apie santuokas mutaa, jis atsakė: „Tai paleistuvystė.“²²³

Umar baigdamas savo pamokslą apie Mutaa vedybas pasakė: „Prieikiu Allahu! Jei kas nors sudarys Mutaa vedybas, po to kai pranašas tai uždraudė ir aš apie tai išgirsiu ir jei jis neatves man keturių liudininkų, kurie patvirtintų, kad Allaho pasiuntinys tai leido po to, kai buvo uždraudęs, aš tikrai jį užmėtysiu akmenimis mirtinai!“²²⁴

Islamo mokslininkai, išskyrus aukščiau paminėtus hadisus apie Mutaa vedybų uždraudimą, pažymi ir nurodymus iš Šventojo Korano Muminun dalies 5, 6 ir 7 straipsnius eilutės: **„Laisvi nuo kaltės tik tie, kurie santykiauja su žmonomis ir su belaisvėmis (moterimis), į kurias turi teisę. Bet trokštantys daugiau yra neteisūs ir peržengiantys ribas.“**

Ajatas nurodo dviejų rūšių vedybas:

1. Su žmona.
2. Su belaisve.

Visi kiti keliai yra uždrausti. Ibn Abbas sakė: „visos kitos vedybos, išskyrus tas, kurios paminėtos ajate, yra uždraustos. Moterys, su kuriomis sudarytos Mutaa vedybos,

222. Hamdi Dendjuren, Šeimos enciklopedija, psl. 208.

223. Ibn Hadžar, Fath ul-Bari, 11, 77.

224. Ibn Madžah, Nikah, psl. 44.

nelaikomos teisėtomis žmonomis ar belaisvėmis, bet paleistuvėmis.²²⁵

Net jei vyras ir moteris sudarę Mutaa vedybas laiko tai paslapyje, daroma išvada, kad tokios vedybos neturi nieko bendro su įprastomis vedybomis ir čia nėra nieko pagirtino. Dukra, sudariusi Mutaa vedybas, gėdina šeimą, sukelia skausmą tėvams, kurie visą gyvenimą dirbo, kad išmaitintų ir išaugintų savo vaikus.

Labiausiai nuo Mutaa vedybų kenčia moteris, ji suartėja su vyru už pinigų ir vis tiek ji netampa žmona bei neturi jokių teisių į palikimą. Ji taip pat negauna jokios teisinės pagalbos ir jokių privilegijų.

Be jokios abejonės Mutaa vedybos neigiamai veikia visuomenę:

1. Jos žudo palikuonis arba vaikus, atsiradusius po tokių vedybų, pastarieji išmėtomi po visą žemę ir niekas nesirūpina jų auklėjimu. Gimsta vaikai neturėdami tėvų auklėjimo ir potencialaus palikimo, tada iškyla dar labiau liūdinanti perspektyva. Sūnūs ir dukros, gimusios iš tokių vedybų, pasąmonėje seka savo tėvus, dažnai nesistengia sukurti savo šeimų, tai neišvengiamai tampa jų palaido gyvenimo būdo priežastimi.

2. Gali atsitikti taip, kad sūnus, gimęs iš Mutaa vedybų, ves savo paties motiną ir gali atsitikti taip, kad tėvas gali vesti savo paties dukros dukrą ar savo sūnaus dukrą ar dukros seserį. Nebus įmanoma nustatyti giminystės, tai tikrai sukelia šoką.²²⁶

225. Ibrahim Džanan, Mutaa – sąžinės šmeižtas, psl. 43.

226. Ibrahim Jananas, psl. 48.

3. Tokiose vedybose negalima teisingai nustatyti vyro palikimo, nes neaišku, kiek yra jo palikuonių, kokie jų vardai ir kur jie gyvena, todėl neįmanoma nustatyti palikimo.

4. Moterys, sudariusios Mutaa vedybų sutartį, neretai turi santykių su kitais vyrais, to pasekmė – moterys praranda moteriškumą, gėdos jausmą, pagarbą ir kitas savybes, priklausančias padoriai moteriai, ji tampa pasitenkinimo paieškų objektu ir tai žudančiai atspindi jos dvasinę ir dorovinę moters sielos įvaizdį. Nes sveika visuomenė gali būti auklėjama tik aukštos moralės ir doros savybėmis pasižyminčių moterų. Moterys, kurios sudaro Mutaa vedybas, negali duoti visuomenei aukštos moralės bei dorų palikuonių.

Baigiant derėtų pasakyti, kad Mutaa vedybos – tai įsmeigtas peilis į moters garbę ir orumą, tai jos moralinis ir dvasinis kritimas, kuris atsispindi ateinančioje kartoje. Todėl visi Islamo mokslininkai remdamiesi Šventojo Korano ajatais ir pranašo ﷺ hadisais lieka vienintelės nuomonės, kad Mutaa vedybos yra uždraustos, kad apsaugotų moterį nuo tokio pažeminimo, kaip buvimu laikinojo kūniškojo pasitenkinimo objektu.

HULLE (vedybos siekiant grįžti pas pirmąjį vyrą)

Kiekvienas vyras turi teisę tris kartus išsiskirti su ta pačia moterimi. Jei vyras tris kartus išsiskiria su savo žmona, daugiau jis neturi teisės jos vesti. Bet jei ji išteka už kito vyro ir dėl kokių nors priežasčių išsiskiria arba jos vyrui mirus, tada po nustatyto laiko tarpo, pirmasis vyras gali ją vesti. Visais kitais atvejais tokios vedybos neįmanomos.

Laikinos vedybos, kuriomis pasinaudoja moteris norinti gauti teisę grįžti pas pirmąjį vyrą, vadinamos Hulle. Šventajame Korane sakoma 2/230: „**Jei jis (vyras) jai davė skyrybas (trečią kartą), tai po to, jis negali jos vesti vėl, kol (ji) ištekęs už kito (vyro). Ir jei (naujasis vyras) jai duos skyrybas (arba mirs) (ir ji išlauks „iddā“ – išlaukimo laikotarpį po skyrybų), tada jiems (buvusiam vyrui ir žmonai) nebus jokios nuodėmės, kad jie (kartu) grįš (vėl sudarys santuokinę sąjungą su nauju mahr – vedybiniu garantiniu bonusu), jei jie (abudu) tiki, kad įvykdys Allaho (nustatytus) apribojimus (sutuoktinių teises ir pareigas). (Grįžti pas buvusį vyrą bus galima tik tuo atveju, jei ji ištekės savo noru, o ne tam, kad suteiktų teisę vesti buvusiam vyrui.) Ir tai yra Allaho (Jo nuostatų) Ribos, kurias Jis aiškiai parodo žmonėms, kurie žino (Jo Nurodymus ir Ribas, nes tai jiems naudinga).“²²⁷**

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

227. Al-Bakara: 230.

*„Teprakeikia Allahas tą, kuris daro Hulle, ir tą, dėl ko tai daroma.“*²²⁸

Umar sakė: „Prisiekiu Allahu, jei pas mane atvestų tą, kuris daro Hulle, ir tą, dėl kurio tai daroma, aš abu juos užmuščiau akmenimis.“²²⁹

Hule – tai ne sąlyga, o bausmė, kuri buvo nustatyta, kad nebūtų pažeminta vyro garbė ir orumas. Ši dieviškoji bausmė buvo nustatyta, kad vyrai nežvelgtų į vedybas neatsakingai ir jų tikslas būtų ilgalaikės, o ne trumpalaikės vedybos. Hulle taip pat saugo ir kai kurias moters teises, nes tai neleidžia vyrui gudrauti bei manipuliuoti moterimi. Juk vyrui nėra nieko nemalonesnio kaip matyti, kai jo buvusi žmona išteka už kito vyro ir lieka su juo.

Santuokos Islame pagrindas yra meilė ir savitarpio supratimas, o laikinos vedybos yra negaliojančios. Islamo šeima – tai sutuoktinių tarpusavio ryšių stiprinimas auklėjant vaikus ir šeimos židinio sukūrimas. Ir tas, kuris išsiskyrė trečią kartą, sumenkina šiuos nuostabius tikslus ir nevertina tokios Aukščiausiojo dovanos kaip šeima. Bausmė tokioms poroms yra visiškas uždraudimas toliau gyventi kartu, nes jie patys savo santuokinį gyvenimą privedė iki tokio kraštutinumo kaip skyrybos. Sujungiant tas pačias poras po jų išsiskyrimo ir nedarant jokių apribojimų, tai tik padidintų skyrybų skaičių, atneštų žalą šeimos santykiams, sudarkytų tvarką ir visuomenės harmoniją.

228. Abu Davud, Nikah, psl. 14.

229. Ajni, t.s.p., IX t., psl. 541.

Vedybos su daugiau nei viena žmona

Aukščiausiasis Allahas Šventame Korano an-Nisa dalyje 3 straipsnyje sako: „**O jei bijote, kad nebūsite sąžiningi su (mergaitėmis) našlaitėmis (kurios yra jūsų globoje) (jei su jomis susituoksite) (kad negalėsite joms įteikti jų mahr – vedybinio garantinio bonuso, kaip kitoms moterims), tai veskite (kitas) (iš) tų, kurios jums patinka, moteris – dvi, (arba) tris, (arba) keturias. Ir jei bijote, kad nebūsite teisingi (tarp kelių žmonių), tada (tuokitės) (tik) su viena arba pasitenkinkite tuo, ką turite po ranka (sugulove, kurią turite) (nes nebūtina laikytis visiško teisingumo tarp vergų). Tokia (santuoka tik su viena) artimesnė, kad nenukryptų (nuo teisingumo).“**

Iš šio ajato aiškėja, kad vesti daugiau nei vieną moterį – tai ne tiesioginis nurodymas, o tik leidimas. Tai reiškia, kad nėra nurodymo, kurį reikia stengtis įvykdyti, bet leidimas, kuriuo galima pasinaudoti tam tikromis aplinkybėmis. Ir vyras, norėdamas teisingai pasinaudoti šiuo leidimu, turi būti tikras, kad jis sugebės vienodai teisingai elgtis su kiekviena iš savo žmonių.

Vyrui, kuris turi daugiau nei vieną žmoną, nurodoma vienodai ir teisingai elgtis su jomis visuose klausimuose ir gyventi su jomis turi iš eilės, jis negali eiti pas kitą žmoną, be tos, kurios eilė atėjo, leidimo. Jis negali suteikti daugiau dėmesio gražesnei ar jaunesnei žmonai, jei kitos žmonos ne tokios gražios ar yra vyresnės, nėra jam jokios pateisinamos priežasties, kad elgtųsi kitaip, nei čia nurodyta. Jis negali su jomis elgtis skirtingai, pavyzdžiui, išskirti daugiau dėmesio vienai nei ki-

tai, tai liečia tiek maistą, tiek aprangą, tiek gyvenamą vietą, tiek sueities aplinkybes.²³⁰

Allaho pasiuntinys ﷺ sakė:

„Jei vyras vedė dvi moteris ir nebuvo abejoms vienodai teišus, tada Teismo Dieną jis bus paralyžuotas viena puse.“²³¹

Taigi vedybos su daugiau nei viena moterimi nėra įpareigojimas. Daugpatystė nėra nurodymas musulmonams, o tik išeitis iš susidariusios tam tikros padėties, kuri gelbėja iš nedorybės ir paklydimo, bet nei vyras, nei moteris negali būti verčiami tokiai santuokai. Vyras, jei nori, gali pasinaudoti šiuo leidimu, ir jis gali tenkintis viena žmona. Moteris, jei ji nori, gali sutikti ištektėi už susituokusio vyro, bet gali ir atsisakyti, jei nenori. Jei pirmoji vyro žmona nesutinka, kad vyras vestų dar vieną moterį, ji turi teisę pareikšti apie tai prieš sudarant vedybų sutartį. Pavyzdžiui, ji gali pareikšti, kad jei jos vyras ves antrą moterį, tuo atveju ji turės teisę išsiskirti.²³²

Ir jei pirmoji žmona nesutinka, kad vyras vestų antrą žmoną, tada vyras neturi teisės jos vesti.

Kitame Šventojo Korano ajate sakoma, kad daug geriau tenkintis viena žmona: **„Bet jei bijote, kad su jomis nesugebėsite tinkamai elgtis, tada veskite tik vieną!“** Nes vyras, vedęs kelias žmonas ir nesugebėjęs elgtis su visomis vienodai teisingai, atsakys prieš Aukščiausiąjį Allahą, ir moteris, jei pa-

230. Osman Keskioglu, Fikh ir Islamo teisės istorija, psl. 240–242.

231. Tadžo vertimas, II t., psl. 581.

232. Omar Nasuhi Bilmen, II t., psl. 114.

Hulle (vedybos siekiant grįžti pas pirmąjį vyrą)

žeidžiamos jos teisės, gali kreiptis į teismą, kad būtų apgintos jos teisės.²³³

Islame vyras neverčiamas vesti daugiau nei vienos moters ir moteris neverčiama duoti leidimo vesti kitas žmonas savo vyrui.²³⁴

Būna, kad skyrybos, nors koks nemalonus dalykas tai būtų, yra neišvengiamos, kaip ir visuomenės gyvenime būna laikotarpių, per kuriuos daugpatystė tampa objektyvia būtinybe. Sistema, kuri nepriima tokio pobūdžio problemos sprendimo, kaip žinia, tampa viena iš išnykstančių. Bet Islamas tai tobula sistema. Kartais daugpatystė tampa vieninteliu išsigelbėjimu ir pagoda moterims. Gali atsitikti, kad moteris dėl ligos ar kitų priežasčių tampa nevaisinga ir negali išpildyti visų šeimyninių funkcijų. Tada jos vyras su ja išsiskiria ir veda kitą ar ieško kitos slapta. Abiem atvejais tai ne pats geriausias problemos sprendimo būdas nė vienam iš jų.

Dar kitas atvejis, kai daugpatystė tampa neišvengiama, tai pokario laikotarpis. Kaip žinome, po karo moterų skaičius daug kartų viršija vyrų skaičių. Tada daugpatystė yra efektyvus būdas užkirsti kelią nedorybei ir ištvirtimui.

Taigi daugpatystė yra ne taisyklė, kurios reikia laikytis, bet priemonė, kurios galima imtis ypatingais atvejais.

Iki šiol mes stengėmės parodyti į kokią garbingą vietą mūsų Tikėjimas pastato moterį ir kokias turi teises kiekviena iš jų. Bet dabar mes norėtume papasakoti apie tas nuostabias

233. Omar Nasuhi Bilmen, II t., psl. 114.

234. Mehmed Zihni Efendi, psl. 6–7.

moteris, kurios galėtų būti pavyzdžiu mūsų mergaitėms ir tai, ką jos turėtų žinoti ir prisiminti įžengdamos į šeimyninį gyvenimą.

Allaho pasiuntinio ﷺ gyvenimo su daugiau nei viena žmona priežastys

Pirmą kartą Allaho pasiuntinys ﷺ vedė keturiasdešimtmetę našlę Hadidžą ؓ pats būdamas dvidešimt penkerių metų amžiaus. Ji turėjo vaikų iš pirmos santuokos ir jie laimingai pragyveno dvidešimt penkerius metus, jis atidavė pačius geriausius savo gyvenimo metus ir gyvendamas su ja santuokoje nevedė kitos moters.

Po Hadidžos ؓ jo žmona tapo penkiasdešimties metų našlė Savda ؓ, išskyrus Aišą ؓ ir Mariją ؓ, visos pranašo ﷺ žmonos buvo arba našlės, arba išsiskyrusios moterys. Kaip jau minėjome, iki penkiasdešimties metų pranašas ﷺ turėjo vieną žmoną. Jo gyvenimas su daugiau nei viena žmona vyko jau Medinos periodu ir tam buvo gana rimtos socialinės, politinės, doros bei Tikėjimo priežastys.²³⁵

Reikėtų pasakyti, kad daugpatystė nėra pranašo ﷺ įvesta tvarka. Ji egzistavo įvairiose pasaulio vietose iki Islamo, tame tarpe ir Arabijos pusiasalyje. Viena vertus, Islamas suteikia daug teisių moterims, kita vertus, rekomenduojama vesti daugiau nei vieną moterį, jei yra tokia būtinybė. Kai kuriais atvejais daugpatystė yra teisingumo laikymosi sąlyga.²³⁶

235. M. Zekai Konrapa, Mūsų pranašas ﷺ psl. 443.

236. Hairetdin Karaman, Moterys ir šeima islame, psl. 410.

Kai buvo atsiųstas ajatas, apribojantis žmonių skaičių iki keturių²³⁷, pranašas ﷺ buvo vedęs devynias moteris (kai kurie Islamo istorikai teigia, kad pranašas ﷺ vienu momentu neturėjo daugiau kaip keturių žmonių). Tie, kurie buvo vedę daugiau nei keturias moteris, buvo priversti pasirinkti ir pasilikti tik keturias.

Pranašo ﷺ žmonos yra teisiųjų motinos ir skyrybų atveju negalėjo ištekti už jokio kito vyro²³⁸ ir buvo pasmerktos visą likusį gyvenimą gyventi neištekėjusios. Kada pranašas ﷺ pasiūlė joms visoms skyrybas, nė viena iš jų nesutiko. Dėl to pranašui ﷺ buvo leista pasilikti visas žmonas.

Islamo Tikėjimo žinios domino moteris ne mažiau nei vyrus. Pusė pranašo ﷺ pasekėjų buvo moterys. Joms taip pat buvo būtina žinoti Islamo nurodymus, kas liečia šeimyninį gyvenimą. Ir pranašas ﷺ suvaidino svarbų vaidmenį moterų musulmonių išsilavinimui ir išsiauklėjimui. Ir tuose klausimuose, kurie lietė būtent moteris, Allaho pasiuntinys ﷺ padarė savo žmonas žinių šaltiniais.²³⁹

Ir kai moterys ateidavo pas pranašą ﷺ ko nors klausti, jis perduodavo šias pareigas savo žmonoms, nors ne visada ir ne visuose klausimuose viena moteris galėjo priimti tokią atsakomybę. Daugelio klausimų paaiškinimui reikėjo apžvelgti įvairias situacijas ir požiūrius. Todėl kad tiksliai perduotum viską, ką sakė pranašas ﷺ, jo žmonoms buvo būtina pagalba. Aiša turėdama aštrų protą ir puikią atmintį kaip niekas kitas

237. Sura An-Nisa: 3.

238. Sura Al-Ahzab: 53.

239. Turkijos Respublikos religijos departamentas, Islamo enciklopedija, VIII t., psl. 368.

gerai suprato daugelio klausimų esmę Šarijate apie moteris. Ir jau po pranašo ﷺ mirties daugelį metų ji užsiėmė mokymu ir įnešė neįkainojamą indėlį Tikėjimo klausimuose ypač kas liečia moteris. Pranašas ﷺ visa tai turėjo omenyje sakydamas: „*Kreipkitės į Aišą ﷺ Tikėjimo klausimais!*“ Aiša buvo Abu Bakro (*tebūna Allahas jais patenkintas*) dukra, kuris kartu su pranašu ﷺ būdami dviese slėpėsi nuo priešų Sevro uoloje, tai labai sutvirtino juos abu. Pranašas ﷺ labai mylėjo Aišą ﷺ, ji su neįtikėtina jausmų giluma priėmė tai, ką pranašas ﷺ pasakojo jai apie Tikėjimą, nors Zainab ir Safija buvo daug gražesnės už Aišą ﷺ.²⁴⁰ Pirmieji, kurių vardu buvo perduodami pranašo ﷺ hadisai, dauguma atvejų buvo būtent jo mylimos žmonos Aišos ﷺ.

Kiekviena iš pranašo ﷺ žmonių turėjo savą istoriją ir atskiras priežastis, dėl kurių jis vedė jas. Kai kurias jis vedė norėdamas apdovanoti už tai, ką jos iškentėjo vardan Islamo. Dėl šios priežasties jis vedė Umm Saliam, Umm Habib ir Savdą ﷺ. Šios moterys persikėlė iš Etiopijos, prarado savo vyrus ir tapo našlės. Kita pranašo ﷺ vedybų priežastis, dėl kurios jis vedė, buvo pritraukti prie Islamo tų moterų tautiečius ir taip užgesinti karo ugnį. Dėl šios priežasties jis vedė Safiją ir Džuvairiją ﷺ.

Aišą ir Havsą ﷺ pranašas ﷺ vedė iš pagarbos jų tėvams, norėdamas sukurti su jais giminystės saitus.

Taigi, sprendžiant iš to, kad pranašas ﷺ geriausiai savo gyvenimo metus pragyveno tik su viena moterimi ir nevedė

Hulle (vedybos siekiant grįžti pas pirmąjį vyrą)

kitų, nederėtų teigti, kad vėlesniosios jo vedybos buvo nepadorių tikslų paskata.

Ir suprasti, kokie buvo viso to laikmečio aukšti tikslai, gali tik tie, kurie giliai suvokia Tikėjimą, būdami skvarbaus proto ir taurios širdies.

Jei pranašo vedybos su daugeliu žmonių būtų tik kūniškojo pasitenkinimo priežastis, kaip mano priešiška nusiteikusi, tada jam būtų nereikėję paskirti geriausių savo gyvenimo metų našlei, kuri turėjo vaikų ir buvo penkiolika metų vyresnė už jį.

Tie ribotos nuovokos žmonės, kurie vedybose mato tik kūno pasitenkinimą, negeba perprasti tikrų šių poelgių motyvų, jų protai ir širdys užimti kūniškų norų ir troškimų ir, darydami įžeidžiančias išvadas, jie tik dar giliau klimpsta į savo pačių tamsą ir ištvirtimą.²⁴¹

241. Osman Nuri Topbaş, Gailestingumo pasiuntiniai iš Gailestingumo pranašo , psl. 14, 15.

MŪSŲ ĮŽYMAUSIOS MOTERYS

Apžvelgiant visą istoriją, moters šeimyninis gyvenimas ir tarnystė Islamui išliko kaip didžiulis pasiaukojimo simbolis. Todėl mes manome, kad derėtų papasakoti keletą gilaus įkvėpimo ir atsidavimo pavyzdžių iš moterų musulmonių.

Amina ﷺ

Pranašo ﷺ motina. Ji buvo Vahba bin Abdumanafa dukra iš kuraišų genties Bani Zuhra giminės. Ji gimė Medinoje, jos tėvas Vachb buvo tos giminės vyresnysis, jo dukra buvo puikiai išauklėta. Tarp kuraišų Amina ﷺ grožiu ir išsiauklėjimu neturėjo sau lygių ir savo kilme ji buvo aukščiausia iš visų savo genties mergaičių. Jos ir jos vyro Abdulah (*tebūna Allahas jais patenkintas*) kilmė kildinama iš bendrų protėvių. Kai Amina ﷺ sulaukė keturiolikos metų, ji buvo atiduota į žmonas pačiam kilmingiausiam jaunuoliui iš kuraišų genties, Abdulah bin Abdulmutalib. Šios vedybos pasirodė labai laimingos ir harmoningos, bet nebuvo ilgos. Praėjus kuriam laikui Abdulah buvo išvykęs verslo reikalais į Šaaamą (Miestas Sirijoje) ir grįžtant mirė Medinoje būdamas dvidešimt penkerių metų amžiaus.²⁴² Vyro mirtis jaunai moteriai buvo tolygu pasaulio sukrėtimui, vienintelė jos paguoda buvo našlaitis Abdulaho sūnus, kurį ji nešiojo po širdimi. Tuo našlaičiu buvo paskutinis Allaho pranašas ﷺ, kaip malonė visiems pasauliams – Muhammadas ﷺ.

Atėjo laikas gimti abiejų pasaulių saulei. 571 metų balandžio 20 dieną, kuri buvo Rabijul Aval 12 diena, pirmadienio rytą visas pasaulis užsipildė šviesa. Pranašo ﷺ gimimas labai pralinksmino Aminą ﷺ. Glausdama kūdikį prie krūtinės, ji stengėsi pamiršti išgyventą skausmą.

Gimdydama pranašą ﷺ, Amina ﷺ nejautė skausmo, lyg ją būtų laiminusios teisingoji Firauno žmona Asija ir Isos (Jėzaus) (*taika jam*) motina, skaisčioji Marjam (Marija) ﷺ ir padėjo visi Dangaus angelai. Sapne jai atėjo nurodymas pavadinti vaiką Muhammadu ﷺ. Būsimojo pranašo ﷺ motina šitaip pasakojo apie gimdymą: „Kai atėjo laikas gimdyti, aš išgirdau garsų balsą, mane apėmė drebulys, tada aš pamačiau baltą paukštį, jis praskrido liedsdamas mane sparnu ir po to baimė ir drebulys praėjo. Man labai norėjosi gerti, aš visa karščiau ir šalia pamačiau indą su baltu kaip pienas skysčiu ir aš išgėriau jį, jis buvo saldus kaip medus ir vėsus, kai tik aš išgėriau, troškulys bematant praėjo. Tada aš pamačiau šviesą, mano namą taip apšvietė, kad aš nieko nemačiau, išskyrus šviesą. Tada aš pamačiau daug moterų, visos jos buvo aukštos ir jų veidai švietė kaip saulė, jos apsupo mane ir patarnavo man. Tada nuo mano akių buvo nuimta širma ir aš pamačiau visą Žemę nuo rytų iki vakarų. Aš mačiau tris vėliavas, viena iš jų išsisklaidė rytuose, o kita vakaruose ir trečia virš Kaabos. Aplink susirinko daug angelų ir kaip tik gimė Muhammadas ﷺ, jis atliko sadždą (Nusilenkimas iki žemės) ir pakėlė rodomąjį pirštą.“

Pranašo ﷺ teta Safija apie jo gimimą pasakojo taip: „Gimstant Muhammadui ﷺ visą pasaulį užliejo šviesa, kai tik jis atsirado, iš karto atliko sadždą ir, pakėlęs galvą, aiškiai pasakė: „Nėra dievybės, išskyrus Allahą, ir aš esu Allaho pasiun-

tinys“. Kai aš norėjau jį nuprausti, man buvo pasakyta: „Mes atsiuntėme jį nupraustą.“ Jis gimė jau su sutvarkyta nupjauta bamba ir apipjautas, ir kai aš norėjau jį suvystyti, pamačiau ant jo nugaros apgamą, ant jo buvo matyti užrašas: „Nėra Dievo, išskyrus Allahą – Muhammadas Allaho pasiuntinys.“ Tik nurimęs jis atliko sadždą ir kažką sakė pašnibždomis ir kai aš palenkiau ausį pasiklausyti, ką jis sako, išgirdau: „Bendruomenė mano, mano Umma.“

Amina ﷺ daugiau neištekėjo. Kai jai buvo dvidešimt metų, ji aplankė savo vyro Abdulaha kapą ir mirė Abva vietoje, kuri yra tarp Medinos ir Mekos, ten ji buvo ir palaidota. Poetas aprašo tai eilėse:

*„O tu, kuri ilsisi prie Abva,
Nuostabiausia iš visų pasaulyje
Rožė pražydo tavo sode...“*

Muhammadui ﷺ tada buvo tik šešeri metai, paskutinėmis savo gyvenimo dienomis, glausdama savo vaiką prie krūtinės, Amina ﷺ sakė: „Viskas kas gyva miršta, viskas kas nauja sensta, viskas kas sena, išeina, kaip ir aš vieną kartą mirsiu. Bet vardas tos, kuri pagimdė tokį skautų ir šventą vaiką, nemirs niekada...“ Pasakiusi tai, ji užmerkė akis šiam pasauliui. Dabar likęs ir be motinos Allaho pasiuntinys ﷺ su tarnaita Umma Aiman, kuri lydėjo juos kelionėje, grįžo į Meką. Šiuose likimo posūkiuose slypėjo daug išminties. Prižiūrėti berniuką ėmėsi jo senelis, o vėliau jo dėdė.

Pranašo ﷺ tėvas ir motina laikėsi Ibrahimo (Abraomo) (taika jam) Tikėjimo, jie buvo tikintys žmonės. Islamo mokslininkai sako, kad jo tėvai buvo prikelti, kad išgirstų ir patvirtin-

tų Vienintelį Dievą ir tokiu būdu įeitų į Muhammado ﷺ Umma (bendruomenę).

Pranašo ﷺ motina Amina ؤا užima ypatingą vietą Islamo istorijoje, ji nusipelnė tokios garbės, kurios negavo nė viena moteris, būtent, pagimdyti pasauliui Allaho pranašą ﷺ, siųsto kaip Malonę visiems pasauliams. Ir tegul Allahas laimina kiekvieną moterį, kuri gimdo vaikus! Amin

Hadidža ؤا

Tai pirmoji pranašo ﷺ žmona ir pirmoji musulmonė, teisiųjų motina. Jos tėvas Huvailid buvo žymi asmenybė iš kuraišų genties, jos motinos vardas buvo Fatima. Už aukštą kilmę ir ypatingą išprusimą Hadidžą vadino „Švarioji“.

Teisiųjų motina Hadidža ؤا gimė apie 555 metus²⁴³ Mekeje, ji su pranašu ﷺ turėjo bendrus protėvius iš Luajaus giminės pagal motinos liniją ir iš Kusajaus giminės pagal tėvo liniją.

Taigi Hadidža ؤا buvo iš kilmingos, turtingos ir visų gerbiamos šeimos, ji buvo graži, protinga, dora ir garbinga, buvo žinoma kaip toli numatanti ir aštraus proto, ji buvo verslininkė. Sužinojusi apie Muhammado ﷺ sąžiningumą ir garbingumą, ji pasamdė jį į darbą ir siuntė į verslo kelionę į Siriją. Ji buvo našlė ir daugelis kuraišų genties vyrų piršosi jai, bet nė vienam iš jų nepavyko pavergti jos širdies. Visas savo gyvenimo pa-

243. Hayati Ulku, Žymiausieji iš pranašo ﷺ pasekėjų, psl. 431.

keleivio vertybes, kurias ji pageidavo matyti ir net daugiau nei tai, ji rado tik pas Muhammadą ﷺ.

Netrukus Hadidžai ﷺ nusišypsojo laimė ištekėti už Muhammado ﷺ ir garbė tapti teisiųjų motina. Tapus pirmąja ﷺ mylima pranašo žmona, ją vadino „Didžiąja“.

Kai pranašas ﷺ ir Hadidža ﷺ susituokė, jam buvo 25, o jai 40 metų, ji turėjo vaikų iš pirmos santuokos. Pranašas ﷺ pragyveno su ja gražų, pavyzdingą gyvenimą.

Hadidža ﷺ nuo Muhammado ﷺ pagimdė du berniukus ir keturias mergaites. Pirmasis jų vaikas buvo berniukas, jį pavadino Kasym, būtent dėl to pranašą ﷺ vadindavo „Abul Kasiim“. Vyriausioji dukra buvo Zainab ﷺ, o jauniausioji Fatima ﷺ, ji buvo ir mylimiausioji pranašo ﷺ dukra. Ji gimė, kai pranašui ﷺ buvo 40 metų ir jam buvo apreikštas pirmasis apreikšimas.

Visi pranašo ﷺ sūnūs mirė būdami dar maži ir dukros mirė anksčiau nei pats pranašas ﷺ, išskyrus Fatimą ﷺ, kuri pergyveno pranašą ﷺ vos pusę metų. Ji buvo atiduota į žmonas Ali ﷺ. Kilmingą pranašo ﷺ liniją pratęsė Fatima ﷺ. Allaho pasiuntinio ﷺ duktė Zainab ﷺ buvo atiduota į žmonas Rabi Abul Asa sūnui. Rukaja ir Umm Kulsum ﷺ buvo atiduotos į žmonas Usmanui ﷺ. Rukaja ﷺ netrukus mirė ir pranašas ﷺ atidavė jam į žmonas kitą dukrą Umma Kulsum ﷺ, dėl ko Usmanas ﷺ ir gavo pravarde „Zinurain“ (turintis dvi žmonas).

Kilnioji Hadidža ﷺ labai mylėjo pranašą ﷺ. Iki jo pranašystės ir vėliau ji labai stipriai palaikė jį tiek materialiai, tiek dvasiškai. Ji buvo jam naujų jėgų šaltinis, negailėjo jam nei

savo sielos, nei turtų, ji stengėsi dalintis su juo visais sunkumais ir rasti išeitį sunkiose situacijose. Ji padėjo pranašui ﷺ atlaikyti daugiadivių išpuolius ir persekiojimą, niekada nepriekaištavo dėl sunkumų, guodė jį. Viską, ką jis liepdavo jai, ji ištikimai išpildydavo. Jos santykiai su pranašu ﷺ buvo grįsti didžiule pagarba. Tiesos kelyje ji paaukojo visą savo nuosavybę, rodydama nepaprastai aukštą savos sielos tyrumą.

Kai Allaho pasiuntinys ﷺ išsigandęs grįžo iš Hira uolos ir pasakė: „*Kas gi patikės manimi, o Hadidža?*“ Ši teisią moteris atsakė jam: „*Prisiekiu Allahu, Jis niekada tavęs nespaus ir neskriaus, juk tu visada palaikai santykius su giminėmis, padedi tiems, kuriems sunku, kada pats sunkiai susitvarkai su savo reikalais, padedi vargšams ir bedaliams, priimi svečius ir dalyvauji nustatant teisumą...*

O Allaho Pasiuntiny! Aš palaikysiu tave, aš pirmoji palaikysiu teisumą to, su kuriuo tu esi siųstas. Tu tik pašauk mane į savo Viešpaties Kelią!“ Tokiu būdu ji tapo pirmuoju žmogumi, kuris palaikė pranašą ﷺ ir patikėjo, kad jo pranašiškoji misija yra tiesa.²⁴⁴

Pranašas ﷺ taip pat labai mylėjo Hadidžą ﷺ. Jis labai vertino jos pagalbą ir atsidavimą, jis sakė: „*Tada kai visi nusiuko nuo manęs, ji įtikėjo, tada kai visi mane laikė melagiu, ji tikėjo, tada kai visi nenorėjo turėti su manimi nieko bendra, ji padėjo man savo esybe ir siela ir iš jos Aukščiausiasis Allahas davė man vaikų.*“

244. Osman Nuri Topbaş, Gailestingumo pasiuntiniai iš Gailestingumo pranašo ﷺ, psl. 14.

Allaho pasiuntinys ﷺ pragyveno su Hadidža ﷺ laimėje ir savitarpio supratime dvidešimt penkerius metus, rodydamas idealios šeimos pavyzdį visai žmonijai. Jis viskuo buvo patenkintas Hadidža ﷺ, jis vertino jos didžiadvasiškumą, aiškiaregiškumą ir proto skvarbumą. Ir tada kai buvo priimta, kad galima vesti kelias moteris, jis, turėdamas tokią galimybę, gyveno tik su Hadidža ﷺ. Po jos mirties jis visada ją prisimindavo, kai jis sutikdavo kokį jos giminaitį, pagarbiai atsistodavo ir pasisodindavo šalia savęs ir, jei jis turėdavo daugiau pinigų, visada dalį nusiųsdavo jiems. Per Kurban (Aukojimo Šventės) visada atsiųsdavo mėsos Hadidžos ﷺ giminaičiams. Ji paliko jo atmintyje pačius šviesiausius prisiminimus.

Hadidža ﷺ mirė Mekoje 620 m. per Ramadano mėnesį būdama 65 metų, jos kapas yra Džanatul Mualia vietovėje.

Kai Hadidža ﷺ perėjo į amžinąjį gyvenimą, pranašui ﷺ buvo 50 metų, jos mirtis sukrėtė Allaho pasiuntinį ﷺ, jo širdis plyšo iš skausmo. Allaho pasiuntinys ﷺ sakė apie Hadidžą ﷺ: „Ji geriausia iš moterų.“ Aiša ﷺ sakė: „Iš visų Pranašo žmonių, aš labiausiai pavydėjau Hadidžai ﷺ.“

Te Allahas dovanoja mūsų šeimoms tokią laimę ir savitarpio supratimą, kokia buvo mūsų pranašo ﷺ ir teisiųjų motinos Hadidžos ﷺ šeimoje! Amin

Aiša ﷺ

Mylima pranašo ﷺ žmona, Abu Bakro ﷺ dukra. Jos tėvas savo dvasios didingumu ir išprusimu buvo antras pasaulyje po pranašų. Jo motina Umma Ruman buvo gerbiama moteris, jo giminėje buvo bendrų protėvių su pranašu ﷺ iš Kinan giminės.

Allaho pasiuntinys ﷺ apie ją sakė: „Kas nori pamatyti Rojaus Hura, tegul pažvelgia į Umm Ruman!“ Štai pas tokius tėvus 606 m. Mekojė gimė Aiša.²⁴⁵

Yra įvairių nuomonių dėl Aišos amžių santuokos metu. Dauguma musulmonų šaltinių teigia, kad jai buvo šešeri metai kai ji susižadėjo, o santuokos pradžioje – devyneri metai. Kituose šaltiniuose minimas dešimties metų amžius. Kai kurie mokslininkai linkę manyti, kad jai buvo penkiolika ar net septyniolika metų. Kai kurie istorikai, įskaitant Ibn Hishamą, teigė, kad Aisha buvo viena pirmųjų, atsivertusių į islamą, o tai leidžia daryti išvadą, kad santuokos metu jai buvo 15 metų. Kai kurie istorikai ir tyrinėtojai nurodo įrodymus, kad kai Džubeir ibn Mutim norėjo jai pasituokti prieš pranašą Muhammedą ﷺ, jai buvo daugiau nei 17 metų, taip pat Alij ul Kari savo kūrinyje pavadinimu „Miškat“ rašo: „Aišos sesuo Asma per Hidžrą buvo 27 metų amžiaus, ji buvo vyresnė už Aišą 10 metų, vadinasi Aišai buvo tuomet buvo 17 metų.“²⁴⁶

Kai Aišai ﷺ buvo 14 metų, ji tapo pranašo ﷺ sužadėtine. Po trejų metų jie persikėlė į Mediną ir susituokė pirmaisiais Hidžros metais, tada jai buvo 18 metų.²⁴⁷

Jų vedybos įvyko dieviškuoju nurodymu, viename hadise, kurį perdavė pati Aiša ﷺ, sakoma, kad angelas Džibril (*taika jam*) atnešė pranašui ﷺ suvyniotą šilke Aišos ﷺ atvaizdą ir perdavė: „Tai tavo žmona šiame ir amžinajame pasaulyje.“ Jie kartu pragyveno 8 metus iki pat pranašo ﷺ mirties.

245. M. N. Bursaly, Aiša, psl. 21.

246. M. Zakai Konrapa, Mūsų pranašas ﷺ, psl. 435.

247. M. Zakai Konrapa, Mūsų pranašas ﷺ, psl. 234.

Allaho pasiuntinys ﷺ labai mylėjo Aišą ﷺ, ji buvo labai dora ir ypatingai kukli, dėl ko dažnai raudonuodavo, būtent dėl to ją pavadino „Humeira“ (Raudoniukė) ir pats Pranašas ﷺ kartą pasakė: „*Pusę savo tikėjimo mokykitės iš tos Raudoniukės.*“ Sirgdamas paskutiniąja savo liga, pranašas ﷺ visoms žmonoms sutinkat pasiliko su Aiša ﷺ namuose. Ten jis atsiduso paskutinį kartą ir ten buvo palaidotas. „Hudžra – Saadat“ (Laimės kambarys), kur ir dabar yra jo kapas – tai Aišos ﷺ kambarys.

Kai mirė pranašas ﷺ, Aiša ﷺ buvo dar jauna, ji tapusi teisiųjų motina, kiekvieno musulmono sieloje užima garbingą vietą. Umar, Usman ir Ali (*tebūna Allahas jais patenkintas*) valdymo laikais, ji buvo visų labai gerbiama.

Dar vaikystėje Aiša ﷺ išmoko raštingumo, nes buvo labai gabus vaikas, ji turėjo fenomenalią atmintį. Užmaršumas, kuris buvo būdingas daugeliui žmonių, jai buvo nežinomas, ji niekada nepamiršdavo, jei ką nors kartą išgirdavo ar išmokdavo. Todėl jos perdavimai Islamo istorijai ir mokslui turi neįkainojamą reikšmę. Pasinaudodama savo unikaliomis žiniomis ji išmokė daugelį žmonių.

Iš tų, kurie perdavė pranašo ﷺ hadisus, Aiša ﷺ užima ypatingą vietą, ji įeina į pirmąjį šešetą, kurie perdavė daugiausia hadisų, kuriuos girdėjo iš pranašo ﷺ. Ji perdavė 2210 hadisų ir vieną ketvirtąją Šariato taisyklių, pagrįstų iš jos perduotų hadisų. Dėka jos gyvai ir smulkiai aprašyto pranašo ﷺ gyvenimo, musulmonai turėjo kuo remtis „Asr Saadat“ epochoje (Islamo klestėjimas). Būtent iš jos mes gavome detalų Allaho pasiuntinio ﷺ gyvenimo ir jo elgesio aprašymą iki ir po Hi-

džros – Mekoje ir Medinoje. Dėka Aišos pastangų visos Islamo žinios pasipildė neįkainojama medžiaga.²⁴⁸

Aiša yra viena iš Islamo teisės pagrindų pradininkų. Ji buvo tokia stipri šioje srityje, kad galėjo pati išleisti Fetvą (Reglamentus). Tai ji sudarė vieną trečiąją Islamo teisės pagrindų, ji buvo iš žymios tų laikų įstatymų leidėjų teisininkų šeimos, ji išleido daugybę nurodymų moterų klausimais. Ji teikdavo Fetvą (Reglamentus) valdant kalifams Abu Bakr, Umarui ir Usamai (*tebūna Allahas jais patenkintas*).²⁴⁹ Visada, kai iškildavo kokių nors sunkumų, teisininkai konsultuodavosi su Aiša .

Aiša pati dalyvavo mūšiuose prie Badro, Uhudo ir Handako ir perdavė daugelį hadisų apie kautynių eigą ir musulmonų padėtį mūšių metu. Iš daugelio jos hadisų pasakojimų žinome, kokiomis aplinkybėmis daugelis iš sahabų (Pranašo pasekėjų) atėjo į Islamą, ji buvo gyva istorija. Aiša turėjo fenomenalią atmintį, todėl niekada neužmiršdavo nei įvykių, nei žodžių.

Aiša dalyvavo visose pranašo mūšiuose Medinoje ir, kaip kitos moterys, slaugė ligonius ir sužeistuosius. Kai pranašo palaimintas veidas buvo sužeistas nuo daugiadiėvių akmenų prie Uhudo, Aiša sustabdė kraujavimą.

Įvykis dėl šmeižto

Yra žinoma, kad Aiša dalyvavo Bani Mustalik mūšyje kartu su pranašu . Mūšio metu veidmainiai musulmonai

248. Hajati Ulku, Žymiausi pranašo palydovai , psl. 193.

249. Islamo iškilimo epoha, II t., psl. 998.

bandė apšmeižti Aišą ﷺ. Netrukus apie šmeižtą sužinojo Aiša ﷺ. Kas buvo po to, ji rašė taip: „Man darėsi vis blogiau, karštis vis kilo, rodėsi, kad nuo manęs kyla garai, mažiau neaiškiai, aš neišsilaikiau ant kojų ir nugriuvau, kai atsipeikėjau, nuėjau namo. Aš paprašiau pranašo ﷺ leidimo, kad jis leistų man grįžti į tėvo namus, jis leido man, ir aš išėjau. Aš norėjau išsiaiškinti, kas vyksta, ir paklausiau motinos. Mama sakė: „Nepergyvenk, vaike...“ Aš daug verkiau, tėvas savo kambaryje skaitė Koraną ir, išgirdęs mano balsą, paklausė motinos, kas atsitiko. Mama sakė jam: „Ji tik dabar sužinojo, ką apie ją kalba.“ Jis priėjo prie manęs ir pasakė: „Pakentėk, mano vaike, pažiūrėsim, kokį nurodymą duos Aukščiausiasis Allahas.“ Tą naktį aš nemiegojau iki ryto ir verkiau“.

Praėjo mėnuo. Per visą tą laiką pranašas ﷺ nė karto neatėjo aplankyti mūsų. Vieną dieną jis atėjo, pasisveikino ir atsėdo šalia. Jis išreiškė pagarbą Aukščiausiajam Allahui. Iki tol aš visą laiką verkiau, bet išgirdusi pranašo ﷺ balsą, aš nustojau verkti, jis pasisuko į mane ir pasakė: „*Aiša, apie tave man kai ką sakė. Jei tu ne tokia, kaip apie tave kalba, Aukščiausiasis Allahas labai greitai atskleis tai. Jei tu padarei nuodėmę, tada atgailauk ir prašyk atleidimo pas Viešpatį, nes Allahas visada atleidžia tiems, kas prašo Jo atleidimo.*“

Tada aš pasakiau: „Prisiekiu Aukščiausiuoju Allahu, viską, ką tu girdėjai, yra melas! Allahas žino, kad nieko nežinau apie tai. Allahas žino, kad aš nieko nežinau ir jeigu aš padariau tai, ko nepadariau, tada sumeluosiu ir apkalbėsiu save pačią.“ Tada aš nusisukau ir užsidengiau veidą rankomis, aš vis laučiau, kada Viešpats išteisins mane, nes aš buvau užtikrinta. Aš

buvau nekalta ir vis tiek aš nebuvo užtikrinta, kad dėl manęs Viešpats apreiškį ajatą, kur bus pasakyta apie mane, ir tas ajatas bus kartojamas iki pat Teismo Dienos.

Pranašas ﷺ nespėjo atsistoti iš savo vietos ir niekas nespėjo išeiti iš kambario, kai ant jo veido pradėjo matytis, kad jam ateina apreiškimas. Visi ten esantys suprato, kad atėjo dieviškasis nurodymas. Kai apreiškimas buvo baigtas siųsti, jis nusivalė nuo veido prakaito lašus, tada nusišypsojo ir sakė: „Dieviškoji žinia tau, Aiša! Aukščiausiasis Allahas išteisino ir nuvalė tave, Jis liudija, kad tu nekalta.“ Tada jis pasakė dešimt apreiškimų ajatų, pradėdamas nuo vienuoliktojo suros „An Nur“ ajato.

Mano tėvas iškart atsistojo ir pabučiavo mane į kaktą. Jis pasakė: „Kelkis ir padėkok Allaho pasiuntiniui ﷺ!“ Nesitikėjau, kad apie mane bus apreiškimas ajatas, ir būdama priblokšta pasakiau: „Ne, aš neatsikelsiu! Prisiekiu, kad neatsikelsiu! Ir aš nedėkosiu ir negirsiu nieko, išskyrus Allahą. Mano Viešpats giria mane savo ajatuose.“

Šventajame Korane aprašomas liūdnas galas tiems, kurie skleidžia apkalbas:

„Tie (žmonės), kurie atėjo su išgalvotu melu (tariamai, kad Aiša ﷺ, pranašo ﷺ žmona, svetimavo), yra iš jūsų (o, tikintieji) tarpo (kurie priskirta save prie tikinčiųjų tarpo). Ne-laikykite to (jų žodžių) blogiu sau, priešingai, jums tai nau-dinga (nes ši istorija turi nuostabią pabaigą ir tikintieji gaus didelį atlygį už kantrybę šiame išbandyme). Kiekvienam iš jų (ši melą skleidžiantiems) – tai ką, jie užsidirbo iš šios veiklos (savo nuodėmės dalies). Ir kas iš jų prisiėmė didžiąją dalį

tos (svarbiausio veidmainio veiklos (Abdullah bin Ubayy bin Salul), **jam** (Amžinajame gyvenime) (lemta) **didžiulė bausmė**.“²⁵⁰

Dar vienas labai svarbus Aišos ﷺ gyvenimo įvykis – tai Kupranugarių mūšis. Šis mūšis įvyko valdant kalifui Ali ﷺ, kai buvo suregztas Abdula bin Saba ir jo sėbrų suokaltis. Tada Aiša ﷺ dalyvavo šiame mūšyje ne dėl karo, o dėl abiejų pusių susitaikymo. Po šio mūšio kalifo Ali ﷺ iniciatyva Aiša ﷺ buvo nusiųsta į Mediną mokyti gyventojų Islamo ir hadisų.

Aiša ﷺ neturėjo vaikų, ji mirė Medinoje 670 metais, pagal Hidžrą 58 metais, būdama 74 metų.²⁵¹ Ir kaip ji pageidavo, ją palaidojo naktį Džannat ul Baki kapinėse. Saliat Džanaz prie kapo jai skaitė Abu Huraira ﷺ, kuris tada buvo Medinos statytinis, kai Mediną valdė Marvana. Jos mirtis buvo didžiulė netektis Islamo teisės pasauliui.

Te papuošia Allahas visas musulmones moteris tokiomis nuostabiomis savybėmis, kurias turėjo ji. Amin!

Fatima az Zahra ﷺ

Pati jauniausia ir mylimiausia pranašo ﷺ dukra, Hadidžos ﷺ dukra, Ali ﷺ žmona. Ji gimė Mekoje, kai buvo pradėti siųsti apreiškimai. Antraisiais Hidžros metais pagal dieviškąjį nurodymą pranašas ﷺ atidavė ją į žmonas Ali ﷺ, tada Fatimai ﷺ buvo 15 metų, Ali ﷺ 24 metai.²⁵²

250. An-Nur: 11.

251. M. Zakai Konrapa, psl. 234.

252. M. Zakai Konrapa, Mūsų pranašas, ﷺ psl. 454.

Fatima ir Ali (*tebūna Allahas jais patenkintas*) pragyveno laimingą šeimyninį gyvenimą, būdami pavyzdžiu visai pranašo ﷺ bendruomenei. Praėjus metams po vestuvių gimė sūnus Hasan, o po keturių metų antras sūnus Husein.

Gryna pranašo ﷺ giminė buvo pratęsta tik per Fatimą ﷺ ir jos sūnus Hasaną ir Huseiną (*tebūna Allahas jais patenkintas*). Ali, Fatima, Hasan ir Husein (*tebūna Allahas jais visais patenkintas*) yra vadinami „Achl i beit“ arba „Alii Aba“, tai yra Muhammado ﷺ giminės palikuonys.²⁵³ Huseino ﷺ giminės pratęsėjai tituluojami – „Saiid“, o Hasano ﷺ giminės pratęsėjai – „Šarif“.

Kiekvienas musulmonas privalo mylėti ir gerbti pranašo ﷺ šeimos narius. Viename iš hadisų Dailam rinkinyje, kuriuos perdavė Ali ﷺ, sakoma: „*Teismo Dieną per Siirat tiltą be paslydimų galės pereiti tie, kurie savo gyvenime jautė meilę ir pagarbą mano šeimos nariams ir mano palikuonims.*“

Fatima ﷺ yra pati gerbiamiausia iš visų moterų, juk ji paties pranašo ﷺ kūnas,²⁵⁴ labiausiai iš visų paveldėjęs jo auklėjimą ir žinias. Niekas nebuvo taip artimas pranašui ﷺ kaip Fatima ﷺ,²⁵⁵ savo protu, grožiu, dievobaimingumu ir išprusimu ji buvo elgesio pavyzdys. Ji buvo balto ir šviesaus veido, todėl ją vadino „Zahra“ ir „Batul“, tai reiškia „Labai švari“.

Kartą Fatima ﷺ paprašė pranašo ﷺ paslaugos: „Hasan ir Husein (*tebūna Allahas jais patenkintas*) labai judrūs vaikai ir aš nespėju jų prižiūrėti.“ Pranašas ﷺ į tai atsakė: „Dukryte, jei

253. Hadži M. Džamal Ogiut, *Fatimtuz-Zahra*, psl. 114.

254. Al Buhari.

255. Hadži M. Džamal Ogiut, *Fatimtuz-Zahra*, psl. 150.

nori, imk dvi tarnaites, bet neįmanoma ilsėtis abiejuose pasauliuose, todėl tu jau pasistenk padirbėti šiame pasaulyje ir rasi poilsį kitame!“

Kitame perdavime sakoma, kad Fatima iš grūdų malė miltus, nešė vandenį iš šulinio, nuo to jos rankos pasidarė grubios ir atsirado nuospaudų. Tada ji parodė rankas pranašui ir paprašė tarnaitės. Į tai jis atsakė: „Tuomet, kai „Achl i Suffa“ gyvena taip vargingai, o Badro šahidų našlaičiai vos išgyvena badaudami, kaip tu gali prašyti to?“²⁵⁶

Yra žinoma, kad Allaho pasiuntinys primygtinai ragino savo dukrą neprarasti budrumo ir neparodyti nepagarbos Amžinajam gyvenimui, jis sakė: „O mano dukra Fatima, stenkis gelbėti savo sielą nuo pragaro ugnies, nes ne mano jėgoje nuimti nuo jūsų bausmę būsimajame gyvenime. Aš negaliu nutraukti giminytės ryšių šiame pasaulyje, aš visada jiems darau gera ir esu dosnus jiems. Dėl jūsų aš galiu tik, jei matysčiau, kad jo vaikus ir šeimą puola priešai, sušukti: „Bėkite!“ arba „Slėpkitės!“ Ir aš negaliu padaryti ko nors daugiau, visa kita priklauso nuo jūsų.“²⁵⁷

Pranašas labai mylėjo savo dukrą Fatimą . Kai jis susirgo, jis pašaukė ją pas save, kažką pašnibždėjo jai į ausį ir ji apsisverkė. Tada kažką jai sušnabždėjo antrą kartą ir ji nusišypsojo. Aiša paklausė jos, apie ką jis kalbėjo. „Pradžioje pranašas sakė, kad mirs nuo šitos ligos ir aš apsisverkiau. Tada jis sakė, kad aš būsiu pirmoji, kuri prisijungs prie jo, iš jo šeimos narių ir tai mane nudžiugino“.

256. Osman Nuri Topbaş, Vandens šotis, psl. 54.

257. Sahih Muslim, I t., psl. 133.

Po pranašo ﷺ mirties niekas nematė Fatimos ﷺ besišypsančios. Savo jausmus ji aiškino taip: „Mane užliejo toks liūdesys, kad jei jis nusileistų saulėtą dieną, viskas virstų į tamsią naktį.“

Diena iš dienos deginanti liūdesio ugnis dėl tėvo vis augo, jos daugiau nedomino šio pasaulio reikalai, ji gyveno liūdesy ir sielvarte. Vienuoliktais Hidžros metais jos ilgesys tapo nepakeliamas, ji galutinai prarado domėjimąsi gyvenimu, ji tirpo akyse, viduje ji jau ruošėsi mirčiai, galiausiai Ramadano mėnesio trečią dieną ji perėjo į kitą pasaulį ir susijungė su savo tėvu ﷺ. Tada Fatimai ﷺ buvo 29 metai.²⁵⁸ Jos pageidavimu, ji buvo palaidota naktį Džanat ul Baki kapinėse.

Te papuošia Allahas mūsų moteris tomis nuostabiomis savybėmis, kokiomis papuošė ją. Amin.

Ali ir Fatimos ﷺ pasižadėjimas

Ibn Abbas ﷺ pasakoja: „Kartą Hasan ir Husein ﷺ dar būdami vaikais susirgo. Apie tai sužinojęs pranašas ﷺ aplankė juos kartu su keletu savo pasekėjų. Kai kurie iš jų patarė Ali ﷺ: „Kodėl gi tau neduoti pasižadėjimo Aukščiausiam vardan vaikų išgyjimo?“ Pakludamas patarimams, Ali kartu su Fatima ﷺ davė pasižadėjimą Aukščiausiam Allahui, kad pasninkaus tris dienas iš eilės Jo Šlovei ir dėl greito jų vaikų išgyjimo. Vos tik jie taip nusprendė, jų vaikai pagijo. Bet kadangi jie jau buvo davę pasižadėjimą pasninkauti, jie nu-

258. Hadži M. Džamal Ogiut, Fatimtuz-Zahra, psl. 214.

sprendė tai padaryti, bet jie neturėjo maisto, kad paruoštų Iftar (Pasninko vakarienė po saulės nusileidimo).

Tada Ali ﷺ nuėjo pas vieną žydą iš Haibaro vardu Šamun ir pasiskolino iš jo tris saikus grūdų. Fatima sumalė miltus ir tą dieną iškepė penkis paplotėlius, lygiai tiek, kiek užtektų jai su vyru. Ir vos jie susiruošė valgyti Iftar į duris pasibeldė vargšas. „As Saliamu Aleikum, Muhammado ﷺ šeima! Aš vargšas musulmonas, ar negalėtume manęs pamaitinti, tada ir jus Allahas pamaitins Rojaus maistu!“ Jie nedvejoję pasiūlė vargšui tai, kas buvo ant stalo. Tada Ali sakė ﷺ: „O pačiojo geriausio iš visų žmonių ﷺ dukra! O Fatima ﷺ, tobula tikėjime ir garbina-me! Tu esi liudininkė to, kad žinodama mūsų padėtį šeimoje ir matydama to vargšo sunkią padėtį, savo siela likai su Allahu! Ir Fatima ﷺ atsakė: „O mano dėdės sūnau, prašau, nors aš neturiu pakankamai maisto, kad pamaitinčiau šį vargšą, bet aš tikiuosi, kad jei jį pamaitinsiu, būsiu priskirta prie gerų žmonių ir užsitarnausiu geriausiųjų užtarimą.“ Ir viską, kas buvo ant stalo, jie atidavė tam vargšui, o patys tik atsigėrė vandens.

Kitą dieną jie vėl pasninkavo, Fatima ﷺ sumalė miltų ir iškepė tiek paplotėlių, kiek ir praeitą dieną. Kai atėjo vakaras, jie sėdo prie stalo, laukdami kada bus galima pradėti vakarienai ir staiga pasigirdo beldimas į duris. Ten buvo našlaitis. „As Saliamu Aleikum, Muhammado ﷺ šeima“ aš esu vieno Muhadžir (Persikėlėlis iš Mekos į Mediną) sūnus, našlaitis. Mano tėvas žuvo Akab mūšyje. Vardan Dievo! Duokite ką nors pavalgyti! Tegul ir Allahas pamaitina jus Rojaus maistu!“ Jie nedvejodami pasiūlė savo maistą našlaičiui, o patys atsigėrė tik vandens ir atsigulė miegoti būdami alkani kaip vakar.

Trečią dieną Fatima sumalė miltų iš paskutinių grūdų ir iškepė paplotėlių Iftar vakarienei. Vos tik jie atsisėdo prie stalo, kai į duris pasibeldė karo belaisvis, jis sakė: „As Saliamu Aleikum, Muhammado šeima, aš esu karo belaisvis, duokite ko nors pavalgyti, tegul ir Allahas pamaitina jus Rojaus maistu!“ Jie ilgai nesvarstę pasiūlė maistą tam belaisviui, patys atsigėrę vandens atsigulė miegoti alkani.²⁵⁹

Tada Aukščiausiasis Allahas paskelbė jų gerą darbą ir atlygiu už šį veiksma atsiuntė Šventojo Korano ajatus:

„Ir jie maitina vargšus, našlaičius ir belaisvius. Patys būdami alkani, vardan meilės Allahui“.²⁶⁰

Nasiba hatun

Nasiba hatun, Kaaba dukra, ansaaro Zaid bin Asim žmona. Ji su savo vyru ir dviem sūnumis kovėsi mūšyje prie Uhudo. Viena iš didingiausių mudžahedė Islame, Nasiba hatun visus sužavėjo savo heroizmu ir ryžtu. Ji nukirto kalaviju koją raiteliui, kuris puolė Allaho pasiuntinį ir po to numetė jį nuo žirgo, ir nužudė. Mūšyje ji buvo sunkiai sužeista su daugybe sužalojimų, paplūdusi krauju ji kovėsi toliau, tuo įkvėpdama savo sūnus ir vyrą.

Mūšyje vienas žymus kuraišas Ibn Kamija suriko: „Parodykite man jį! Arba jis, arba aš!“ Ir raitas ant žirgo veržėsi tiesiai į pranašą . Čia atsirado Nasiba hatun, ji spėjo tris kartus smogti kalaviju Ibn Kamijui, bet nesugebėjo jo užmušti, nes

259. Hadži M. Džamal Ogjut, Fatimtuz-Zahra, psl. 162–163.

260. Al Insan: 8

jis buvo užsidėjęs dvejus žiedinius šarvus, Ibn Kamija atsakomuoju smūgiu stipriai sužeidė Nasiba hatun petį. Pranašas ﷺ pamatęs jos žaizdą tuoj pašaukė vieną iš jos sūnų Abdulahą: „Greičiau pasirūpink savo motina!“ Nasiba hatun buvo sužeista dvylikoje ar trylikoje vietų, stipriausias sužeidimas peties srityje buvo suduotas to paties Ibn Kamijos. Ji visus metus gydėsi šią žaizdą.

Kur tik neiškildavo užpuolimo pavojus pranašui ﷺ, Nasiba hatun su savo šeima petys į petį kartu su artimiausiais jo pasekėjais gynė jį. Allaho pasiuntinys ﷺ sakė apie ją:

*„Mūšio dieną prie Uhud, kur tik aš neapsidairyčiau, aš mačiau, kaip kaunasi Umma Ummar (Nasiba hatun).“*²⁶¹

Ir išreikšdamas padėką šiai doriai šeimai Allaho pasiuntinys ﷺ sakė apie juos: *„O Viešpatie! Padaryk man juos artimiausius Rojaus soduose!“*²⁶²

Te Allahas, dėka šios didžios ir ryžtingos moters, už jos žygdarbius padaro ir mus artimus mūsų mylimam pranašui ﷺ Rojaus soduose! Amin

Poetė Hansa hatun ﷺ

Pranašo laikais gyveno žymi poetė Hansa bint Amr, ji kūrė labai gražius eilėraščius apie didvyrius. Islamo priėmimas pakeitė ją, ji tapo savikritikos ir nuolankumo pavyzdžiu, siekdama tobulybės Tikėjime. Mūšyje prie Kadiso ji prarado keturis savo vaikus, bet tai nesumenkino jos ryžto. Šios netek-

261. Asim Keksal, Islamo istorija, III t., psl. 104.

262. Ramazanoglu Mahmoud Sami, Uhudo mūšis, psl. 30.

ties skausmą ir liūdesį kompensavo garbė būti šahidų, kurie atidavė savo gyvybę už Islamą, motina. Poetė Hansa eidama į mūšio lauką įkvėpė savo vaikus žodžiais, kurie įėjo į istoriją:

„Mano vaikai, didvyriai mano!

Prisiekiu, jūs esate vieno tėvo ir vienos motinos vaikai, kaip aš neišdaviau savo vyro, taip ir jis niekaip nesuteršė savo garbės ir ištikimybės, ir aš priėmiau Islamą savo noru ir vardan Allaho aš savo noru persikėliau į Mediną, ir jūsų kilmė švari.

Ir aš tikiuosi, to pakanka ryžtui būti užtikrintam mūšyje, jūs turite būti pirmieji mūšyje, kurie išeis pirmieji su Tikėjimo priešais, aš noriu jus matyti ne užnugary, bet pirmosiose gretose. Juk šios kautynės ne tokios, kokios būdavo praeityje, kai jūs kariaudavote dėl praeinančios ir asmeninės naudos. Tai iššūkis stabmeldžiams, kurie sukuria sau dievus savo rankomis, tai iššūkis tiems, kurie laidoja gyvas savo naujagimės mergaites, tai iššūkis parodyti tikrąją Tiesą, tai mūsų Viešpaties nurodymu, vadovaujamas Jo pasiuntinio ﷺ.

Kokių gi dar reikia žodžių!“

Po šių žodžių poetė Hansa apkabino kiekvieną iš savo vaikų ir pridūrė: „Arba jūs iškeliate pergalės vėliavą virš Kadiso, arba tegul aš išgirsiu, kad jūs žuvote čia, kaudamiesi vardan Islamo! Šie didvyriški motinos žodžiai, kuriuos ji ištarė savo vaikams, įkvėpė kitus karius, tai tapo priežastimi, kad Islamo pergalės vėliava suplevėsuotų virš Kadiso.

Įvyko taip, kaip ji norėjo. Būdama sunkios sveikatos ji gulėjo lovoje, kai jai pranešė žinią apie tai, kad keturi jos vaikai tapo šahidais, ir ji pasakė:

– Ar taip yra, kad dabar aš esu šahidų motina? Jai buvo atsakyta:

– Taip.

Jai buvo atsakyta

– Ir net keturių.

– Kas laimėjo?

Paklausė ji.

– Pergalė musulmonų, dabar virš Kadiso iškelta Islamo vėliava!

Jai buvo atsakyta.

Hansa pridūrė:

– Tebūnie taip, kad visi keturi mano sūnūs krito vardan Islamo pergalės!

Ir pakėlusi rankas į Dangų paprašė:

– O Viešpatie! Visus keturis didvyrius, kuriuos Tu dovanojai man, aš paaukojau vardan Tavo Tikėjimo. Priskirk mane prie šahidų motinų, būti šachidų motina būtų man didi dovana, priimk mano šį prašymą!

Ir kada tik būdavo kalbama apie Hansa hatun, Allaho pasiuntinys ﷺ visada sakydavo apie ją: „*Ji – pavyzdys Islamo moterims.*“²⁶³

Mašita hatun ir jos Tikėjimo tvirtovė

Tarp Firauno (Faraono) rūmų tarnaičių buvo moteris Mašita hatun, ji tikėjo Vieninteliu Dievu ir nuolat kartodavo:

„Dievas Vienas.“ Kartą Firauno (Faraono) dukra tai išgirdo ir papasakojo savo tėvui. Sužinojęs apie tai, Firaunas (Faraonas) supyko ir grasinimais bandė atkalbėti ją nuo tikėjimo. Net kančiomis nepavyko priversti Mašita hatun atsisakyti tikėjimo, ji vis kartojo: „Dievas Vienas.“ Tai sukėlė dar didesnį Firauno (Faraono) pyktį ir neapykantą, bet Mašita hatun išliko tvirta tikėjime ir vis kartojo: „Mano Dievas Vienas, Tai Aukščiausiasis Allahas, šalia Jo nėra kito dievo.“

Ši vargšė moteris turėjo penkiolikmetę dukrą ir trijų mėnesių sūnelį. Tada Firaunas (Faraonas), norėdamas parodyti savo valdžią ir pasiekti pilno paklusnumo jo valiai, įsakė atvesti jos dukterį: „Ei Mašita! – suriko jis: – sakyk, kad aš tavo dievas, kitaip tavo dukra mirs.“ Mašita gerai žinojo Firauno (Faraono) žiaurumą ir negailestingumą. Ir jis daugiau nieko nesakęs pridėjo peilį prie mergaitės kaklo, perpjovė jai gerklę. Mašita hatun tik pasinėrė į ramybę ir Dievo supratimą, jos tikėjimas nė kiek nesumažėjo, ji kartojo: „Allahas Vienas.“ Faraonas niršo iš pykčio, jis nežinojo, ką daryti, tada jis įsakė atnešti jos trijų mėnesių sūnų: „Jei tu tuojau pat nepasakysi, kad aš tavo dievas, aš tavo sūnų išvirsiu gyvą ir tu pati tai matysi, taigi nesispyriok ir paklusk man!“

Tada jo įsakymu buvo uždegta ugnis. Faraonas šaukė Mashita Khatun: „Jei tu iš karto nepasakysi, kad aš tavo dievas, išvirsiu tavo vaiką gyvą, ir tu pamatysi, kas iš jo bus. Nagi, nebūk užsispyrusi, paklusk man!“

Žiaurusis valdovas tikrai buvo pasiryžęs išvirti vaiką, jis paėmė vaiką ir atnešė prie medinio kubo, pripilto verdančio vandens. Tada Mašita hatun pagalvojo: „Jei aš tai pasakysiu,

bet nepritarsiu širdyje, tai manau neiškils joks pavojus.“ Bet ji niekaip negalėjo susitaikyti su tuo, kol ją kankino dvejonės, kaip atsakyti, Firaunas (Faraonas) metė vaiką į verdantį vandenį, šitaip jį nužudydamas.

Allaho leidimu, sielvartaujanti moteris išgirdo savo kūdikio žodžius: „Mamyte, tik nesakyk garsiai to, apie ką pagalvojai, jei dar truputį pakentėsi, greitai tau ateis palengvėjimas, tau neilgai liko laukti, kol įeisi į Rojų. Nesakyk to, ką liepia Firaunas (Faraonas), aš ir mano sesuo dabar Rojuje ir mes nekantraudami laukiame, kada ir tu prisijungsi prie mūsų ir įeisi į Rojų.“

Šie kūdikio žodžiai palengvino Mašita hatun skausmą, jie pakeitė jos skausmą ir liūdesį į džiaugsmą ir parodė jai, kas jai paruošta Rojaus soduose, ji panorė tuoju pat atsistoti ten, kur turi būti. Baisūs kankinimai ir patyčios greitai nuslopino jos jėgas ir netrukus ji tapo šahide Allaho Kelyje, užsitarnavusia Allaho Malonę. Įėjusi į Rojų, ji prisijungė prie savo vaikų.²⁶⁴

Rabijal Adavija

Moteris – „Tabiin“ (tie musulmonai, kurie gyveno po pranašo ﷺ pasekėjų). Ji buvo tokių atsidavusių Allahui vyrų kaip Sufijan as Suri ir Hasan al Basri amžininkė. Jos siela buvo kupina meilės Allahui, jos akys visada buvo pilnos ašarų, ji sakydavo: „Mes turime atgailauti prieš Viešpatį už kiekvieną savo išsakytą atgailą.“ Ji praleisdavo bemieges naktis maldose prisimindama Allahą ir pasninkaudavo dieną.

Kartą jos paklausė: „Kada Viešpaties vergas pasiekia toki lygį, kad Jis būtų patenkintas juo?“ – ji atsakė: „Kai nelaimės, kurios byra jam ant galvos, pradės linksminti jį lyg malonės.“

Štai viena iš jos mėgstamų Dua: „Jei aš šlovinu Tave dėl Tavo Rojaus, tada neišleisk manęs ten! Jei aš šlovinu Tave bijodama Tavo Pragaro tada neišleisk manęs iš ten! Jei aš šlovinu Tave siekdama tavo Malonės tada neatimk iš manęs laimės matyti Tavo Tobulumą!“

Te Allahas per šios mūsų motinėlės Dua, duoda mums galimybę suprasti apie Jo Tobulybę.²⁶⁵ Amin

Bezmi Alem Valide Sultan

Sultono Mahmudo II žmona ir Sultono Abdulmadžid motina. Ji buvo protinga, užjaučianti, labai gera ir dievobaiminga moteris. Ji mirė 1852 m. ir buvo palaidota Sultan Mahmud Han mauzoliejuje.

Bezmi Alem Valide Sultan pastatė ligoninę, vadinamą Vakyf Huraba, kurioje galėjo nemokamai gydytis nepasiturintys musulmonai, ji taip pat pastatė mokyklą, vadinamą „Bezmi Alem Valide Sultan mokykla“ (šiandien Stambulo moterų licėjus). Beşiktaše įkūrė vandens šaltinį ir jos nurodymu buvo pastatyti Jahii Efendi priestatai. Ji buvo žinoma kaip labdaros davėja Mekos ir Medinos šventovėse. Ji patvirtino daugelį įstatų, kuriais remiantis funkcionavo visa ši labdara, organizacijos ir įstaigos.

265. M. Nedžati Bursaly, Pamaldžios moterys, psl. 379, 396.

Apie Bezmi Alem Valide Sultan pasakojama: „Važiudama karieta ir stebėdama stiprią liūtį, Valide Sultan pamatė skęstantį kačiuką, kurį nešė srūvantis nešvarus vanduo, ji liepė sustoti karietai, ištraukė kačiuką iš vandens ir pasiėmė su savi-
mi, ji laikė jį visą drebančią rankose ir šildė jį. Grįžusi į rūmus, ji pamaitino ir išdžiovino kačiuką ir taip išgelbėjo vargšą gy-
vulėlį nuo neišvengiamos žūties.“

Po jos mirties vienas iš jos gerbėjų susapnavo ją. Jis klausė jos: „Didžiai gerbiama Valide Sultan, gyvenime jūs buvote labai dora moteris, turbūt neįmanoma įsivaizduoti, kokias do-
vanas jums paruošė Allahas!“ Ji atsakė: „Taip, Aukščiausiasis Allahas apdovanojo mane už visus mano darbus, bet didžiau-
sią apdovanojimą aš gavau už tai, kad kartą išgelbėjau kačiuką iš mirties, ištraukdama jį iš vandens savo rankomis.“

Prašome Aukščiausiojo Allaho, kad ateinančių kartų mo-
tinės suprastų šios didžios moters beribę motinos meilę ir Be-
zmi Alem Valide Sultan būtų joms pavyzdys.²⁶⁶ Amin.

266. Turkijos Respublikos religijos departamentas, Islamo enciklopedija, VIII t., psl. 108, 112.

PALIEPIMAS MŪSŲ MERGAITĖMS

Kai pranašas ﷺ savo mylimą dukrą Fatima ﷺ ištekinu už vyro, jis davė jai tokius paliepimus: „*Dukra mano, būk visada švari ir tvarkinga. Visada prisimink savo Viešpatį. Tegul visada, kai vyras žiūrės į tave, tegul jį tai džiugina, tegul jis randa tame poilsį. Tepk akis surma (naudok drėkinančius tepalus veidui). Tepimas – tai moters papuošalas.*“

„*Mano dukra, nenusuk savo akių, kai į tave žiūri tavo vyras, atsakyk jam tuo pačiu. Jei taip darysi, tavo meilė bus didesnė. Ir net tada, kai jis žiūrės į kitą pusę, tu žiūrėk jam į veidą. Juk čia yra daug naudos, nes kiekvieną kartą atsukdama į jį savo draugišką ir besišypsantį veidą, tu darai jį patenkintą, nes tai naudinga ir tau, kaip mėnesis savanoriško pasninko.*“

„*Nebūk su vyru paniurusi. Kalbėk su juo taip, kaip jam patinka, kad jis dar labiau pamiltų tave. Nepasakok kitiems apie jo klaidas, jei jas atskleisi kitiems, užsitrauksi Allaho Rūstybę. Tada angelai, pranašai ir pats tavo vyras bus prieš tave.*“²⁶⁷

Kai vienas iš sahabų ﷺ į žmonas atidavė savo dukrą Asma bint Haris, jos motina jai davė štai tokius paliepimus: „*Dukra mano, palikdama savo namus, tu išeini pas tuos, kurių dar nepažįsti. Būk savo vyrui dirva ir jis tegul tampa tavo dangumi. Būk jo tarnaitė ir jis taps tavo vergu. Būk švelni su juo. Kai pamatysi jį supykusį, tyliai pasišalink ir nesirodyk jo akyse, kol jo pyktis nepraeis. Saugok savo liežuvį ir ausis. Jei jis kalbės su tavim blogai, stenkis neišgirsti, ką jis tau sakė, ir*

267. Mustafa Rakim, Muršid-i Mutaahhilin, psl. 23.

nebandyk atsakyti jam. Nesipriešink jam, tegul jis visada girdi tik gerus tavo žodžius ir mato tavo besišypsantį veidą. Tada ir jis į tave žiūrės geranoriškai.“²⁶⁸

Vienas vyresnysis iš arabų genties Aufa bin Mulhama turėjo dukrą vardu Ummu Unas. Jos tėvas sugalvojo atiduoti ją į žmonas vienam iš Kindy valdytojui Haris bin Amira. Vestuvių išvakarėse jos motina Umama pasisodino ją priešais save ir mokė to, ko šitoje gentyje buvo mokoma per amžius:

„Mano vaike. Aš kai ką tau paaiškinsiu, gerai įsimink ir sek tuo, ką aš tau pasakysiu, tada tavo santykiai su vyru bus geri.

1) Tenkinkis tuo, ką turi tavo vyras, priimk tai, kuo jis tave maitina ir kaip rengia, nes širdis rami tik pasitenkinime.

2) Kalbėdama su juo, būk nuolanki ir įsiklausyk į jo žodžius, klausyk jo ir neprarask jo pasitikėjimo ir pagarbos, nes Allahas myli tokius, kurie yra geranoriški ir paklusnūs.

3) Atkreipk dėmesį į tai, ką jis mato, žiūrėk, kad jo žvilgsnis nenukryptų į tai, kas nederą.

4) Visada išvėdink patalpas, naudok kvėpalus, tegul namuose visada kvėpia ir tegul jis niekada nepajunta nemalonaus kvapo. Atsimink, kad geriausia tai, kas atgaivina ir švarina – tai vanduo.

5) Maistą paruošk visada tiksliai laiku, tegul maistas būna paruoštas visada, kai tik jis užsinorės valgyti.

6) Niekada nenukelk maisto gaminimo į vėlų vakarą. Paruošk jam maistą tada, kada jis įpratęs valgyti, nes kaip alkis

daro žmogų nekantrų, tai nemiga daro žmogų irzlų ir greitai supykstantį.

7) Būk rūpestinga ir atsargiai elkis su jo nuosavybe ir asmeniniais daiktais.

8) Visada būk atidi ir gerai elkis su jo giminaičiais ir artimaisiais. Išmintinga ir protinga yra gerbti vyro giminaičius.

9) Niekada neišduok savo vyro paslapčių, jei taip elgsis, jis ims nepasitikėti tavimi ir tu pati nustosi pasitikėti juo.

10) Visada stenkis išpildyti vyro norą, jei tai neprieštarauja Tikėjimui, nesipriešink jam, nes jai tapsi nepaklusni jam, greitai nustatysi jį prieš save. Nebūk linksma tada, kai jis susirūpinęs ir nebūk susirūpinusi, kai jis grįžta su gera nuotaika, nes kitaip reikš, kad tu nesidalini su juo išgyvenimais ir jausmais. Tai nesivengiamai atšaldys santykius ir tai gali baigtis skryrybomis.

Visada žinok tai, kad galėtum įvykdyti tai, ko tave išmokiau, savo vyro norus turėsi matyti aukščiau už visus savo norus. Ir jei galėsi pasirinkti teikti pirmenybę jo norams, o ne savo, tada galėsi lengvai sekti tuo, ką jums pasakiau...²⁶⁹

Šie patarimai mūsų merginoms, kurios pasimokė iš savo šimtametės protėvių patirties, pasitarnaus kaip atrama jų šeimyniniame gyvenime, tinkamai auklėjant vaikus ir įgyjant šeimyninę laimę.

Šeimos laimės principai

Šeimos laimės pagrindas yra abipusė meilė, pagarba ir supratimas tarp sutuoktinių. Sutuoktiniai privalo žinoti savo

269. Mehmed Said, Šeimos laimės principai, psl. 5–6.

teises ir jų laikytis. Vyras turi įeiti į namus su šypsena ir pasveikinimu.

Žmona turi sutikti savo vyrą grįžtantį iš darbo su šypsena ir atsakyti į jo pasveikinimą, paklausti kaip sekėsi.

Taip pat ryte žmona su šypsena išlydi vyrą į darbą ir meldžiasi dėl jo sėkmės.

Žmona visada laiku turi paruošti vyro mėgstamą maistą ir niekada nevėluoti.

Moteris visada turi būti sumani, apsikri ir pasitempusi, ji turi patraukliai atrodyti savo vyrui.

Moteris turi mokėti prižiūrėti švarą namuose, išmaniai sutvarkyti namų ūkio reikalus ir teisingai auklėti vaikus.

Moteris turi stengtis patikti vyro giminaičiams ir artimiesiems, nes tai skatina vyrą būti geru su ja.

Žmona turi saugoti savo vyro paslaptis ir nepasakoti jų kitiems.

Žmona visada turi būti paklusni vyrui ir niekada neatsikalbinėti, išskyrus jei tai prieštarauja Islamui.

Žmona neturėtų būti atsaini santykiams su vyru, kaip ir vyras turi būti dėmesingas ir rimtai atsižvelgti į savo žmoną.

Moteris niekada neturėtų girti kitų moterų ar pasakoti savo vyrui apie kitų moterų pasiekimus. Nes viename iš hadisų sakoma: „*Tegul nė viena moteris nepasakoja savo vyrui apie*

tai, kokia yra kita moteris, nes tada yra taip, lyg jis matytų kitą moterį. “270

Vyras geriausiu pavyzdžiu, žodžiais ir darbais turi pateisinti savo gerumą savo žmonai, kuri tiki juo pasikliaudama Aukščiausiojo Allaho Vardu.

Vyruui nereikėtų labai kritikuoti savo žmonos elgesio arba tai, ką ji daro, jis visur turi rasti pozityvią išeitį.

Vyras turi būti dėmesingas savo žmonai, nesipiktinti jos elgesiu ir nepalikti vienos.

Vyras su malonumu ir punktualumu turi pildyti savo žmonos pageidavimus, jei tai neprieštarauja Šarijatu.

Abi pusės turi dalintis džiaugsmu ir nelaime, jie kartu turi apsvarstyti, ką reikia padaryti, tai gilina pasitikėjimą, draugiškumą ir geranoriškumą vienas kitam.

Vyras ir moteris visose situacijose turi rodyti vienas kitam savitarpio supratimą, pagarbą bei palaikyti vienas kitą. Nesielgti grubiai vienas su kitu, bendrauti gražiais žodžiais, draugišku veidu.

Abu turi gerbti ir mylėti vienas kito tėvus, taip, kaip kiekvienas iš jų myli ir gerbia savo tėvus. Jie turi suprasti, kad taip, kaip jie atsižvelgia į juos, lygiai taip į juos atsižvelgs jų žmonos ir marčios, nes ką pasėsi, tą ir pjausi. Taip kalbėjo Allaho pasiuntinys ﷺ: „*Būkite paklusnūs savo tėvams, tai ir jūsų vaikai bus paklusnūs jums.*“²⁷¹

270. Al-Buhari, VI t., psl. 160.

271. Munavi, IV t., psl. 318.

Baigiamasis žodis

Šeimyninė laimė galima tik tada, kai sutuoktiniai kartu ir padėdami vienas kitam stengsis laikytis šių principų. Dauguma nesutarimų šeimoje kyla dėl moters, nes ji yra namų šeiminkė ir namuose turi didesnę įtaką nei vyras, ji turi užpildyti namus laime ir džiaugsmu.

Šeiho žmona Ramazanoglu Mahmuda Sami Efendi, kuri buvo giliai tikinti ir atsidavusi Allahui moteris, sakė: „Du geri žmonės negali tapti blogais, negali jie tapti blogais, kai vienas iš jų blogas, jie taps blogais, kai abu, jie taps blogais.“²⁷²

Pabaigoje, tikėdamiesi, kad mūsų knyga bus naudinga skaitytojui, mes pateiksime vieną ištrauką iš mūsų mokytojo Musa Tolbaš Efendi „Šeimyninė laimė“.

„Šeimos galva (vyras) trokšdamas, kad jo šeima būtų paklusni jam, turi atkreipti dėmesį į savo pajamas, kurios turi būti uždirbtos sąžiningai ir teisėtai. Jei jis pastebi nepakankamą savo žmonos išprusimą Tikėjimo žiniose, jis neturėtų sakyti: „Na ir ką aš padarysiu?“ Bet turi padėti jai įgyti šio gyvenimo žinių. Pavyzdžiui, jei ji nemoka teisingai atlikti Saliat (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą), jis turi išmokyti ir padėti jai tai atlikti. Jei jis to nedaro, tada visa atsakomybė dėl jos nemokėjimo tenka jam. Tada nederėtų laukti palaikymo iš Allaho, taip ir nepasiteisins judviejų meilė.

Tai svarbi šeimyninio gyvenimo taisyklė, kad kiekvienas šeimos narys, vyras ar moteris, turi laikytis šios šeimyninio

gyvenimo etikos. Žmona turi aukotis daugeliu atveju, kad patiktų vyrui, bet vyras privalo atlikti tai, kas jam priklauso.

Bet nereikėtų apsikrauti skolomis vien dėl to, kad viską suteiktum savo šeimai, nes visa tai siejasi su švaistymusi ir neverta, kad tokiu būdu atsirastų apsunkinimų, nepatogumų ir sielos suspaudimo, kas atsiranda, esant skoloms. Kitaip tariant, lengvo gyvenimo ir pramogų troškimas – tai liga, vedanti į didelę šeimos tragediją.

Šeimos vyras privalo į namus grįžti laiku, darbas – ne pasiteisinimas. Moteris privalo sutikti jį gražiai apsirengusi, būdama geros nuotaikos, paklausti, kaip sekėsi reikalai, pasidžiaugti jo grįžimu, ji turi padengti stalą ir stengtis kalbėti tai, kas jam patinka.

Vyras turi būti nuoširdus, geranoriškas ir užjaučiantis savo šeimą, moteris pagal galimybes turi išpildyti visas savo pareigas savo vyrui. Jei ji taip nesielia, reikia atkreipti į tai dėmesį ir imtis priemonių.

Vyras turi stengtis aplankyti savo giminaičius tiek savo, tiek savo žmonos ir turi būti lygiai geras tiek vieniems, tiek kitiems. Juos aplankyti reikėtų nei per retai, nei per dažnai. Jis neturėtų leisti savo žmonai susitikti su kuo nors, jam nežinant.

Moteris turi būti protinga, rūpintis savimi, mylėti save. Vienintelė priemonė tam įgyvendinti yra jos paklusnumas, supratimas ir pagarba savo vyrui“.²⁷³

273. Sadik Dana, Šeimos laimė, psl. 7–10.

Mes maldoje kreipiamės į mūsų Visagalį Viešpatį, kad Jis apdovanotų mūsų vaikus, mūsų akių šviesą, laimingu šeimyniniu gyvenimu. Ir tegul niekas ir niekada nenustelbia jų šviesių veidų! Amin!

„Jie meldžiasi: „Mūsų Viešpatie! Dovanok mums žmonių ir palikuonių pamaloninti mūsų akims ir padaryk mus vyresniaisiais, kad rodytume Kelią dievobaimingiesiems.“²⁷⁴

„O mano Viešpatie! Padaryk mane tokį, kuris atlieka nuolatinės maldas (Saliat) (privalomą maldą, atliekamą penkis kartus per parą) ir pakelk tokius iš mano palikuonių. O mūsų Viešpatie! Ir priimk Tu mano kreipimąsi.“²⁷⁵

„O mūsų Viešpatie! Apgaubk Savo Gailesčiu mane, mano tėvus ir visus atsidavusius tą Dieną, kai bus nustatytas Atpildas!“²⁷⁶

„Viešpats nurodė, kad jūs negarbintumėte nieko kito tik Jį ir kad jūs būtumėte malonūs savo tėvams. Jei vienas iš jų ar abu jie paseno tau esant gyvam, netark jiems paniekos žodžio ir nepasibjaurėk jais, bet elkis su jais pagarbiai! Ir geranoriškai su nusižeminimu nusileisk jiems ir sakyk: „O Mano Viešpatie! Suteik jiems Savo Malonę, kaip ir jie augino mane vaikystėje!“²⁷⁷

274. Furkan: 74.

275. Ibrahim: 40.

276. Ibrahim: 41.

277. Isra: 24.

[illegible]

